

Rendvédelmi igazgatási alkalmazott Alapfokú tananyag

Írta, szerkesztette: Ranga Attiláné c. bv. alezredes

JEGYZET LEZÁRVA: 2020. január

Tartalom

I. JOGI ISMERETEK.....	6
Az állam és a jog kialakulása	6
1. A jog kialakulása.....	6
1.1. A jog fogalma.....	6
1.2. A jogrendszer és tagozódása	6
1.3. Az érvényesség és hatályosság.....	7
2. Jogalkotás és jogalkalmazás.....	8
A büntetőjog.....	9
1. A büntetőjogról	9
2. A büntetőjog fogalma.....	9
3. A büntetőjog forrásai.....	9
4. A Büntető Törvénykönyv.....	10
A BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV	10
1. A bűncselekmény	10
1.1. A bűncselekmény fogalma	10
1.2. A bűnösség	10
1.3. A bűncselekmény fajtái.....	12
1.4. A szándékos bűncselekmény megvalósulási szakaszai.....	12
2. A bűncselekmény alanya.....	13
2.1. Az alannyá válás feltételei – általános alany.....	13
2.2. A speciális alany	14
2.3. A bűncselekmény elkövetői	18
3. A büntethetőségi akadályok	20
4. A szankciórendszer	21
4.1. A büntetések.....	21
4.2. Az intézkedések	23
Büntetés-végrehajtási jog	24
1. A büntetés-végrehajtás feladata és célja	24
2. A szabadságvesztés büntetés végrehajtása.....	24
2. 1. A szabadságvesztés végrehajtásának célja.....	24
3. A szabadságvesztés végrehajtásának megkezdése.....	24

3.1. Az elítéltek befogadása	24
4. A szabadságvesztés végrehajtási rendje	26
4.1. A fogva tartás rendje, házirend és napirend	28
4.2. A büntetés-végrehajtás során keletkező speciális jogok és kötelezettségek sajátossága	29
5. Elhelyezés	31
5.1. Általános elhelyezési szabályok	31
5.2. Az elítéltek elhelyezése	32
6. Ellátás	32
6.1. Közüzemi szolgáltatások	32
6.2. Élelmezés	33
6.3. Ruházati ellátás	33
6.4. Egészségügyi ellátása	34
6.5. Az elítélt tisztálkodási lehetőségeinek biztosítása	35
7. Díjazás nélküli munkavégzés	35
8. Szükségleti cikkek vásárlása	35
9. Szabadítás szabályai	36
9.1. A szabadítás lebonyolítása	36
9.2. Eljárás szabadulás esetén	36
II. MUNKA-, BALESET-, TŰZ- ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI ISMERETEK.....	37
Munkavédelem	37
1. Jogsabályi háttér	37
2. A munkavégzés tárgyi feltételei	38
3. A munkavégzés személyi feltételei	39
4. A munkáltatók és a munkavállalók köteleességei és jogai	40
5. Munkabaleset, Foglalkozási megbetegedés	42
6. Nem munkabalesetnek minősülő baleset	43
7. Kockázatértékelés	43
Tűzvédelem	44
8. A Tűzoltóság tevékenységével kapcsolatos alapvető értelmezések	45
9. A tűzoltóság szervezeti és irányítási rendszere	46
Környezetvédelem	47
10. Jogsabályi háttér:	47
11. Felelősség a környezetért	48

12. Kártérítési felelősség.....	49
III. BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI ISMERETEK	50
III/ I. SZOLGÁLATI ISMERETEK.....	50
1. A büntetés-végrehajtási szervezet	50
2. A bv. szervezet meghatározása	50
3. A bv. szervezet szakfeladatai és kapcsolt szakfeladatai.....	53
4. A bv. szervezet jogállása.....	54
5. A bv. szervezet vezetése, irányítása	54
6. A bv. szervezet felépítése.....	55
7. A bv. szervezet személyi állománya	56
8. A bv. intézetek szolgálati tagozódása	57
9. A szakterületek alapvető feladatai	57
10. A 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) rendészeti igazgatási alkalmazottakra vonatkozó rendelkezései.....	59
11. A bv. szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrség	67
III. / II. BIZTONSÁGI ISMERETEK.....	69
A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET BIZTONSÁGI RENDSZERE	69
2. A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszere.....	71
A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG, ALAPFOGALMAI, ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEI.....	73
12. Értelmező rendelkezések.....	81
13. A biztonsági tevékenység irányítása, ellenőrzése	82
14. Belépés a bv. szerv területére.....	84
15. Biztonsági intézkedések.....	85
16. A fogvatartottak munkáltatásával kapcsolatos biztonsági tevékenység	88
17. A bv. szerv rendjét sértő cselekmények.....	93
Büntetés-végrehajtási reintegráció	127
1. A szabadságvesztés végrehajtásának célja, feladata	127
2. A bánásmód fogalma, alapelvei, valamint objektív és szubjektív elemei.....	128
3. Reintegrációs tevékenység fogalma.....	129
4. A jutalmazás, a fegyelmi felelősségre vonás és a közvetítő eljárás szabályai	133
5. A fegyelmi felelősségre vonás rendje, és az alkalmazható fenytések	134
6. Közvetítő eljárás:	136
7. A munkáltatás fogalma, szervezete és formái.....	136

8. Az utógondozás és a pártfogó felügyelő tevékenység célja, feladatai	141
9. Reintegrációs őrizet.....	145
10. Társadalmi kötődés program.....	149
Pszichológia	152
1. A totális intézetek jellemzői.....	152
2. Eltérő bánásmódot igénylő fogvatartottak	153

I. JOGI ISMERETEK

AZ ÁLLAM ÉS A JOG KIALAKULÁSA

1. A jog kialakulása

Az emberiség életében az egyén magatartását mindig az adott társadalom együttélési szabályai befolyásolták a kor fejlettségi szintjének megfelelően.

Az állammá szerveződött társadalom a központi irányítás és az irányítás által meghatározott együttélési követelményrendszer - normarendszer - szerint működik.

A norma magatartási szabály, amely a társadalmilag elfogadott magatartási mintákat fogalmazza meg.

1.1. A jog fogalma

Az állam a hatalmi berendezkedésének megfelelően szabályozza a társadalmi, együttélési normákat.

Társadalmi normák:

- vallás
- erkölcs
- együttélési és viselkedési szabályok
- jog

A jog az állami szervek által kibocsátott, olyan magatartási szabályok összessége, amelyeket általános érvényesség jellemez és megtartásuk végső soron az állami szervek által kikényszeríthető. A jogi normát ez a kikényszeríthetőség különbözteti meg más társadalmi normáktól.

A jog az állam által kikényszeríthető, ez különbözteti meg a többi normától. Általános érvényű, vagyis mindenkire vonatkozik.

1.2. A jogrendszer és tagozódása

Az állam által meghatározott magatartási szabályokat jogszabályoknak, összességüket jognak vagy jogi normarendszernek nevezzük.

A jogrendszer egy adott időpontban, egy adott államban, hatályban lévő jogszabályok összessége.

A jogág az azonos nemű társadalmi viszonyokat azonos módszerrel szabályozó jogi normák összessége, amelyek a többitől elválaszthatók.

Jogág például: a polgári jog, a családjog, a munkajog, a büntetőjog.

A büntető jog nem szabályozza a társadalmi viszonyokat, a más jogág által szabályozott társadalmi viszonyokat védi.

1.3. Az érvényesség és hatályosság

Az érvényességnek 3 feltétele van:

- az arra feljogosított jogalkotó szerv alkossa meg az adott jogi normát,
- a feljogosított szerv az előírt eljárási szabályoknak megfelelően alkossa meg a jogi normát,
- a jogi normát az előírásoknak megfelelően hirdessék ki.

Csak érvényes jogszabály lehet hatályos.

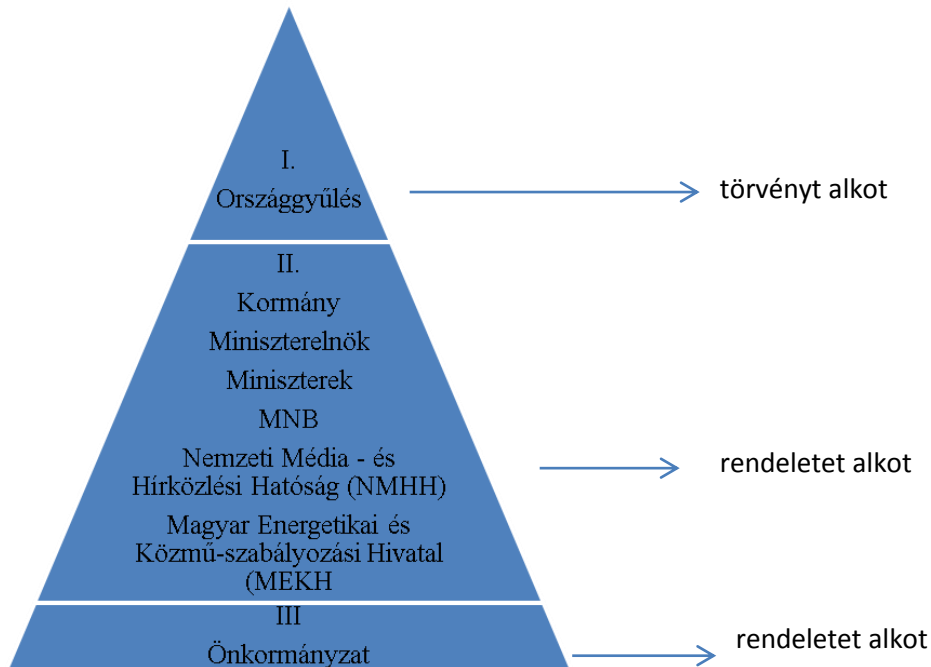
A hatálynak négy formáját különböztetjük meg: időbeli, területi, személyi, tárgyi hatály.

- Időbeli hatály: azt az időbeli intervallumot jelöli, amelyben az adott norma alkalmazandó.
- Területi hatály: meghatározza azt a földrajzilag körülhatárolható területet, ahol a norma alkalmazandó. (A Magyarországon megalkotott törvények esetében Magyarország területén, az uniós jogszabályokat az Európai Unió területén.)
- Személyi hatály: a jogalanyok azon körét rögzíti, akikre nézve a norma jogokat, kötelezettségeket tartalmaz. (Bv. Kódex)
- Tárgyi hatály: azon jogviszonyokat jelenti, amelyeket az adott jogi norma átfog, az az a szabályozás tárgyköre.

A hatályosság tehát azt jelenti, hogy egy érvényes jogi norma milyen feltételek között alkalmazandó, telepít jogokat és kötelezettségeket személyek számára.

2. Jogalkotás és jogalkalmazás

A jogalkotásra vonatkozó szabályokat az 2010. évi CXXX. törvény határozza meg. **A jogalkotó szerveket és az általuk alkotható jogszabályokat az Alaptörvény tartalmazza.**

A I. és II. kategóriába tartozó jogalkotói szervek által alkotott jogszabályok általános érvényűek és hatályúak.

E rangsornak megfelelően az alacsonyabb szintű jogszabály nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal, és egyik sem lehet ellentétes Magyarország Alaptörvényével. Ezt nevezzük **a jogforrások hierarchiájának**.

A jogszabályok jogalkalmazó szervek útján érvényesülnek.

Ezek a büntető-igazságszolgáltatás területén a következők:

- **nyomozó hatóságok, (rendőrség, NAV, Ügyészség)**
- **ügyészségek,**
- **bíróságok,**
- **büntetés-végrehajtási szervezet.**

A BÜNTETŐJOG

1. A büntetőjogról

A büntetőjogra - mint jogágra - ellentétben a többi jogággal az jellemző, hogy a társadalmi viszonyokat közvetlenül nem szabályozza. A büntetőjog a más jogágak által szabályozott társadalmi viszonyokat védelmezi. Ezt tekintjük a büntetőjog feladatának.

A büntetőjog tágabb értelemben magába foglalja:

- **az anyagi büntetőjogot,**
- **a büntetőeljárási jogot,** valamint
- **a büntetés-végrehajtási jogot.**

Szűkebb értelemben büntetőjogon csak az **anyagi büntetőjogot**, vagyis a Büntető Törvénykönyvet értjük.

A **büntetőeljárási jog** meghatározza a büntetőeljárás feltételeit, az eljárásban résztvevő állampolgárok jogait és kötelességeit, továbbá az eljárásra jogosult szervek működését, az eljárás módját, formáit.

A **büntetés-végrehajtási jog** a büntetőeljárás során jogerős ügydöntő határozatában kiszabott jogkövetkezmény végrehajtását határozza meg.

2. A büntetőjog fogalma

A büntetőjog azoknak a jogszabályoknak az összessége, amelyek meghatározzák, hogy mely emberi magatartások minősülnek bűncselekménynek, valamint azt, hogy e bűncselekmények elkövetőivel szemben milyen jogkövetkezményeket lehet alkalmazni.

A büntetőjog mindig csak utólag tud reagálni a társadalmi viszonyok változásaira. (Pl., amíg a számítógépek alkalmazása nem vált általánossá és ahhoz kapcsolódó bűncselekmények nem történtek, addig a jogalkotó nem minősíthette bűncselekménynek a számítógépes csalást)

3. A büntetőjog forrásai

Jogforrás a törvényhozó akaratának meghatározott módon és formában való kifejezése.

A büntetőjogban csak törvény lehet jogforrás!

Hatályos büntetőjogunk fontosabb jogforrásai:

- a 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (továbbiakban: Btk.)
- az 2017. évi CX. törvény a büntetőeljárásról (továbbiakban: Be.)
- a 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról (továbbiakban: Bv. Kódex).

4. A Büntető Törvénykönyv

A Btk. két-évszázados fejlődésének eredményeképpen **Általános, Különös és Záró Részre tagozódik.**

Az **általános** részi rendelkezések a törvényesség elvét, a joghatóságára vonatkozó rendelkezéseket, a büntetőjogi felelősség feltételeit, módozataira, a bűncselekmény fogalmát, a büntethetőség általános feltételeit, a kiszabható büntetéseket és intézkedéseket, valamint a fiatakorúakra és a katonákra vonatkozó eltérő sajátosságokat tartalmazzák.

A **különös** részi rendelkezések meghatározzák az egyes bűncselekmények törvényi tényállásait.

A **záró** rész az értelmező és a hatályba lépésre vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.

A BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV

1. A bűncselekmény

1.1. A bűncselekmény fogalma

A bűncselekmény fogalma a büntetőjog egyik központi eleme.

A hatályos Btk. a bűncselekményt a következő képen határozza meg:

„4. § (1) Bűncselekmény az a szándékosan vagy - ha e törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli - gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre e törvény, büntetés kiszabását rendeli.”

Az idézett rendelkezésből megállapítható, hogy a jogalkotó a bűncselekményt a következő fogalmi elemekkel írja le:

- **cselekmény** (tevés vagy mulasztás; tevés pl lopás; mulasztás pl segítségnyújtás elmulasztása, tartás- feljelentés elmulasztása, cserbenhagyás)
- **társadalomra veszélyesség** (az a tevés vagy mulasztás, mely Magyarország Alaptörvényében meghatározott állami, társadalmi, gazdasági rendet, valamint mások személyét vagy jogait sérti, veszélyezteti)
- **büntetendőség** (amire a törvény, büntetés kiszabást rendeli)
- **bűnösség - szándékosan vagy gondatlanságból elkövetett cselekmény** (bizonyított, hogy a bűncselekményt a vádlott követte el)

1.2. A bűnösség

A **bűnösség az általános törvényi tényállás szükséges eleme, a büntetőjogi felelősségre vonás alapja.** A Btk. a bűnösség két alakzatát szabályozza, a **szándékosságot** és a **gondatlanságot**.

1.2.1. A szándékosság

A Btk. 7.§.-a szerint:

„7. § Szándékosan követi el a bűncselekményt, aki cselekményének következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.”

A szándékosságot érzelmi és értelmi (tudati) oldalra bontva vizsgáljuk a szándékosság két formája közötti különbséget:

- az egyenes szándék és
- az eshetőleges szándék.

A szándékosság fogalmilag súlyosabb alakzatával, egyenes szándékkal követi el a bűncselekményt, aki magatartásának következményeit látja és kívánja, pl. testi sértés.

A szándékosság fogalmilag enyhébb alakzatával, eshetőleges szándékkal követi el a bűncselekményt, aki tudja, hogy magatartása következtében társadalomra veszélyes, vagy nagyobb fokban veszélyes következmények is beállhatnak - e következményeket nem kívánja -, de bekövetkezésükbe belenyugszik, velük szemben közömbös, pl. életveszélyt okozó testi sértés.

1. 2.2. A gondatlanság

A Btk.8.§.-a szerint:

„Gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki előre látja cselekményének lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában, vagy cselekménye lehetséges következményeit azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körütekintést elmulasztja.”

A gondatlanság a bűnösség enyhébb alakzata.

Az idézett törvényi rendelkezés alapján a gondatlanságnak két fajtáját különböztetjük meg:

- **a tudatos gondatlanságot és**
- **a hanyag gondatlanságot.**

A tudatos gondatlanság magában foglalja a magatartás lehetséges következményeinek előrelátását, illetve az e következmények elmaradásához fűződő könnyelmű bizakodást. Tudatos gondatlanság esetén az elkövető magatartásának lehetséges következményeit látja, de bízik azok elmaradásában pl. fegyverkezelés szabályainak be nem tartása.

Hanyag gondatlanság esetén nem látja előre magatartása lehetséges következményeit, ezekhez nem is tud érzelmileg viszonyulni. Ami nem jut eszünkbe, azt nem kívánhatjuk, nem nyugodhatunk bele. Hanyag gondatlanság esetén az elkövető bűnössége abban áll, hogy a tőle elvárható figyelmet vagy körütekintést elmulasztja magatartása során pl. pálinkás üvegben permetszert tart, nem címkézi fel, és az valaki megissza.

1.3. A bűncselekmény fajtái

A bűncselekményeket súlyuk - társadalomra való veszélyességük - szerint differenciálhatjuk. A Btk. büntetteket és vétségeket különböztet meg.

A Btk. 5.§-a szerint:

5.§"(1) A bűncselekmény büntett vagy vétség. Büntett az a szándékosan elkövetett bűncselekmény, amelyre a törvény kétévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetés kiszabását rendeli, minden más bűncselekmény vétség."

1.4. A szándékos bűncselekmény megvalósulási szakaszai

A szándékos bűncselekmények kifejlődésének folyamata a következő szakaszokra bontható:

- **az előkészület,**
- **a kísérlet és**
- **a befejezett bűncselekmény.**

A gondatlan bűncselekmények kizárólag befejezett bűncselekményként léteznek, tehát nincsenek megvalósulási szakaszai.

1. 4. 1. Az előkészület

A Btk. 11.§ (1) bekezdése szerint:

"(1) Ha e törvény külön elrendeli, előkészület miatt büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik."

A szándék kialakulását követően a bűncselekmény megvalósulásának második szakasza. A bűncselekmény ezzel jelenik meg a külvilágban, büntetőjogilag értékelhető magatartás formájában.

Pl. ha valaki az emberölést úgy készíti elő, hogy fegyvert vagy mérget nem legálisan szerzi be, így elköveti a visszaélés lőfegyverrel vagy visszaélés méreggel bűncselekményt.

1. 4. 2. A kísérlet

A Btk. 10.§ (1) bekezdése szerint:

"Kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be."

E szerint a kísérlet a szándékos bűncselekmény elkövetésének megkezdésével veszi kezdetét. Aktív magatartással megvalósított bűncselekményeknél (pl. a lopásnál) az elvétel. Ez annyit jelent, hogy a tettes a lopásnál megkezdi azt a magatartást, amellyel az eredeti birtokos hatalmi köréből a dolgot kivonja.

Azoknál a bűncselekményeknél, amelyeknél tényállási elem az erőszakkal vagy fenyegetéssel történő elkövetés, a bűncselekmény az erőszak alkalmazásával, illetve a fenyegetés megkezdésével kísérleti szakaszba kerül (pl. a zsarolás).

A Btk. 10.§ (2) bekezdése szerint:

"A kísérletre a befejezett bűncselekmény büntetési tételét kell alkalmazni."

A Btk. a kísérleti szakaszban maradó bűncselekményekre nem határoz meg önálló büntetési tételeket, hanem a befejezett bűncselekmény büntetési tételének keretei alkalmazandók a kísérletre is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kísérletet feltétlenül úgy kell büntetni, mint a befejezett bűncselekményeket.

1. 4. 3. A befejezett bűncselekmény

A bűncselekmény teljes megvalósulását, a Különös Részben megfogalmazott törvényi tényállás teljes kimerítését nevezzük befejezett bűncselekménynek.

2. A bűncselekmény alanya

Minden bűncselekmény szükségszerű eleme az alany. Alanynak nevezzük azt az elkövetőt, akit a bűncselekmény megvalósítása miatt felelősségre lehet vonni. **Alany tehát a büntethető elkövető.**

2.1. Az alannyá válás feltételei – általános alany

Bűncselekmény alanya (tettese és részese) csak:

- **a bűncselekmény elkövetésekor a 14. életévét betöltött, kivéve a Btk.16§ rendelkezése alapján**
- **legalább korlátozott beszámítási képességgel rendelkező, (felismerési és cselekvési képesség) ha az elkövető az elkövetéskor rendelkezik a bűncselekmény következményeinek felismeréséhez szükséges belátási képességgel**
- **természetes személy (élő ember) lehet.**

A Btk 16. §-a szerint:

„Nem büntethető, aki a büntetendő cselekmény elkövetésekor a tizennegyedik életévét nem töltötte be, kivéve az emberölés, az erős felindulásból elkövetett emberölés, a testi sértés, a rablás és a kifosztás elkövetőjét, ha a bűncselekmény elkövetésekor a tizenkettedik életévét betöltötte és az elkövetéskor rendelkezett a bűncselekmény következményeinek felismeréséhez szükséges belátással.”

A Btk 105. §-a szerint:

„Fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetéskor 12. életévét már betöltötte, de a 18. életévét még nem.”

A fentiek alapján a főszabály az, hogy a fiatalkorú az az elkövető, aki a 14. életévét már betöltötte, de a 18. életévét még nem. Emellett azonban a 12. életévét betöltött, de 14. életévét még el nem ért bűnelkövető büntetőjogi felelősségre vonásának feltételeit is megteremti a törvényt, ennek egyik feltétele az, hogy az általa elkövetett cselekmény a 16. §-ban megjelölt

bűncselekmények valamelyikét valósítsa meg, másik pedig az, hogy rendelkezzen a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges belátással.

A belátási képességnek két egymást feltételező eleme van:

- **a felismerési és**
- **az akarati képesség.**

Beszámítási képességgel rendelkezik az, aki képes arra, hogy a felismeréséhez viszonyítva akaratának megfelelő magatartást tanúsítson.

A bűncselekmény elkövetője jogi személy nem lehet. A beszámítási képesség emberi, személyhez kötött képesség.

2.2. A speciális alany

A Btk. **Különös Része** a tettesre utalva többnyire az, "aki" kifejezést használja, amellyel egyben azt is jelzi, hogy az ilyen bűncselekmény tettese bárki lehet, aki megfelel az általános alannyá válás feltételeinek. **Vannak olyan bűncselekmények is, amelyek tettese csak olyan személy lehet, aki az általános alannyá válás feltételein túl további követelményeknek, egyéb ismérveknek is megfelel. Az ilyen személyt speciális alannak nevezzük.**

A speciális alanyiságot megállapító többletismérvek a következők lehetnek:

- állampolgárság (pl.: hazaárulás),
- foglalkozás (pl.: foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés),
- állás-hivatás (pl.: bántalmazás hivatalos eljárásban), fokozott büntetőjogi védelem és felelősség
- állapot (pl.: fogolyszökés, fogolyzendülés)

2.2.1. Hivatali bűncselekmények

A hivatali bűncselekmények, illetve a hivatalos személy elleni bűncselekmények egyik legfontosabb speciális ismérve, hogy ezek alanya, illetve passzív alanya csak hivatalos személy lehet.

A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos szolgálati viszonyban lévő tagjai tevékenységük jellegére tekintet nélkül hivatalos személynek minősülnek. A rendészeti igazgatási alkalmazotti jogviszonyban állók közül azok minősülnek hivatalos személynek, akiknek a tevékenysége a fogvatartottakkal való foglalkozáshoz közvetlenül kapcsolódik.

Amennyiben a fogvatartott foglalkoztatási külső munkáltatónál történik, az őt feladatokkal ellátó és munkáját irányító "külső személy" nem minősül hivatalos személynek.

Bántalmazás hivatalos eljárásban

A Btk. 301.§-a szerint:

301. § (1) Az a hivatalos személy, aki eljárása során más tetteleg bántalmaz, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Elkövetési magatartás a tetteleges bántalmazás.

A bántalmazás általában olyan követlen ráhatás más testére, ami fájdalom okozására, esetleg a becsület csorbítására irányul. Ilyen lehet az ütés puszta kézzel, a kisebb erejű rúgás.

A tetteleges bántalmazás csak akkor tényállásszerű, ha a vétséget az elkövető jogszerű hivatali eljárása során követi el, viszont az elkövető eljárása jogszerűtlen, akkor a hivatali visszaélés büntettét valósítja meg.

Például: a körletfelügyelő a szabadlevegőn tartózkodásról a körletre visszavonuló fogvatartottat a ruházatának átvizsgálása közben pofon vágja.

Jogellenes fogvatartás

A Btk. 304.§-a szerint:

304. § (1) Az a hivatalos személy, aki eljárása során más személyi szabadságától jogellenesen megfoszt, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a jogellenes fogvatartást

- a) aljas indokból vagy célból,**
 - b) a sértett sanyargatásával vagy**
 - c) súlyos következményt okozva**
- követik el.**

A büntett megvalósul, ha a hivatalos személy a passzív alanyt jogellenesen elfogja, a hatóság hivatalos helyiségébe kíséri, őrizetbe veszi, letartóztatásba helyezi, vagy őrizet alatt tartja, például: a jogszerű őrizetbe vétel, letartóztatás, szabadságvesztés időtartamának letelte utáni fogvatartás, stb.

Amennyiben a jogellenes fogvatartás gondatlanságból történik (például: a szabadságvesztésre ítélt büntetését kitöltötte, de téves adminisztráció miatt nem szabadítják), úgy fegyelmi felelősségre vonásnak van helye.

A hivatali visszaélés

A Btk. 305.§-a szerint:

305. § Az a hivatalos személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen

- a) hivatali kötelességét megszegi,**
 - b) hivatali hatáskörét túllépi, vagy**
 - c) hivatali helyzetével egyébként visszaél,**
- büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.**

A hivatalos személyek hivatali kötelességük jogszerű teljesítése során fokozott felelősséggel, az állampolgárokhoz viszonyítva. E jogok birtokában törvényes tevékenységük során a jogszabályok előírásainak betartását kényszer útján is biztosíthatják.

A hivatali kötelesség mindig olyan jogi kötelesség, amely meghatározza, hogy a hivatalos személy mit tegyen, mire jogosult, illetve milyen magatartástól kell tartózkodnia.

A hivatali visszaélés tettesi minőségben csak hivatalos személy lehet.

A bűncselekmény csak akkor valósul meg, ha a hivatalos személy az elkövetési magatartásokat azért tanúsítja, hogy ezzel másnak jogtalan hátrányt okozzon, illetve magának vagy másnak jogtalan előnyt szerezzen.

2.2.2. A hivatalos személy elleni bűncselekmények

A többlet kötelezettségek mellett többlet jogosultságok illetik meg az államapparátusban dolgozókat.

Hivatalos személy elleni erőszak

A Btk. 310.§-a szerint:

310. § (1) Aki hivatalos vagy külföldi hivatalos személyt

- a) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályoz,**
 - b) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel intézkedésre kényszerít, vagy**
 - c) eljárása alatt, illetve emiatt bántalmaz,**
- büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.**

A hivatalos személy akadályozásának az olyan magatartást tekintjük, amely a jogszerű eljárás megkezdését, folytatását vagy befejezését gátolja, nehezíti. (Például: a fogvatartott nem hajlandó alávetni magát a motozásnak, és megfenyegeti a körletfelügyelőt, hogy amennyiben egy ujjal is hozzáér, kinyomja a szemét.)

A hivatalos személy, intézkedésre kényszerítéséről akkor beszélhetünk, ha az erőszak vagy fenyegetés alkalmas arra, hogy a sértett az elkövető akaratának megfelelő magatartást tanúsítva. (Például: a fogvatartott fenyegetéssel arra kényszeríti az intézet parancsnokát, hogy a büntetés-félbeszakítását engedélyezze.)

A hivatalos személy eljárása alatti vagy eljárása miatt történő bántalmazása. Bántalmazásról itt akkor beszélünk, ha az elkövető a passzív alany testét erőszakosan, durván érinti. (Például: a zárka biztonsági ellenőrzését végző körletfelügyelőt a fogvatartott megrúgja.)

2.2.3. Az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények

Fogolyszökés

A Btk. 283.§-a szerint

„283. § (1) Aki a büntetőeljárás alatt, illetve a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során a hatóság őrizetéből megszökik, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Szökésnek kell tekinteni a fogoly minden olyan tevékenységét, amely arra irányul, hogy a hatósági őrizet alól időlegesen vagy véglegesen kivonja magát oly módon, hogy a kényszerszertartózkodásra kijelölt helyet engedély nélkül elhagyja.

A bűncselekmény akkor befejezett, amikor a fogoly - akár rövid időre is - kikerül a hatóság őrizetéből. A kívánt eredmény elmaradása kísérletet valósít meg. Így például kísérleti szakaszba jut a cselekmény, ha mezőgazdasági munkahelyen az elítélt azért rejtőzik el, hogy megszökjön, de a keresésére indulók megtalálják.

A fogolyszökés alanya tettesként csak a büntető eljárás vagy a büntetés-végrehajtás hatálya alatt álló személy lehet.

Alanya:

- őrizetbe vett személy (reintegrációs őrizet is)
- szabadságvesztét töltő személy
- letartóztatott személy
- házi őrizetben lévő személy
- lakhelyelhagyási tilalom alatt álló személy
- bűncselekmény miatti elzárást töltő személy

Szabálysértési elzárást töltő személy, kényszerszergyógykezelt személy és a javítóintézeti nevelésre ítélt személy **nem alanya a fogolyszökésnek!!!!**

Fogolyzendülés

A Btk. 284.§-a szerint

284. § (1) Az a fogvatartott, aki más fogvatartottakkal együtt a fogvatartás rendjét súlyosan veszélyeztető, nyílt ellenszegülésben részt vesz, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az elkövetési magatartása a **fogvatartás rendjét** súlyosan veszélyeztető, nyílt ellenszegülés. A nyílt ellenszegülés a fogvatartás rendjével való szembehelyezkedésnek bármely aktív vagy passzív formája lehet, vagyis mind tevéssel, mind pedig mulasztással is elkövethető.

Így például: a biztonsági felügyelők lefegyverzése, a körletfelügyelők bezárása, az intézet valamelyik helyiségének vagy részének hatalomba kerítése, a berendezési tárgyak elpusztítása, megrongálása, stb., de megvalósulhat az utasítások végrehajtásának súlyos veszélyt előidéző megtagadásával (például: éhségstrájkjal) is.

Az elkövetés módja a nyílt ellenszegülés. Az **ellenszegülés akkor "nyílt", ha kifejezett, határozott és mások által felismerhető.** Ez nem azt jelenti, hogy az elkövetésnek nyilvánosnak kell lenni (azaz több személy jelenlétében kell végrehajtani), hanem azt, hogy a cselekmény mások (fogolytársai, a felügyelet tagjai) által észlelhető, felismerhető. Pl. a rossz minőségű munka, vagy a munka el nem végzése önmagában a nyílt ellenszegülés megállapítását nem alapozza meg.

A cselekmény akkor tényállásszerű, ha a nyílt ellenszegülés a büntetés-végrehajtási intézet szabályszerű működése, rendje, fegyelme, a munkáltatás természete, ideje, utasítások, szabályok, stb. ellen irányul. Nem valósul meg azonban akkor, ha a foglyok valamilyen törvényt sértő intézkedés (például indokolatlan étkezéselvonás, vagy az élelem rossz minősége) ellen lázadoznak, tiltakoznak.

A fogolyzandulás bűncselekményének alanya tettesi minőségben csak fogoly lehet, tényállásszerűségének feltétele legalább három fogoly együttes fellépése.

Alanya:

- őrizetbe vett személy
- szabadságvesztét töltő személy
- letartóztatott személy
- bűncselekmény miatti elzárást töltő személy
- szabálysértési elzárást töltő személy
- idegenrendészeti őrizetet bv szernél (vagy rendőrségi fogdán tölt)

2.2.4. A korrupciós bűncselekmények

Hivatali vesztegetés

A Btk. 293.§-a szerint

293. § (1) Aki hivatalos személyt a működésével kapcsolatban neki vagy rá tekintettel másnak adott vagy ígért előnnyel befolyásolni törekszik, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A bűncselekmény elkövetési magatartása az előny adása vagy az előny ígérése.

Megállapítható az elkövető bűnössége akkor is, ha az előnyt nem a hivatalos személynek, hanem reá tekintettel másnak adja vagy ígéri. Pl. a fogvatartott hozzátartozójától valaki pénzt fogad el azért, hogy másik zárkába helyezze a fogvatartottat.

Hivatali vesztegetés elfogadása

A Btk. 294.§-a szerint:

294. § (1) Az a hivatalos személy, aki a működésével kapcsolatban előnyt kér, az előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, bűntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az alanyi oldalt tekintve a bűncselekmény csak szándékosan követhető el. Pl. a felügyelő pénzt kér azért, hogy a fogvatartottat másik zárkába helyezze.

2.3. A bűncselekmény elkövetői

Elkövetők: a tettesek és részesek.

A Btk. 12.§-a szerint:

„Elkövető a tettes, a közvetett tettes és a társtettes (a továbbiakban együtt: tettesek), valamint a felbujtó és a bűnsegéd (a továbbiakban együtt: részesek)”

2.3. 1. A tettesség

A tettesek képezik a társadalomra nagyobb veszélyességet jelentő kört, hiszen ők azok, akik a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítják. Tettesi magatartás hiányában bűncselekmény nem jöhet létre.

A Btk. a tettesek három csoportját határozza meg, úgymint az önálló tettes, a társtettes, és a közvetett tettes.

2.3.1.1. A tettes (önálló tettes)

A Btk. 13.§ (1) bekezdése szerint:

"Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja."

Az önálló tettesség a leggyakrabban megvalósuló tettesi minőség. Gondatlan bűncselekményeknél az egyetlen tettesi minőség az önálló tettesség.

Az önálló tettes a bűncselekmény törvényi tényállását - egészben vagy részben - maga valósítja meg.

2.3.1.2. A közvetett tettesség

a Btk 13.§ (2)bekezdése értelmében

„(2) Közvetett tettes az, aki a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását e cselekményért gyermekkor, kóros elmeállapot kényszer vagy fenyegetés miatt nem büntethető, illetve tévedésben levő személy felhasználásával valósítja meg.”

A közvetett tettes olyan személyt használ fel a szándékos bűncselekmény tárgyi tényállási elemeinek a megvalósítására, aki e szándékos bűncselekmény miatt azért nem vonható felelősségre, mert nála hiányoznak az elkövetővé váláshoz szükséges alanyi feltételek. Pl. a cselekményért gyermekkor, kóros elmeállapot, erőszak, fenyegetés miatt nem büntethető, vagy tévedésben levő személy felhasználásával valósítja meg.

2.3.1.3. A társtettesség

A Btk. 13.§ (3) bekezdése szerint:

"Társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg."

Társtettességről akkor beszélünk, ha legalább két, büntetőjogilag felelősségre vonható személy vesz részt az elkövetésben oly módon, hogy a bűncselekményt:

- **közösen és**
- **szándékegységben** valósítják meg.

2.3. 2. A részesség

Részeseknek azokat az elkövetőket nevezzük, akik tényálláson kívüli magatartás tanúsításával vesznek részt a bűncselekmény megvalósításában.

A részesek: a felbujtó és bűnsegéd

2.3.2.1 A felbujtó

A Btk. 14.§ (1) szerint:

" Felbujtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír."

A felbujtó elkövetési magatartását a törvény a "rábír" kifejezéssel határozza meg. A rábírás megvalósulhat rábeszélés, meggyőzés, különféle előnyök, jutalom kilátásba helyezésével. Bármilyen konkrét formában valósul is meg a rábírás, tartalmilag azt jelenti, hogy:

- kialakítja a tettesben a bűncselekmény elkövetésének szándékát, vagy
- a formálódó tettesi szándék végleges kialakulásához a döntő indító okot szolgáltatja.

pl.: az örökös a végrendelet hamisítására bírja rá az ügyvédet pénz ellenében.

2.3.2.2. A bűnsegéd

A Btk. 14.§ (2) bekezdése szerint:

"Bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt."

A bűnsegéd elkövetési magatartása szándékos segítségnyújtás a bűncselekmény elkövetéséhez. A bűnsegéd nem vesz részt a bűncselekmény elkövetésében, az elkövetési magatartás megvalósításában, csak megkönnyíti, előmozdítja a tettes cselekményét.

A segítségnyújtás kétféle formában nyilvánulhat meg:

- a **fizikai** és a
- **pszichikai** bűnsegély.

A **fizikai** bűnsegély az elkövetéshez nyújtott tárgyi, fizikai segítség. A fizikai bűnsegély általában aktív magatartást feltételez, de történhet mulasztással is (például: az üzletvezető a tettessel megbeszélve a lopás megkönnyítése érdekében nyitva hagyja a raktár ajtót.)

A **pszichikai** segítségnyújtás lényegét tekintve hasonló a felbujtáshoz. A pszichikai bűnsegéd szándékerősítő hatást fejt ki a tettesre. Ez megnyilvánulhat tanácsadásban, bátorításban, a bűncselekmény utáni segítségnyújtás előzetes megígérésében, pl milyen mérget használjon az emberöléshez.

3. A büntethetőségi akadályok

A büntethetőségi akadályokat, amelyeknek megléte esetén a törvényi tényállást megvalósító személyt nem lehet büntetőjogi felelősségre vonni.

Tekintettel arra, hogy a büntethetőségi akadályok jogi természete különböző, a törvény két csoportra osztja ezeket:

- a büntethetőséget kizáró és
- a büntethetőséget megszüntető okokra.

Az első csoportba sorolja azokat a körülményeket, amelyek jelentkezése esetén az elkövető cselekménye csak látszólag meríti ki valamely bűncselekmény törvényi tényállását. Ilyenkor ugyanis már a cselekmény megvalósításának pillanatában hiányzik a bűncselekmény fogalmi ismérveinek valamelyike.

A második csoportot, a büntethetőséget megszüntető okok alkotják. Ezeknél az elkövető cselekménye bűncselekménynek minősül, az elkövető azonban mégsem büntethető, mivel a büntethetőséget megszüntető okok az eredetileg létezett büntethetőséget utólag megszüntetik.

4. A szankciórendszer

A hatályos Btk. szankciórendszere **dualista jellegű**, büntetéseket és intézkedéseket tartalmaz.

A büntetés célja a Btk. 79.§-a szerint:

"A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el."

A büntetés a bűncselekmény elkövetése miatt a törvényben meghatározott joghátrány.

A **büntetés** alkalmazása elsősorban az elkövetett cselekmény súlyához és az elkövető bűnösségének fokához igazodik.

4.1. A büntetések

A Btk. szerint:

„33. § (1) Büntetések

- a) a szabadságvesztés,
- b) az elzárás,
- c) a közérdekű munka,
- d) a pénzbüntetés,
- e) a foglalkozástól eltiltás,
- f) a járművezetéstől eltiltás,
- g) a kitiltás,
- h) a sportrendezvények látogatásától való eltiltás,
- i) a kiutasítás.

(2) Mellékbüntetés a közügyektől eltiltás.

4.1.1. A szabadságvesztés

A törvény a szabadságvesztés két változatát szabályozza:

- az **életfogytig** tartó és
- a **határozott ideig** tartó szabadságvesztést.

A Btk. 35. és 36. szakaszai szerint:

„35. § (1) Ha a bíróság szabadságvesztést szab ki, annak végrehajtását fogházban, börtönben vagy fegyházban rendeli végrehajtani.”

„36. § A határozott ideig tartó szabadságvesztés legrövidebb tartama három hónap, leghosszabb tartama húsz év; bünszervezetben, különös vagy többszörös visszaesőként történő elkövetés, illetve halmazati vagy összbüntetés esetén huszonöt év.”

Életfogytig tartó szabadságvesztés azzal szemben szabható ki, aki a bűncselekmény elkövetésekor a huszadik életévét betöltötte.

A határozott ideig tartó szabadságvesztés legrövidebb időtartamát a törvény három hónapban állapítja meg, leghosszabb időtartamát pedig húsz évben. Bünszervezetben, különös vagy többszörös visszaesőként történő elkövetés, illetve halmazati vagy összbüntetés esetén huszonöt évben.

A Btk. Különös Része a szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények esetén meghatározza azt a büntetési tételkeretet, amelyen belül a jogalkalmazó a szükséges mértékű büntetést kiszabhatja.

A szabadságvesztés **fegyház, börtön, fogház** fokozatban kerül végrehajtásra.

A feltételes szabadságra bocsátás a határozott ideig tartó szabadságvesztés esetén

2014. július 1-jét megelőzően (az új Btk. hatályba lépése előtt) hozott ítéletek esetén az 1978. évi IV. törvény értelmében (régi Btk.) az alábbi szabályt kell alkalmazni:

„47. § (1) A bíróság a határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítéltet feltételes szabadságra bocsátja, ha – különösen a büntetés végrehajtása alatt tanúsított kifogástalan magatartására és arra a készségére tekintettel, hogy törvénytisztelő életmódot fog folytatni – alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságvonás nélkül is elérhető.

(2) Feltételes szabadságra bocsátásnak csak akkor van helye, ha az elítélt

- fegyházban végrehajtandó büntetésének legalább négyötöd részét,
- börtönben végrehajtandó büntetésének legalább háromnegyed részét,
- fogházban végrehajtandó büntetésének legalább kétharmad részét

kitöltötte.”

(3)⁵² Három évet meg nem haladó szabadságvesztés kiszabása esetén – különös méltánylást érdemlő esetben – a bíróság ítéletében akként rendelkezhet, hogy az elítélt a büntetése fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha az elítélt többszörös visszaeső.

2014. július 1-jét követően (az új Btk. hatályba lépése) az alábbi szabályokat kell alkalmazni:

„38. § (1) Határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ügydöntő határozatában megállapítja a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy - a (4) bekezdésben meghatározott esetekben - azt, hogy a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége kizárt.”

Feltételes szabadságra bocsátásnak csak akkor van helye, ha a feltételes szabadságra bocsátást lehetősége nem kizárt annak legkorábbi időpontja:

- **a büntetés 2/3-ad,**

- **visszaeső esetén 3/4-ed, részének kitöltését követő nap, de legalább három hónap.**

Öt évet meg nem haladó szabadságvesztés kiszabása esetén - különös méltánylást érdemlő esetben - a bíróság ügydöntő határozatában rendelkezhet úgy, hogy az elítélt a **büntetése fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható**. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha az elítélt többszörös visszaeső.

Határozott ideig tartó szabadságvesztés esetén a feltételes szabadság tartama azonos a szabadságvesztés hátralevő részével, de legalább egy év.

A feltételes szabadságra bocsátást kizáró okok:

- a többszörös visszaeső, ha a szabadságvesztést fegyház fokozatban kell végrehajtani,
- az erőszakos többszörös visszaeső,
- aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el,
- akit olyan szándékos bűncselekmény miatt ítétek szabadságvesztésre, amelyet korábbi, határozott ideig tartó végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a végrehajtás befejezése vagy a végrehajthatóság megszűnése előtt követett el,
- aki a szabadságvesztés letöltését a felhívásban megjelölt időpontban nem kezdte meg.

Feltételes szabadságra bocsátás életfogytig tartó szabadságvesztés esetén

„**42. §** Életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ügydöntő határozatában meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja.

43. § (1) Ha a bíróság életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább huszonöt, legfeljebb negyven évben állapítja meg. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját években kell meghatározni.

(2) Életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a feltételes szabadság tartama legalább tizenöt év.”

4.2. Az intézkedések

A bűncselekmények büntetőjogi következményeinek külön csoportját alkotó intézkedések jelentősen eltérnek a büntetésektől céljaikban és alkalmazási elveikben egyaránt.

A Btk. 63.§ (1) bekezdése sorolja fel az egyes intézkedési nemeket. E szerint:

- a megrovás,
- a próbára bocsátás,
- a jóvátételi munka,
- a pártfogó felügyelet,
- az elkobzás,
- a vagyonelkobzás,
- az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tétele,
- a kényszergyógykezelés,
- a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló törvény szerinti intézkedések.

BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI JOG

1. A büntetés-végrehajtás feladata és célja

A büntetés-végrehajtás feladatait és céljait a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bv. Kódex) tartalmazza:

A Btk. büntetési céljaira utalással határozza meg a büntetés-végrehajtás feladatát, tekintve, hogy a szankció végrehajtásában testesül meg maga a joghátrány, amely mind a társadalmi, mind az egyéni prevenciót szolgálja.

2. A szabadságvesztés büntetés végrehajtása

A Büntető Törvénykönyv (Btk.) határozza meg a bűncselekmény elkövetőivel szemben alkalmazható büntetéseket és intézkedéseket.

Büntetési rendszerünk központi eleme a szabadságvesztés, amely legtöbb a bűncselekmény törvényi tényállásának jogkövetkezménye.

2. 1. A szabadságvesztés végrehajtásának célja

83. § (1) A szabadságvesztés végrehajtásának célja az ügydöntő határozatában meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.

E törvényszakaszból kitűnik, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának célja a törvényben és az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése során az egyéniesítési szempontok biztosítása az egyéni megelőzési célok elérése érdekében. Az egyéni szempontok kialakítása során külön figyelmet kell fordítani

- **a társadalomba történő beilleszkedését és azt, hogy**
- **ne kövessen el újabb bűncselekményt.**

3. A szabadságvesztés végrehajtásának megkezdése

3.1. Az elítéltek befogadása

A befogadás eljárás és mozzanatai

I. személyazonosság megállapítása

A befogadás alapjául szolgáló iratok

Az intézet az elítéltet:

- jogerős bírósági ügydöntő határozatról szóló bírói értesítőlap,

- elővezetésről szóló rendelkezés,
- elfogató parancs,
- a szabadságvesztés letöltésére vonatkozó felhívás,
- a szabadságvesztés ideiglenes foganatba vételére vonatkozó ügyészi vagy bírói rendelkezés,
- az igazságügyért felelős miniszter külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának átvételéről szóló értesítése alapján fogadja be.

II. Egészségügyi és orvosi befogadás

Ha az elítélten a befogadáskor külsérelmi nyomot észlelnek, vagy a rendőrségi fogdából, a javítóintézetből, átkísért elítélt azt állítja, hogy bántalmazták, haladéktalanul orvosi vizsgálatot kell végezni, valamint jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek egy-egy példányát, az átkísérést végrehajtó szervnek, illetve a törvényességi felügyeletet ellátó ügyésznek meg kell küldeni.

A fogvatartott befogadáskor az egészségügyi szakdolgozó megvizsgálja:

- közegészségügyi és
- járványügyi szempontból.

A **bv. orvos feladata** a befogadás után - legkésőbb 72 órával -:

- **megvizsgálja a fogvatartottat,**
- **rögzíti a fogvatartott kórelőzményi adatait,**
- **megállapítja általános egészségügyi állapotát, fizikai státuszát, illetőleg**
- **elbírálja a munkaképességét.**

III. Letételezés, felszerelés

Az elítélteknél lévő tárgyak átvétele - Letétkezelés a befogadási eljárás során

A hivatali időben történő befogadási eljárás során a bv. intézet parancsnoka által megbízott személy (továbbiakban: befogadó) végzi az elítélt birtokában lévő okmány, pénz, érték, és egyéb tárgyak (ruházat, műszaki cikkek) átvételét és letételezését.

A biztonságra veszélyes tárgyakról (lőfegyver, lőszer, vélhetően robbanó vagy sugárzó anyag, kábítószer), amelyek nem helyezhető letétbe és jellegüknél fogva nem is semmisíthető meg, illetve nem küldhető haza 3 példányban jegyzőkönyvet kell felvenni. Ezt követően értesíteni kell az illetékes rendőr-kapitányságot, a további intézkedések megtétele miatt.

Az elítélt felszerelése

A letételezési eljárás során az elítélttől civil ruházata átvételre kerül. Az intézetben az elítélt formaruhát köteles viselni.

A formaruházattal együtt az elítélt megkapja ágyfelszerelési tárgyait is.

A formaruházatra és az ágyfelszerelésre vonatkozó szabályokat a 16 /2014. (XII. 19) IM rendelet 2. számú melléklete tartalmazza.

IV. Tájékoztatás

A fogvatartott részére írásban, az általa értett nyelven egyszerűen, közérthető módon kell a tájékoztatást adni:

- a panaszjogról és a jogorvoslati lehetőségekről,
- őt megillető védelemhez való jogról,
- a végrehajtás során az őt megillető anyanyelv használatához való jogról,
- a büntetés-végrehajtási ügy irataiba és az egészségügyi dokumentációba való betekintéshez való jogról,
- a kapcsolattartás formáiról,
- a konzuli hatóságok értesítéséhez való jogról,
- az intézetben betartandó magatartási szabályokról,
- a fegyelmi felelősségről és a fegyelmi eljárás rendjéről,
- a kényszerítő eszközökről, a biztonsági intézkedésekről,
- a büntetés, az intézkedés, valamint a szabálysértési elzárás kezdő és utolsó napjáról, valamint a feltételes szabadságra bocsátás, illetve ideiglenes elbocsátás esedékessége napjáról,
- a kártérítési felelősség rendjéről,
- az egészségügyi ellátáshoz való jogról,
- a betegjogok érvényesüléséről.

V. A Befogadási és Fogvatartási Bizottság

A bv. intézetek Befogadási és Fogvatartási Bizottságot (továbbiakban: **BFB**) működtetnek. A BFB dönt a fogvatartottat érintő fontosabb kérdésekben.

4. A szabadságvesztés végrehajtási rendje

A szabadságvesztés végrehajtási rendjén egy differenciált végrehajtási rendszert kell értenünk, amely jelenti:

- a szabadságvesztés **végrehajtásának módját,**
- a szabadságvesztésre vonatkozó **általános** szabályok, és
- az egyes fokozatokra vonatkozó **speciális** szabályok,
- valamint a fokozatokon belüli **egyéb szabályozások összességét,**
- a bv. **szervezet feladatait,**
- az **elítelt jogi helyzetét.**

➤ A szabadságvesztés **végrehajtási módján** értjük a más büntetéstől eltérő végrehajtási jelleget:

- az elítelt szabadságának elvonását,
- a "zárt" bv. intézeti elhelyezést, ennek intézményi kialakítását.

A szabadságvesztést a bíróság által meghatározott fokozatban, és a büntetés-végrehajtási szervezet által kijelölt - lehetőleg az elítelt lakóhelyéhez legközelebb eső - büntetés-végrehajtási intézetben hajtják végre.

➤ A végrehajtás során (**általános szabályok**) különböző alapelvek érvényesülnek:

- a törvényesség,

- az emberséges bánásmód,
- a legkisebb beavatkozás elve,
- normalizáció elve,
- nyitottság elve,
- felelősség és önbecsülés elve,
- az egyéniesítés,
- differenciálás elve,
- a jogok és kötelezettségek együttes érvényesülése,
- a társadalmi részvétel elve.

➤ Az egyes fokozatokra vonatkozó **speciális** szabályok.

Ennek megfelelően különböző fokozatokban eltérő szigorúságú szabályozásokat találunk:

- **a külvilágtól való elkülönítés,**
- **az őrzés, felügyelet és ellenőrzés,**
- **a bv. intézeten belüli mozgás,**
- **az életrend,**
- **a személyes szükségletekre fordítható összeg,**
- **a jutalmazás és fenyítés, valamint**
- **reintegrációs programban való részvétel.**

➤ A fokozatokon belüli **egyéb szabályozások**

A szabadságvesztés végrehajtása során az elítélt kockázati elemzése, magatartása és a reintegrációs tevékenységben való részvétele függvényében az egyes fokozatokon belül a végrehajtás rendje, az elítélt részére adható kedvezmények az egyes fokozatokhoz kapcsolódó rezsimszabályok szerint eltérőek lehetnek.

A végrehajtás rendje az egyes végrehajtási fokozatokhoz képest eltérő:

- az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása,
- az átmeneti részlegre helyezés,
- a biztonsági zárkába, illetve részlegre helyezés,
- a sajátos kezelési igényű elítéltek részére speciális részleget alakíthat ki (HSR, gyógyító terápiás részleg, drogprevenciós részleg), ahol a végrehajtás rendje elsősorban e sajátos igényekhez igazodik.

➤ A Bv. Kódex meghatározza azokat a **bv. szervezetre háruló feladatokat**, amelyeket minden fokozatban biztosítani kell az elítéltnak a szabadságvesztés végrehajtása során. Ezek a következők:

- **őrzés, felügyelet, ellenőrzés,**
- **elhelyezés, élelmezés, ruházat**
- **egészségügyi ellátás,**
- **oktatáshoz szükséges feltételek,**
- **munkáltatáshoz szükséges feltételek**
- **a büntetés céljával nem ellentétes jogok gyakorlása**
- **társadalmi visszailleszkedést segítő egyéb reintegrációs programok.**

➤ A fogvatartott jogi helyzete

A jogerős és végrehajtandó szabadságvesztést kiszabó bírósági ítélet hatására a szabad ember jogi státusza megváltozik, amikor elítéltté válik. Ettől kezdve az elítélt a büntetés-végrehajtási jogviszony alanya lesz.

E jogviszony jellegéből következik, hogy a feleket a szabadságelvönásból fakadó helyzetre figyelemmel sajátos jogok illetik meg és kötelezettségek terhelik. E jogviszony keletkezésével vannak az elítéltnak olyan, az Alaptörvényben rögzített alapvető jogai, amelyeket a szabadságvesztés nem érinthet, továbbá olyanok, amelyek szünetelnek és olyanok, amelyek módosulnak, korlátozottan érvényesülnek.

4.1. A fogva tartás rendje, házirend és napirend

Az intézetben a fogva tartás törvényes végrehajtásához szükséges rendet kell fenntartani. A rend kialakítása és fenntartása a bv. szervezet feladata. **Az elítéltet megillető jogok gyakorlásának és köteleességek teljesítésének rendjét házirendben kell szabályozni.**

A házirend tartalmazza:

- az elítélt napirendjét,
- az elítélt bv. intézetben belüli foglalkoztatására, mozgására, tartózkodására és a munkavégzés rendjére vonatkozó szabályokat,
- a panaszok, kérelmek, bejelentések, a rendjét;
- az elítélt viselkedési szabályait,
- a látogatók fogadásának, valamint a bv. intézet elhagyásának a szabályait,
- a szükségleti cikkek vásárlásának idejét, módját,
- az elítélt által küldött, vagy a részére érkezett levelek, csomagok kezelésére vonatkozó szabályokat,
- az elítélt tartózkodására és foglalkoztatására szolgáló helyiségek használatának rendjét,
- a vallási szertartások időrendjét,
- a telefonkészülék használatának rendjét és feltételeit,
- az elítélt birtokában tartható tárgyak körét, mennyiségét,
- a betartandó balesetvédelmi és tűzvédelmi előírásokat,
- a dohányzásra vonatkozó szabályokat,
- a többlétszámú szolgáltatások igénybevételére vonatkozó szabályokat,
- a biztonsági zárkában vagy részlegesen elhelyezett elítéltekre vonatkozó végrehajtási szabályokat.

A napirendben kell meghatározni minden olyan tevékenységet, amely a bv. intézet napi folyamatos működését biztosítja.

A napirend tartalmazhatja:

- nyitás – zárás,
- ébresztő – takarodó,
- létszámellenőrzés,
- étkezések,
- szabadlevegőn tartózkodás,
- egészségügyi ellátás,
- munkába (oktatásra) vonulás időpontját.

A takarodó és az ébresztő között legalább nyolc óra folyamatos pihenőidőt, étkezésre naponta háromszor, esetenként legalább húsz percet kell biztosítani.

Minden intézet a helyi sajátosságai figyelembe vételével készíti el a saját házi-, napirendjét, amely intézet parancsnoki intézkedés melléklete formájában jelenik meg.

A házirend megtartására, valamint megszegésének a következményeire az elítéltet figyelmeztetni kell. A házirendtől csak a parancsnok engedélyével lehet eltérni.

4.2. A büntetés-végrehajtás során keletkező speciális jogok és kötelezettségek sajátossága hogy:

- csak a büntetés végrehajtásának ideje alatt állnak fenn, az elítélt szabadulása után aktualitásukat veszítik, vagy
- újabb speciális jogok és kötelezettségek keletkeznek például a pártfogói felügyelet elrendelése esetén.

Az elítéltet a büntetés-végrehajtási jogviszonyából keletkező, őt megillető jogai, illetve terhelő kötelességei:

Az elítélt jogosultságai

A fogvatartott jogosult:

- a higiéniai feltételeknek megfelelő egészséges elhelyezésre,
- az egészségi állapotának és a szabadságvesztés végrehajtása alatti tevékenységének megfelelő ételmezésre, egészségügyi ellátásra, megfelelő ruházat biztosítására,
- a hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt és a bv. intézet által engedélyezett személyekkel, szervezetekkel kapcsolatot tartani,
- baleset esetén baleseti ellátásra és baleseti egészségügyi szolgáltatásra,
- pihenésre, szabadidőre,
- testi és szellemi állapotának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében
 - naponta szabad levegőn tartózkodásra,
 - önképzésre, sajtótermékek megrendelésére, a bv. intézet művelődési és sportolási lehetőségeinek igénybevételére,
 - tanuláshoz való jogát gyakorolni; általános iskolai, középfokú, valamint felsőfokú tanulmányok megkezdésére, folytatására, a vizsgákra való felkészüléshez tanulmányi és vizsgaszabadságra,
- a bv. intézetben, illetve annak felügyeleti szerveinél és a büntetés-végrehajtástól független szervhez közérdekű bejelentés, panasz, kérelem és jognyilatkozat előterjesztésére,
- a büntetés végrehajtása során jogorvoslati joggal élni,
- a rendelkezésére álló pénzből havonta meghatározott összeget személyes szükségleteire fordítani, illetve azzal egyéb módon rendelkezni,
- a szabadságvesztés végrehajtása során keletkezett kárának megtérítésére,
- sajátos védelemre a nők, fiatalok és a fogyatékkal élők a rájuk vonatkozó eltérésekkel,
- jogszabályban meghatározottak szerint saját ruha viselésére, illetve használati tárgyak tartására;
- a már megállapított pénzellátásának a meghatalmazott személy kezéhez vagy az bv. intézethez történő folyósítására, továbbá a saját jogon járó családi pótlékának a letéti számláján való elhelyezésére,
- a szabadulást követő társadalomba való visszailleszkedés érdekében az ehhez szükséges szociális feltételek megteremtésének segítségére,

- önkéntes vállalása alapján oktatási, képzési, valamint reintegrációt elősegítő személyes fejlődését biztosító programokon való részvételre,
- büntetés-végrehajtási szervezeten belüli fogvatartotti fórumon való véleménynyilvánításra.
- minden elítélt lelkiismereti és vallási meggyőződését szabadon megválaszthatja, vallását gyakorolhatja,
- Az elítélt az ellene folyamatban lévő büntetőeljárás során a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság által elektronikus eszközön átadott iratokba vagy az ellene folyamatban volt büntetőeljárásban keletkezett iratról elektronikus adathordozón kiadott másolatba a bv. szervezet által biztosított számítástechnikai eszköz igénybevételével jogosult betekinteni,
- a szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt részére biztosítani kell, hogy a választójogát gyakorolhassa.

Az elítélt kötelezettségei

Az elítélt köteles

- a szabadságvesztést a jogszabályban vagy az országos parancsnok által meghatározott bv. intézetben tölteni,
- a büntetés-végrehajtás rendjét megtartani, illetve túrni, a kapott utasításokat végrehajtani,
- a számára kijelölt munkát elvégezni,
- a reintegrációs foglalkozás rendjét, a bv. intézet biztonsági és higiéniai követelményeit megtartani,
- a bv. intézet tisztántartásában, karbantartásában és ellátásában díjazás nélkül, alkalmasszerűen részt venni,
- alávetni magát a jogszabályban előírt kötelező vagy egészségi állapotának megítéléséhez szükséges orvosi vizsgálatnak és a jogszabály szerint kötelező, gyógykezelésnek,
- fegyelemsértés, illetve bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja esetén vizsgálati anyagot szolgáltatni az alkohol, bódító-, illetve kábítószer fogyasztás ellenőrzéséhez,
- a végrehajtási fokozatnak és rezsimszabályoknak megfelelően előírt forma- és egyéb ruházatot viselni,
- a tartására fordított költséghez hozzájárulni,
- a dolgozó elítélt a munkadíjából köteles a tartására fordított költséghez hozzájárulni,
- a dolgozó fogvatartott a munkadíjából a szabadulás idejére tartalékot képezni,
- a szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt köteles túrni a más nemű és más végrehajtási fokozatú elítéltektől való elkülönítést, az életkori, kriminológiai, kockázatelemzési és kezelési szempontú, foglalkoztatási és egészségügyi szempontok szerinti csoportba sorolását,
- az egyes rezsimekre vonatkozó korlátozásokat,
- személyes tárgyainak átvizsgálását,
- a törvény szerinti kivételekkel kapcsolattartásának ellenőrzését,
- életrendjének, bv. intézeten belüli mozgásának meghatározását, illetve korlátozását,

5. Elhelyezés

5.1. Általános elhelyezési szabályok

A Bv. Kódex rendelkezései szerint biztosítani kell a fogva tartott higiéniai feltételeknek megfelelő, egészséges és kulturált elhelyezését

Az elhelyezés során **el kell különíteni:**

- a jogerősen elítélteket a letartóztatottaktól,
- a különböző végrehajtási fokozatba tartozókat egymástól,
- a férfiakat a nőktől,
- a fiatalokat a felnőtt korúaktól,
- a katonákat a nem katonának minősülő elítéltektől,
- dohányzókat a nem dohányzóktól,
- a fekvőbetegeket az egészségesektől,
- a betegek közül a fertőzőket a nem fertőzőektől
- a letartóztatottakat az elítéltektől.

Jogszabály a fentiekben foglaltakon túl, az elkülönítés egyéb szempontjait is meghatározhatja a bv. szerv számára.

Ha az elítélttel szemben más ügyben büntetőeljárás folyik, az elítéltet az ügyész, illetve a bíróság rendelkezése szerint kell elkülöníteni.

A különböző végrehajtási fokozatú elítéltek együtt helyezhetők el:

- a kórteremben,
- a betegszobában,
- fertőző elkülönítőben,
- a gyógyító-terápiás részlegben,
- az átmeneti részlegben,
- drogprevenciós részlegen,
- pszichoszociális részlegen,
- HSR részlegen,
- anya-gyermek együttes elhelyezése esetén,
- fiatalok elítéltek részlegén,
- EVSZ alkalmazása esetén.

Fentiekén túl együtt várlakozhatnak orvosi vizsgálatra és egészségügyi kezelésre és **együtt dolgozhatnak a munkahelyen.**

Közösen vehetnek részt:

- általános iskolai és középiskolai oktatásban,
- felsőoktatásban
- szakmai képzésben,
- sportrendezvényeken,
- a kulturális rendezvényeken,
- szállítás és előállítás során,
- a vallási rendezvényeken.

Együtt tartózkodhatnak:

- szabad levegőn,
- közös étteremben.

5.2. Az elítéltek elhelyezése

Az intézetben az elítéltek elhelyezésére körletet, azon belül zárkákat és lakóhelyiségeket kell kialakítani.

Az elhelyezésre szolgáló helyiségek:

- zárka,
- lakóhelyiség.

A zárka:

Az elítéltek elhelyezésére szolgáló olyan helyiség, amelynek ajtaja, ablaka (a továbbiakban: nyílászárók) a külön rendelkezésekben meghatározott biztonsági követelményeknek megfelel. A zárkában folyóvízzel ellátott mosdót, illetve - az ön- és közveszélyes magatartást tanúsító elítéltek elhelyezésére kialakított zárka kivételével – elkülönített, lehetőség szerint, önálló szellőzésű WC-t kell létesíteni.

A lakóhelyiség:

Az elítéltek elhelyezésére szolgáló olyan lakhatásra alkalmas helyiség, amelynek nyílászáróinál a zárkára meghatározott biztonsági berendezés és felszerelés mellőzhető. A lakóhelyiségeknél a tisztálkodáshoz szükséges folyóvizet, fürdőt, illetve WC-t körletenként is lehet biztosítani.

A zárkában vagy a lakóhelyiségben elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítéltre hat köbméter légtér és egyéni elhelyezés esetén legalább hat, közösen elhelyezett elítéltek esetén személyenként legalább négy négyzetméter élettér jusson.

Az élettér kiszámításakor a zárka vagy a lakóhelyiség alapterületéből az illemhely és a mosdó által elfoglalt területet - függetlenül attól, hogy ezek leválasztása megtörtént-e - figyelmen kívül kell hagyni.

6. Ellátás

6.1. Közütemi szolgáltatások

A bv. intézetnek gondoskodni kell:

- **megfelelő minőségű és mennyiségű ivóvízről**, (a vízellátás során a közegészségügyi szabályokat maradéktalanul be kell tartani)
- a körletek, zárkák (lakóhelyiségek) és egyéb - az elítélt által használt - helyiségek jó szellőztetéséről, világításáról, fűtéséről.

Az áramellátást úgy kell kialakítani, hogy kívülről kikapcsolható legyen, továbbá:

A zárkában (lakóhelyiségben) a természetes fény vagy a mesterséges megvilágítás olvasásra alkalmas legyen A zárkát (lakóhelyiséget) állandóan megvilágítani csak akkor szabad, ha azt a parancsnok biztonsági okból átmenetileg elrendelte.

- a fűtési idény - október 15-étől, április 15-ig tart, (időjárástól függően ettől a parancsnok eltérhet).

6.2. Élelmezés

A fogvatartottak élelmezése a bv. intézet feladata. Részükre, legalább napi háromszori étkezést kell biztosítani, figyelembe véve:

- az általuk **végzett munka jellegét,**
- az **egészségi állapotukat** és
- az **életkorukat**
- **gyakorolt vallásukat.**

A fogvatartott részére **legalább napi egy alkalommal meleg ételt** kell biztosítani. Hideg élelemmel:

- rendkívüli esemény esetén **legfeljebb 3 napig** láthatók el, illetve
- higiénikusan csomagolva átszállítás, előállítás során.

A hideg étel fogyasztásához szükséges eszközöket (pl. konzervnyitó) a bv. intézet biztosítja.

A fogvatartott részére orvosi javaslat alapján egészségügyi állapotának megfelelő (diétás, kímélő) ételt kell biztosítani. A mindenkor érvényben levő országos parancsnoki intézkedés rendelkezik részletesen a fogva tartottak részére a diétás étkezés biztosításáról.

Az élelmezési normába sorolás

Az elítéltet csak abban az esetben lehet a munkájának megfelelő élelmezési normába sorolni, ha ennek időtartama legalább a napi 4 órát meghaladja.

Az étel kiosztása csak felügyelet mellett történhet!

6.3. Ruházati ellátás

Az elítéltet az évszaknak megfelelő formaruhával kell ellátni. A formaruha nem lehet megalázó vagy lealacsonyító. A munka végzéséhez az elítéltnak munkaruhát, külön jogszabály szerint védőruhát és védőfelszerelést kell biztosítani.

Az elítélt részére az intézet által biztosított felső ruházatán, továbbá a munkaruhán, az ágy- és más felszerelésen a **“BV”** jelzést – valamint a Bv. Intézet nevét amelyik a fogvatartott részére azt biztosította- fel kell tüntetni.

Az elítélt részére csak viselésre alkalmas, tiszta, megfelelő méretű ruházat és lábbeli, valamint használatra alkalmas és tiszta ágyfelszerelés adható ki.

A bv. intézet gondoskodik arról, hogy a használatban levő ruházat mindig tiszta, karbantartott állapotban legyen. Az elítélt viszont köteles a használatra kiadott ruhát megóvni, rendeltetés-szerűen használni és azon kisebb, szakértelmet nem igénylő javításokat elvégezni.

A bv. intézet gondoskodik az általa kiadott ruházat tisztításáról.

A ruházati cikkek viselése szempontjából megkülönböztetünk:

- nyári időszakot és
- téli időszakot.

A nyári időszak április 16-tól október 15-ig, a téli időszak pedig október 16-tól április 15-ig tart.

Az elítéltek ruházati ellátásának részletes normáit OP Szakutasítás és annak függeléke tartalmazza, mely az alábbi lehet:

- a felnőtt korú elítéltet **szürke színű zsávoly**
- a fiatalkorú elítélteket **zöld színű** felső formaruházattal,
- az intézet betegszobájában, a BV. Központi Kórházban, a Nagyfai Krónikus Utókezelő részlegben elhelyezett betegeket, az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben (továbbiakban: IMEI) Elme-megfigyelésre, elmeorvosászati és ideggyógyászati kivizsgálásra és kezelésre beutalt elítéltet **kórházi öltözettel** kell ellátni,
- az IMEI-ben elhelyezett kényszergyógykezelést, kóros elmeállapotúvá vált elítéltet **barna színű zsávoly** ruházattal kell ellátni.
- Amennyiben a helyi adottságok és a munkakörülmények indokoltá teszik, az időszaktól és a normában meghatározott ruhafajtától eltérést az országos parancsnokhelyettes engedélyezhet.

A nők és a fiatalkorú elítéltek részére polgári jellegű formaruha is rendszeresíthető.

6.4. Egészségügyi ellátása

A fogvatartott egészségügyi ellátására az egészségügyi és társadalombiztosítási jogszabályok irányadók, melyet a büntetés-végrehajtási intézetek egészségügyi szolgálata biztosít.

Amennyiben a fogva tartó intézet az ellátást nem tudja biztosítani, akkor azt a Központi Kórház, a Szegedi Fegyház és Börtön III. Objektumában működő Krónikus Utókezelő Részleg, valamint az IMEI biztosítja, és a fogvatartott ezt az ellátást köteles igénybe venni.

A fogvatartott a jogszabályban meghatározott térítéshez, illetve részleges térítéshez kötött egészségügyi szolgáltatásokat a kiszabott térítési díj ellenében veheti igénybe.

A fogvatartottat befogadáskor közegészségügyi és járványügyi vizsgálatnak kell alávetni. A járványügyi kockázatokról szóló írásos "Tájékoztató"-t részére át kell adni, amelynek tudomásul vételét aláírásával igazolja. A fogvatartott orvosi vizsgálatát legkésőbb 72 órával a befogadást követően végre kell hajtani.

Ha a fogvatartott megfelelő egészségügyi ellátása a bv. szervezet keretein belül nem lehetséges, a bv. intézet orvosa vagy a bv. egészségügyi szerv gondoskodik arról, hogy az elítélt nem a bv. szervezet kezelésében lévő egészségügyi intézményben részesüljön a megfelelő és kötelező ellátásban, szükség esetén az ellátáshoz vagy a szállításhoz az Országos Mentőszolgálat közreműködését kell kérni.

A sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartott egészségügyi intézménybe történő szállítása és ellátása nem tagadható meg, nem halasztható el.

A fogvatartott bv. szervezet keretein kívül egészségügyi intézmény térítésköteles szolgáltatását csak akkor veheti igénybe, ha azt a bv. intézet parancsnoka engedélyezi, a fogvatartott a várható költségeket – ideértve a szállítás költségeit is – megelőlegezi, és az egészségügyi intézmény a szolgáltatást vállalja.

A fogvatartottak egészségügyi ellátásával kapcsolatos dokumentálás során a **Főnix Egészségügyi modul** használata kötelező.

A gyógyszerek kiadagolását kizárólag egészségügyi szakdolgozó végezheti. Indokolt esetben a kiadagolt gyógyszer fogvatartottnak történő átadásában az egészségügyi szakdolgozó helyett - megfelelő oktatás és dokumentálás után - a biztonsági, valamint a büntetés-végrehajtási szakterület is közreműködik.

A gyógyszerosztás kizárólag nyitott zárkaajtónál történhet, mely során a gyógyszer bevételenek tényét ellenőrizni kell!

A fogvatartott csak a bv. orvos írásos engedélye alapján tarthat magánál gyógyszert.

6.5. Az elítélt tisztálkodási lehetőségeinek biztosítása

Az elítéltek részére biztosítani kell a tisztálkodáshoz szükséges feltételeket, és meg kell követelni a személyi tisztasági előírások betartását.

A letéti pénzel nem rendelkező elítélt részére az alapvető tisztálkodási cikkeket és felszereléseket biztosítani kell.

Az elítéltek részére hetente legalább két alkalommal, a dolgozóknak naponként, munka után – meleg vizes fürdést kell biztosítani. A naponkénti fürdést a női és fiatalkorú elítéltekre is ki kell terjeszteni.

7. Díjazás nélküli munkavégzés

Nem minősül munkáltatásnak, az elítéltnak az intézet karbantartásában, tisztántartásában és ellátásában való díjazás nélküli kötelező részvétele.

A díjazás nélküli munkavégzés ideje a napi 4 órát, havonta összesen 24 órát nem haladhatja meg. Ezt az időt a bv. intézet orvosa csökkentheti (az elítélt egészségi, fizikai állapotára, életkorára tekintettel).

E munkavégzés esetén a munkavégzés idejére az elítéltet

- szükség szerint el kell látni munkaruhával, lábbelivel,
- szakmai és munkavédelmi oktatásban kell részesíteni.

Az elítélt balesetét a munkabalesetre vonatkozó jogszabály szerint kell elbírálni.

Az intézet köteles a díjazás nélküli munkavégzésről nyilvántartást vezetni.

8. Szükségleti cikkek vásárlása

A fogvatartottak részére a kiétkezést hetente legalább egy alkalommal biztosítani kell, amelynek során a fogvatartott a letéti pénze terhére megvásárolhatja azokat a szükségleti cikkeket, amelyeket birtokában tarthat. Az elhelyezett fogvatartotti létszám és a felmerülő kiétkezési igények függvényében a meghatározott gyakoriságot szükség szerint növelni kell.

29/2018. (VI.30.) OP. szakutasítás

A szükségleti cikkek vásárlása esetében az elítéltnak előnyben kell részesíteni a tisztasági és tisztító szereinek megvásárlását.

A jogszabály a vásárlásra költhető összeg tekintetében végrehajtási rend és a munkában való részvétel alapján differenciál az alábbiak szerint:

Az elítélt a szükségleti cikkek vásárlására meghatározott összegen felül – a letéti pénze terhére, amennyiben a bv. szerv felé nincs fennálló tartozása – engedéllyel megvásárolhatja a bv. intézetben magánál tartható tárgyakat, hozzátartozójának ajándékot vásárolhat, szabadulása előtt a polgári ruházatát kiegészítheti.

9. Szabadítás szabályai

9.1. A szabadítás lebonyolítása

Azt az elítéltet,

- aki szabadságvesztését kitöltötte, annak utolsó napján,
- akit feltételes szabadságra bocsátottak, annak esedékessége napján,
- akinek szabadságvesztését félbeszakították, a határozat megérkezésének napján vagy a határozatban megjelölt napon,
- akinek a szabadságvesztés hátralévő részét kegyelemből elengedték vagy mérsékeltek, a jogszabályban vagy a kegyelmi döntésben megállapított napon,
- akinek ügyében a Kúria felülvizsgálati eljárás, illetve a törvényesség érdekében lefolytatott jogorvoslati eljárás vagy jogegységi eljárás keretében szabadlábra helyezéséről határoz, a Kúria határozata kihirdetésének napján
- szabadon kell bocsátani.

A szabadulót igazolással kell ellátni.

9.2. Eljárás szabadulás esetén

A szabadítási eljárás során az elítéltnak ki kell adni a letétben lévő tárgyait, valamint letéti és keresményi pénzét, melyek átvételét az elítéltnak aláírásával igazolnia kell.

A szabaduló elítélt érték- és egyéb letéti tárgyait átveszi. Az átvételt a szelvényen aláírásával elismeri.

A letéti pénzét (és elszámolt munkadíját) a szabaduló elítéltnak pénztárbizonylaton kell kiadni.

Amennyiben a fogvatartott nem rendelkezik az évszaknak megfelelő ruházattal, az intézet kötelese ellátni. Első sorban az intézeti segélyruhából, amennyiben nincs megfelelő ruházat, a fogvatartott költségére az be kell szerezni. Ha a fogvatartottnak nincs felhasználható letéti pénze a beszerzés az intézet költségére kell beszerezni. Amennyiben a fogvatartottnak nincs pénze, az utazás biztosítására az intézet kézpénzsegélyt ad és MÁV által elfogadott utazási utalványt állít ki a lakhelyéig.

II. MUNKA-, BALESET-, TŰZ- ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI ISMERETEK

MUNKAVÉDELEM

1. Jogsabályi háttér

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény célja, hogy az Alaptörvényben foglalt elvek alapján szabályozza az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés személyi, tárgyi és szervezeti feltételeit a szervezetten munkát végzők egészségének, munkavégző képességének megóvása és a munkakörülmények humanizálása érdekében, megelőzve ezzel a munkabaleseteket és a foglalkozással összefüggő megbetegedéseket. A törvény hatálya kiterjed minden szervezett munkavégzésre, függetlenül attól, hogy az milyen szervezeti vagy tulajdoni formában történik.

Rendkívüli munkavégzési körülmények esetére, a rendvédelmi szerveknél munkavégzésre irányuló jogviszonyban, szolgálati viszonyban kifejtett munkatevékenységre a feladatkörében érintett miniszter által kiadott külön jogszabály e törvény figyelembevételével kivételesen indokolt esetben eltérő követelményeket, eljárási szabályokat állapíthat meg. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozóan, amely a rendvédelmi szervek személyi állománya vonatkozásában a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek munkavédelmi feladatai, valamint foglalkozás-egészségügyi tevékenysége ellátásának szabályairól szóló 70/2011. (XII. 30.) BM rendeletben szabályozva. A fogvatartottakra az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés szabályairól, a büntetés-végrehajtási szervezetnél működő, fogvatartottakat érintő foglalkozás-egészségügyi feladatokról, valamint a fogvatartottak büntetés-végrehajtási jogviszony keretében történő munkáltatásának munkaügyi ellenőrzéséről szóló 63/2014. (XII. 15.) BM rendelet vonatkozik.

A Munkavédelmi Szabályzat kötelező előírásaival, a munkavédelmi szemlével, a munkavédelmi oktatással, valamint a vizsgáztatással kapcsolatos, a munkabalesetek bejelentésével és nyilvántartásával összefüggő, az elsőfokú munkavédelmi hatóság, illetve a foglalkozás-egészségügyi szolgálat működési rendjére és feltételeire vonatkozó, jogszabály meghozatalát nem igénylő szabályokat a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka szakutasításban és BVOP utasításban határozza meg.

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés szabályairól szóló 24/2015. (III.18.) OP szakutasítás hatálya kiterjed a büntetés-végrehajtási intézetekre, intézményekre és gazdálkodó szervezetekre (továbbiakban együtt: bv. szervekre), valamint a bv. szervek területén kívül a bv. szervek által szervezett munkavégzésre, valamint a bv. szervek személyi állományára és a büntetési-végrehajtási jogviszonyba tartozó fogvatartottakra.

A büntetés-végrehajtási szervek személyi állományának a munkavédelmi hatósági tevékenységét a munkavédelmi hatósági feladatokat ellátó egyes szervek kijelöléséről szóló 373/2011. (XII. 31.) Korm. rendeletben a Kormány az elsőfokú munkavédelmi hatósági jogkör gyakorlójaként országos illetékességgel a büntetés-végrehajtás országos parancsnokát jelöli ki, a büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartottak tekintetében a munkavédelmi hatóság, valamint a munkaügyi hatósági jogkör gyakorlójának a kijelöléséről szóló 306/2014. (XII. 5.) Korm. rendelet a büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartottak büntetés-végrehajtási jogviszony keretében történő munkáltatása esetén munkavédelmi hatóságként első fokon a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka jár el.

Az elsőfokú munkavédelmi hatósági jogkört a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Szervezeti és Működési Szabályzatában megfogalmazottak alapján az országos parancsnok gazdasági és informatikai helyettesre átruházott hatáskörben gyakorolja

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek felügyelete, a munkavédelmi tevékenység irányítása az országos parancsnok gazdasági és informatikai helyettesének vezetésével, az Országos Parancsnokság Műszaki és Ellátási Főosztály állományába tartozó munkavédelmi főfelügyelő közreműködésével valósul meg.

Általános követelmények

- Magyarország területén munkát végzőknek joguk van a biztonságos és egészséges munkafeltételekhez.
- Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítése helyett a munkáltató pénzbeli vagy egyéb megváltást a munkavállalónak nem adhat.

2. A munkavégzés tárgyi feltételei

- Munkahely céljára csak olyan építmény alkalmazható, amely megfelelő szerkezetű és szilárdságú. Ilyen építményben az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek és jellegének, az abból fakadó tisztítási feltételeknek megfelelő határoló felületeket, belmagasságot, légtérfogatot, mozgásteret, közlekedési útvonalakat kell kialakítani.
- A munkahely és a munka jellegének megfelelően gondoskodni kell a rendről, tisztaságról, a keletkező szennyezőanyagok, szennyvíz, hulladék kezeléséről oly módon, hogy veszélyt vagy egészségi ártalmat ne okozzanak és a környezetet ne károsítsák.
- Minden munkavállaló részére biztosítani kell a megfelelő mennyiségű, az egészségügyi előírásoknak megfelelő minőségű ivóvizet és a munkahely és a munka jellegének megfelelően az öltözködési, tisztálkodási, egészségügyi, étkezési, pihenési és melegedési lehetőséget.
- A munkahelyen a dolgozók létszámának és a veszély jellegének megfelelő jelző- és riasztóberendezést kell biztosítani.
- A munkahely természetes és mesterséges megvilágítása elégítse ki a munkavégzés jellegének megfelelő világításra vonatkozó követelményeket.

- A munkahelyiségben a munkavállalók létszámát, a tevékenység jellegét és a veszélyforrásokat figyelembe véve elegendő mennyiségű és minőségű, egészséget nem károsító levegőt és klímát kell biztosítani.
- A szabadtéri munkahelyen - a munkavégzés jellegének és a munkakörülményeknek megfelelő műszaki megoldásokkal, munkaszervezéssel, egyéni védelemmel, melegedési lehetőséggel, védőitallal - gondoskodni kell a munkavállalók időjárás elleni védelméről.
- Azokon a munkahelyeken, ahol az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés dohányzási tilalom elrendelését teszi szükségessé, külön dohányzóhelyet kell kijelölni. Kivéve, ha a munkáltató a munkahelyet külön törvény szerint nem dohányzó munkahelyként nyilvánította.
- A nemdohányzók védelméről minden munkahelyen dohányzóhelyek, helyiségek kijelölésével vagy más szervezési intézkedéssel kell gondoskodni.
- A munkahelyen biztosítani kell a munkahelyi elsősegélynyújtás tárgyi, személyi és szervezési feltételeit.

3. A munkavégzés személyi feltételei

- A munkavállaló csak olyan munkára és akkor alkalmazható, ha:
 - annak ellátásához megfelelő élettani adottságokkal rendelkezik,
 - foglalkoztatása az egészségét, testi épségét, illetőleg a fiatalok egészséges fejlődését károsan nem befolyásolja,
 - foglalkoztatása az utódaira veszélyt nem jelent,
 - mások egészségét, testi épségét nem veszélyezteti, és a munkára - külön jogszabályokban meghatározottak szerint - alkalmasnak bizonyult.
- Az egészségügyi megfelelőségről az egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, rendvédelmi alkalmazottai munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról előzetes és időszakos orvosi vizsgálat alapján kell dönten.
- Ahol veszély fenyeget, egyedül munkát végezni nem szabad, és ilyen helyre csak erre is kiterjedő oktatásban részesült munkavállalók léphetnek be.
- A szakmai képzés keretében kell gondoskodni arról, hogy a résztvevők elsajátítsák a képzettségük alapján betölthető munkakör egészségi és biztonsági követelményeit. A szükséges ismeretanyagot a feladatkörében érintett miniszter a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben határozza meg.
- Ha valamely munkát egyidejűleg két vagy több munkavállaló végez, a biztonságos munkavégzés érdekében az egyik munkavállalót meg kell bízni a munka irányításával, és ezt a többiek tudomására kell hozni.

4. A munkáltatók és a munkavállalók kötelességei és jogai

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles:

- a szükséges utasításokat kellő időben a munkavállalónak megadni,
- rendszeresen meggyőződni arról, hogy a munkakörülmények megfelelnek-e a követelményeknek, a munkavállalók ismerik, illetve megtartják-e a rájuk vonatkozó rendelkezéseket,
- a munkavégzés körülményeihez igazodó, illetve az azzal összefüggő veszélyek figyelembevételével megfelelő munkaeszközöket biztosítani a munkavállaló részére,
- a tudomására jutott rendellenességet, illetve a munka egészséget nem veszélyeztető és biztonságos végzésével kapcsolatos bejelentést haladéktalanul kivizsgálni, a szükséges intézkedéseket megtenni, az érintetteket értesíteni, és közvetlen veszély esetén a munkavégzést leállítani,
- a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések esetén megfelelően eljárni,
- biztosítani a védőeszközök rendeltetésszerű használhatóságát, védőképességét, a kielégítő higiénés állapotát, a szükséges tisztítását, karbantartását (javítását), pótlását.
- a munkabiztonsági szaktevékenység ellátására megfelelő képzéssel rendelkező személyt biztosítani, valamint
- minőségileg, illetve szükség esetén mennyiségileg értékelni a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, különös tekintettel az alkalmazott munkaeszközökre, veszélyes anyagokra és készítményekre, a munkavállalókat érő terhelésekre, valamint a munkahelyek kialakítására. Az értékelés alapján olyan megelőző intézkedéseket szükséges hozni, amelyek biztosítják a munkakörülmények javulását, beépülnek a munkáltató valamennyi irányítási szintjén végzett tevékenységbe.

A munkáltatónak oktatás keretében gondoskodnia kell arról, hogy a munkavállaló alap, ismétlődő, pótló illetve rendkívüli munkavédelmi oktatásban részesüljön.

A bv. munkavállalót alapoktatásban kell részesíteni:

- munkába álláskor vagy hat hónapnál hosszabb ideig tartó távollét után,
- munkahely vagy munkakör megváltoztatásakor valamint az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés körülményeinek megváltozásakor,
- munkaeszköz átalakításakor vagy új munkaeszköz üzembe helyezésekor,
- új technológia vagy új vizsgálati módszer bevezetésekor.

Befogadáskor a fogvatartott részére - a tervezett foglalkoztatásától függetlenül - általános munkavédelmi oktatást kell tartani a számára érthető módon, az általa beszélt nyelven melyet a befogadástól számított 72 órán belül kell végrehajtani.

A bv. munkavállalót ismétlődő oktatásban kell részesíteni:

- a nem fizikai munkakörben dolgozók részére évente egy alkalommal, 1 óra időtartamban,
- a termelő és karbantartó üzemekben dolgozók részére negyedévente min.1 óra időtartamban,
- fogvatartottak esetében havonta 1 óra időtartamban.

A bv. munkavállalót pótoktatásban kell részesíteni, ha az ismétlődő oktatáson nem vett részt.

A bv. munkavállalót rendkívüli oktatásban kell részesíteni:

- súlyos vagy szokatlan okkal összefüggő balesetek, illetve káresemények,
- addig nem ismert jelentős veszély, kockázat mutatkozása,
- a szabályozás megváltozása esetén, valamint
- ha a felügyeleti ellenőrzések tapasztalatai indokoltá teszik.

A munkavégzéshez szükséges ismeretek megszerzéséig a munkavállaló önállóan nem foglalkoztatható.

Más munkáltatók azon munkavállalói, akik a bv. szerv telephelyén munkát végeznek, kötelesek megismerni azokat a veszélyeket, amelyek őket érhetik, és kötelesek betartani a bv. szerv munkáltatói biztonsági előírásait, intézkedéseit.

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkavállaló köteles:

- csak a biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munka végzésére vonatkozó szabályok megtartásával végezhet munkát,
- az egyéni védőeszközt rendeltetésének megfelelően használni és a tőle elvárható tisztításáról gondoskodni,
- a munkaterületén a fegyelmet, a rendet és a tisztaságot megtartani.
- a munkája biztonságos elvégzéséhez szükséges ismereteket elsajátítani és azokat a munkavégzés során alkalmazni,
- a részére előírt orvosi vizsgálaton részt venni,
- balesetet, sérülést, rosszulletet azonnal jelenteni,

A munkavállaló jogosult megkövetelni a munkáltatójától:

- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit, a veszélyes tevékenységhez a munkavédelemre vonatkozó szabályokban előírt védőintézkedések megvalósítását,
- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretek rendelkezésére bocsátását, a betanuláshoz való lehetőség biztosítását,
- a munkavégzéshez munkavédelmi szempontból szükséges felszerelések, munka- és védőeszközök, az előírt védőital, valamint tisztálkodó szerek és tisztálkodási lehetőség biztosítását.

A munkavállaló jogosult megtagadni a munkavégzést, ha azzal életét, egészségét vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné.

Ha a munkáltató utasításának teljesítésével másokat veszélyeztetne közvetlenül és súlyosan, a teljesítését meg kell tagadnia.

Veszélyeztetésnek minősül különösen a szükséges védőberendezések, az egyéni védőeszközök működő képtelensége illetve hiánya.

5. Munkabaleset, Foglalkozási megbetegedés

Baleset: az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

Munkabaleset: az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállalót a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri.

Nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt.

Fogvatartott munkabalesete: az a baleset, amely a fogvatartottat

- az Mvt. 87. § 9. pontja szerinti szervezett munkavégzés során a részére meghatározott munkakörben, díjazás ellenében végzett munka során, díjazás nélküli munkavégzése alatt, terápiás foglalkoztatása közben, az előzőekkel összefüggésben [különösen a munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a büntetés-végrehajtási szerv (a továbbiakban: bv. szerv) által nyújtott egyéb szolgáltatás igénybevétele során], illetve a munkára történő átvételtől a munkába történő átadásig éri,
- az esetenkénti (alkalmi) foglalkoztatásnál vagy azzal összefüggésben éri, ha e tevékenységet utasításra végezte,
- a munkahelyek közötti átszállítás alkalmával éri.

A munkabaleset bekövetkezésétől számított 3 év után a munkáltató a törvényben foglaltak alapján nem köteles a munkabalesetet bejelenteni, kivizsgálni és nyilvántartásba venni.

Ha a sérült a munkáltatónak a munkabaleset bejelentésével, kivizsgálásával kapcsolatos intézkedését vagy mulasztását, továbbá ha az érintett munkavállaló a foglalkozási megbetegedés és fokozott expozíciós eset bejelentésének elmulasztását sérelmezi, a munkavédelmi hatósághoz fordulhat.

Szolgálati kötelemekkel összefüggő baleset: a munkavédelemről szóló törvényben meghatározott munkabaleseten túl az a baleset, amely a hivatásos állomány tagját

- azonnali szolgálatba, munkába rendelés esetén a rendelkező szóbeli vagy írásbeli parancs vagy utasítás vételétől számított időtől a szolgálatteljesítés, munkavégzés helyére történő megérkezéséig, valamint onnan lakóhelyére menet közben,
- kiképzési terv, napirend szerint előírt gyakorlati foglalkozásokon, a fizikai állóképesség fenntartásával kapcsolatos szervezett sportfoglalkozásokon,
- a rendvédelmi szervek tömegkapcsolatainak erősítése céljából a rendvédelmi szerv által szervezett sportversenyeken, speciális rendezvényeken, bemutatókon érte.

Minden balesetet a sérült vagy a balesetet észlelő köteles azonnal az illetékes előjárónak jelenteni és a sérültet elsősegélynyújtásban részesíteni.

Baleset esetén a munkahelyi vezető feladata:

- gondoskodni a sérült (ek) szükséges orvosi ellátásáról,
- rögzíteni az erre rendszeresített Baleseti nyilvántartási naplóban a szükséges adatokat,
- értesíteni a műszaki és a munkavédelmi vezetőt (túlmunka vagy munkaszüneti napon a megbízott ügyeletes vezetőt) az előreláthatólag munkanap kieséssel járó baleset esetén,
- gondoskodni a baleseti helyszín biztosításáról, a kivizsgálásáig.

Súlyos munkabalesetet a bv. szerv vezetője köteles a munkavédelmi hatóságának jelenteni. A fogvatartottat érintő súlyos munkabaleset esetén értesíteni kell a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészt is. Halálos baleset esetén a bv. szerv székhelye szerint illetékes rendőrkapitányság jár el.

6. Nem munkabalesetnek minősülő baleset

Nem munkabalesetnek minősülő balesetek kivizsgálását, nyilvántartását, jegyzőkönyvezését és bejelentését, hivatásos állomány tagja, RIASZ-os, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdálkodó szervezetek esetében az illetékes vezető végzi. A fogvatartottak esetében a kivizsgálást végző személyt, a bv. szerv vezetője jelöli ki.

A munkabaleset bekövetkezésétől számított 3 év után a munkáltató a törvényben foglaltak alapján nem köteles a munkabalesetet bejelenteni, kivizsgálni és nyilvántartásba venni.

Ha a sérült a munkáltatónak a munkabaleset bejelentésével, kivizsgálásával kapcsolatos intézkedését vagy mulasztását, továbbá ha az érintett munkavállaló a foglalkozási megbetegedés és fokozott expozíciós eset bejelentésének elmulasztását sérelmezi, a munkavédelmi hatósághoz fordulhat.

Foglalkozási megbetegedés: a munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely

- a) a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, illetve
- b) a munkavállalónak az optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye.

7. Kockázatértékelés

A kockázatértékelés nem más, mint gondos áttekintése annak, hogy az adott munkahelyen mi károsíthatja, veszélyeztetheti a munkavállalókat, és milyen óvóintézkedések szükségesek az egészségkárosodás megelőzésére. Az esetek legnagyobb részében a kockázatértékelés az eddig is meglevő munkavédelmi követelmények szisztematikus ellenőrzését, a hiányosságok

megszüntetését jelenti, amelyben a legfőbb eszköz a széles körű munkavédelmi ismeret és a józanész.

A munkafolyamatoknál, technológiáknál, a veszélyek megelőzése, illetve károsító hatásuk csökkentése érdekében, a veszélyforrásokat és az ellenük való védekezés módját, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit, az érintett munkavállalókkal - mind a munkahely egésze, mind az egyes munkafolyamatok tekintetében - meg kell ismertetni. A veszélyforrások ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközöket meg kell határozni, azokkal a munkavállalókat el kell látni, használatukra ki kell oktatni és használatukat meg kell követelni.

Kockázat: a veszélyhelyzetben a sérülés vagy az egészségkárosodás valószínűségének és súlyosságának együttes hatása.

Pszichoszociális kockázat: a munkavállalót a munkahelyén érő azon hatások (konfliktusok, munkaszervezés, munkarend, foglalkoztatási jogviszony bizonytalansága stb.) összessége, amelyek befolyásolják az e hatásokra adott válaszreakcióit, illetőleg ezzel összefüggésben stressz, munkabaleset, lelki eredetű szervi (pszichoszomatikus) megbetegedés következhet be.

A bv. szerveknél a kockázatértékelés két szinten, általános szinten és individuális szinten valósul meg. A munkahelyekre, munkaeszközökre, munkakörökre általános szinten, a személyi állományra vonatkozóan egyéni (individuális) szinten is kell elvégezni.

TŰZVÉDELEM

Magyarországon a XIX. század közepén alakultak meg az első szervezett tűzoltóságok, de a tüzek megelőzése és az általuk okozott károk csökkentése már az első civilizációk kialakulása óta alapvető érdeke volt az embernek.

A közbiztonság meghatározó, szerves részeként működő tűzvédelem célja, hogy a jogszabályok és szabványok segítségével a valós élet valós problémáira nyújtson megfelelő megoldási lehetőségeket, továbbá feladata az, hogy a tűzvédelmi szabályok következetes betartatásával és betartatásával védje az állampolgárokat, teremtsen meg a tüzek oltását célzó hatékony beavatkozás feltételeit, és mindeközben biztosítsa a beavatkozó állomány alapvető biztonságát is.

E célok elérése érdekében:

- a tűzmegeelőzés terén megalapozott, hatékony és ügyfélközpontú hatósági, szakhatósági, piacfelügyeleti, tájékoztatási tevékenységet,
- a tűzoltói események (tűzesetek, balesetek, egyéb kárelhárítás) során a gyors, hatékony, biztonságos beavatkozást,

- a tűzvizsgálatok lefolytatásakor és a beavatkozások elemzése során precíz, minden részletre kiterjedő, a megelőzés és beavatkozás területén is használható következtetések levonására alkalmas munkát kívánunk megvalósítani.

A biztonság, ezen belül a tűzbiztonság megteremtése és megfelelő szinten tartása össztársadalmi feladat, ezért a célok megvalósításához a tűzvédelem terén jelentkező feladatokat az állampolgárok, társszervek, gazdálkodó szervezetek, önkéntes szervezetek, és nem utolsósorban a létesítményi, önkormányzati tűzoltóságok, továbbá a tűzoltó egyesületek együttműködésével kell végrehajtani

8. A Tűzoltóság tevékenységével kapcsolatos alapvető értelmezések

A tűz elleni védekezés (a továbbiakban: tűzvédelem): A tüzesetek megelőzése, a tűzoltási feladatok ellátása, a tűzvizsgálat, valamint ezek feltételeinek biztosítása.

Tűzmegelőzés: A tüzek keletkezésének megelőzésére, továbbterjedésének megakadályozására, illetőleg a tűzoltás alapvető feltételeinek biztosítására vonatkozó, a létesítés és a használat során megtartandó tűzvédelmi jogszabályok, szabványok, hatósági előírások rendszere és az azok érvényesítésére irányuló tevékenység. A tűzoltóság, mint tűzvédelmi hatóság külön meghatározott esetekben engedélyező, tiltó és korlátozó intézkedéseket tesz. A tüzesetekkel kapcsolatban hatósági bizonyítványt ad ki, valamint a tűzvédelmi kötelezettségeiket megsértőkkel szemben tűzvédelmi bírságot szab ki.

Tűz (tüzeset): Az-az égési folyamat, amely veszélyt jelent az életre, a testi épségre vagy az anyagi javakra, illetve azokban károsodást okoz;

Tűzoltási feladat: A veszélyeztetett személyek mentése, a tűz terjedésének megakadályozása, az anyagi javak védelme, a tűz eloltása és a szükséges biztonsági intézkedések megtétele, továbbá a tűz közvetlen veszélyének elhárítása. A tűzoltási szervezet a tűz oltásával kapcsolatos feladatok végrehajtása érdekében, a vonatkozó rendelkezések megtartásával, a tűzoltóság tagjaiból létrehozott vezetőkől és végrehajtókból áll. A tűz oltásának egyszemélyi felelős vezetője a tűzoltásvezető. A tűzoltás során a szükséges erőket, eszközöket, oltóanyagokat tervszerűen kell alkalmazni, a tűz terjedését meg kell akadályozni, az égést meg kell szüntetni.

A tűzoltóság által a tűzoltás, a műszaki mentés vagy az ezzel kapcsolatos gyakorlatok során okozott kár, illetőleg a tűzjelzésben, tűzoltásban, műszaki mentésben közreműködőknek a közreműködésükkel, járműveik, eszközeik, felszereléseik igénybevitelével közvetlen összefüggésben keletkezett, más forrásból meg nem térülő kárának megtérítésére az elmaradt haszon kivételével, ha e törvény kivételt nem tesz, a Polgári Törvénykönyv szabályait kell alkalmazni.

A Biztosító nem köteles megtéríteni annak a kárát, aki a tüzet szándékosan vagy súlyos gondatlanságból okozta!

Köteles a tűzoltással, műszaki mentéssel és ezek jelzésével kapcsolatosan keletkezett költségek megtérítésére az, aki:

- a beavatkozást igénylő eseményt szándékosan okozta,
- a tűzoltásra vagy a műszaki mentésre vonatkozóan szándékosan megtevesztő jelzést adott.

Műszaki mentés: A tűzoltóság részéről természeti csapás, baleset, káreset, rendellenes technológiai folyamat, műszaki meghibásodás, veszélyes anyag szabadba jutása vagy egyéb cselekmény által előidézett veszélyhelyzet során az emberélet, a testi épség és az anyagi javak védelme érdekében a rendelkezésére álló, illetőleg az általa igénybe vett eszközökkel végzett elsődleges beavatkozási tevékenység.

Tűzvizsgálat: A tűzoltóság azon szakmai tevékenysége, amely a tűz keletkezési idejének, helyének és okának felderítésére irányul. A tűzvizsgálat célja olyan tűz megelőzési, tűzoltási beavatkozási tapasztalatok megszerzése, következtetések levonása, amelyek alkalmasak a tűz megelőzési ismeretek bővítésére, a mentési beavatkozási feltételek javítására, és hozzájárulnak a jogkövető magatartáshoz. A tűzvizsgálatot a tüzeset keletkezési helye szerint illetékes tűzvédelmi hatóság vezetője által kijelölt személy, személyek végzik.

9. A tűzoltóság szervezeti és irányítási rendszere

(Köztársasági Elnök)	
Országgyűlés	
Kormány	
Belügyminisztérium	
BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (BM OKF)	
Közvetlen szervek	Közvetett szervek (szakmai felügyelet)
Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok	Fővárosi Tűzoltó arancsnokságP
Repülőtéri Katasztrófavédelmi Igazgatóság.	Hivatásos Önkormányzati. Tűzoltóságok
Katasztrófavédelmi Oktatási Központ	Létesítményi Tűzoltóságok
Országgház Tűzoltóság	Önkéntes Tűzoltóságok
	Önkéntes Tűzoltó Egyesületek

Az intézmény területén tartózkodó személyek a veszélyeztetett személyek mentésében, a tűz terjedésének megakadályozásában, az anyagi javak védelmében a tűz eloltásában és a szükséges biztonsági intézkedések megtételében, továbbá a tűz közvetlenveszélyének elhárításában, a műszaki mentésben ellenszolgáltatás nélkül, életkoruk, egészségi és fizikai állapotuk alapján elvárható személyes részvétellel, az adatok közlésével kötelesek közreműködni.

Aki tüzet vagy annak közvetlen veszélyét észleli, köteles azt haladéktalanul jelenteni az ügyeletre, illetve a katasztrófavédelem tűzoltósága részére.

A tűzjelzésnek alapvetően tartalmaznia kell az alábbiakat:

- a tüzeset, káreset pontos helyét,
- mi ég, milyen káreset történt, mi van veszélyeztetve,
- emberélet veszélyben van – e?
- a jelző nevét, a jelzésre használt telefon számát stb.

A tűzjelzés módjai: szóban, felkiáltással, bármilyen figyelemfelhívó módszerrel, egymást riasztva, futva, telefonon stb. lehet jelezni.

A tűzoltóság megérkezéséig a rendelkezésre álló kézi tűzoltó készülékekkel, fali tűzcsapokkal áramtalanítás után meg kell kezdeni a tűz oltását, illetve a mentést. A tűzoltásban való részvétel a beavatkozó személy biztonságát nem veszélyeztetheti.

A büntetés-végrehajtásnál rendszeresített tűzvédelmi eszközök általában a 6, illetve 12 kg-os porral oltó készülékek.

A széndioxiddal oltó (CO₂) készülékeket olyan helyekre rendszeresítették, ahol az oltó por feltakarítása nehézségekbe ütközik.(konyha, számítógép szerver terem stb.)

Vízzel oltó tűzvédelmi eszközök: fali tűzcsapok, föld alatti és föld feletti tűzcsapok és szerelvényeik. Vízzel oltás megkezdése előtt áramtalanítani kell.

A tűzvédelmi használati szabályok meghatározása során rögzíteni kell az előírások betartásáért felelős személyek nevét, a menekülési útvonalat, a helyiség tűzvédelmi felszerelését, a tárolható tűzveszélyes anyagok mennyiségét, a hulladékeltávolítás gyakoriságát, az alkalomszerű tűzveszélyes tevékenység engedélyeztetésének és tűjelzésnek a módját.

KÖRNYEZETVÉDELEM

10. Jogsabályi háttér:

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény

A törvény célja

Az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme, a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítása.

Az elővigyázatosság, a megelőzés és a helyreállítás

A környezethasználatot úgy kell megszervezni és végezni, hogy

- a) a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- b) megelőzze a környezetszennyezést;
- c) kizárja a környeztkárosítást.

Elővigyázatosság:

A környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a hulladékkeletkezés csökkentésével, a természetes és az előállított anyagok visszaforgatására és újrafelhasználására törekedve kell végezni.

Megelőzés:

A megelőzés érdekében a környezethasználat során a leghatékonyabb megoldást, továbbá a külön jogszabályban meghatározott tevékenységek esetén az elérhető legjobb technikát kell alkalmazni.

Helyreállítás:

A környezethasználó köteles gondoskodni a tevékenysége által bekövetkezett környeztkárosodás megszüntetéséről, a károsodott környezet helyreállításáról.

A nyilvánosság részvétele a környezetvédelemben

A természetes személyek, jogi személyek és jogi személyiség nélküli szervezetek – e törvényben -, illetve más jogszabályban meghatározott módon - jogosultak részt venni a környezettel kapcsolatos nem hatósági eljárásban.

Mindenkinek joga, hogy környezetveszélyeztetés, környezetkárosítás vagy környezetszennyezés esetén a környezethasználó és a hatóságok figyelmét erre felhívja. Az erre vonatkozóan írásban tett felhívásra a hatáskörrel rendelkező szerv intézkedésének megtétele mellett a törvényben előírt határidőn belül érdemi választ köteles adni.

A részvétel joga gyakorolható:

- a) személyesen vagy képviselő útján,
- b) társadalmi szervezetek révén,
- c) települési önkormányzatok útján.

11. Felelősség a környezetért

A környezethasználó az e törvényben meghatározott és más jogszabályokban szabályozott módon büntetőjogi, szabálysértési jogi, polgári jogi és közigazgatási jogi felelősséggel tartozik tevékenységének a környezetre gyakorolt hatásaiért.

A környezethasználó köteles:

- a) a környezetveszélyeztető magatartástól, illetve környezetkárosítástól tartózkodni, valamint az általa folytatott környezetveszélyeztető magatartást, illetve a környezetkárosítást abbahagyni;
- b) a környezetveszélyeztetés, valamint környezetkárosodás esetén a környezetvédelmi hatóságot azonnal tájékoztatni, továbbá a környezetvédelmi hatóság által, valamint a külön jogszabályban meghatározott információkat megadni;
- c) környezetkárosodás bekövetkezése esetén minden lehetséges intézkedést megtenni a környezetkárosodás enyhítése, a kárelhárítás, illetve a további környezetkárosodás megakadályozása érdekében, így különösen haladéktalanul ellenőrzése alá vonni, feltartóztatni, eltávolítani vagy más megfelelő módon kezelni a környezetkárosodást okozó anyagokat, illetve más károsító tényezőket azzal a céllal, hogy korlátozza vagy megelőzze a további környezetkárosodást és az emberi egészségre gyakorolt kedvezőtlen hatásokat vagy a környezeti elem által nyújtott szolgáltatások további romlását;
- d) környezetkárosodás bekövetkezése esetén az eredeti állapotot vagy a külön jogszabályban meghatározott, az eredeti állapothoz közeli állapotot helyreállítani, valamint a környezeti elem által nyújtott szolgáltatást visszaállítani vagy azzal egyenértékű szolgáltatást biztosítani;
- e) az általa okozott környezetkárosodásért helytállni és a megelőzési, illetve helyreállítási költségeket viselni.

12. Kártérítési felelősség

A környezet igénybevételevel, illetőleg terhelésével járó tevékenységgel vagy mulasztásával másnak okozott kár környezetveszélyeztető tevékenységgel okozott kárnak minősül és arra a Polgári Törvénykönyvnek a fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályait (Ptk. 345-346. §-ai) kell alkalmazni.

Környezetvédelmi bírság

Aki, jogszabályban, hatósági határozatban, közvetlenül alkalmazandó közösségi jogi aktusban megállapított, közvetlenül vagy közvetve a környezet védelmét szolgáló előírást megszeg, illetve határértéket túllép, a jogsértő magtartás súlyához – így különösen az általa okozott környezetszennyezés, illetőleg környezetkárosítás mértékéhez, időtartamához és ismétlődéséhez – igazodó környezetvédelmi bírságot köteles fizetni.

A környezetvédelmi bírság nem mentesít a büntetőjogi, a szabálysértési, továbbá a kártérítési felelősség, valamint a tevékenység korlátozására, felfüggesztésére, tiltására, illetőleg a megfelelő védekezés kialakítására, a természetes vagy korábbi környezet helyreállítására vonatkozó kötelezettség teljesítése alól.

III. BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI ISMERETEK

III/ I. SZOLGÁLATI ISMERETEK

1. A büntetés-végrehajtási szervezet

A fejezet a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló alapismereteket taglalja, így meghatározza annak helyét az állam rendszerében, a büntetés-végrehajtási szervezet feladatait, azon túl ismeretet nyújt a büntetés-végrehajtási szervek létrehozásának szempontjairól és a büntetés-végrehajtási intézetek szolgálati felépítéséről, valamint a szolgálati ágak főbb feladatairól.

A büntetés-végrehajtási szervezet működésének rendjét szabályozó jogforrások:

- Alaptörvény
- 2017. évi CX. törvény (Be.) – a büntetőeljárásról
- 2012. C. törvény (Btk.) – a Büntető Törvénykönyvről
- 2013. évi CCXL. törvény (Bv. törvény) – a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
- 1995. évi CVII. törvény – a büntetés-végrehajtási szervezetről
- 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) – a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról (Hatályos. 2015.07.01-től)
- 154/2015. (VI.19.) Kormányrendelet – a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény végrehajtásáról
- 21/1997. (VII.8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzata
- 2011. évi CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről
- 4/2019. (III.11) BM rendelet a rendvédelmi igazgatási alkalmazottak rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyával összefüggő egyes szabályokról
- 11/2019. (II.28.) OP szakutasítás a fegyveres biztonsági őrseg működéséről

2. A bv. szervezet meghatározása

A bv. szervezet a feladatai ellátása során – az erre törvényben feljogosított szervek határozata alapján – az egyik legfontosabb alapjogot, a személyi szabadsághoz való jogot korlátozza.

A közrend és a közbiztonság fenntartása érdekében – az egyéb rendvédelmi szervekhez hasonlóan – kényszerítő eszközök alkalmazására is sor kerülhet.

A bv. szervezet az igazságszolgáltatás rendszerébe tartozó, sajátos feladatokat ellátó, állami, fegyveres rendvédelmi szervezet.

Az igazságszolgáltatás rendszere – büntetőeljárás-jogi feladatok végrehajtása szerinti felosztásban – három fő szerve:

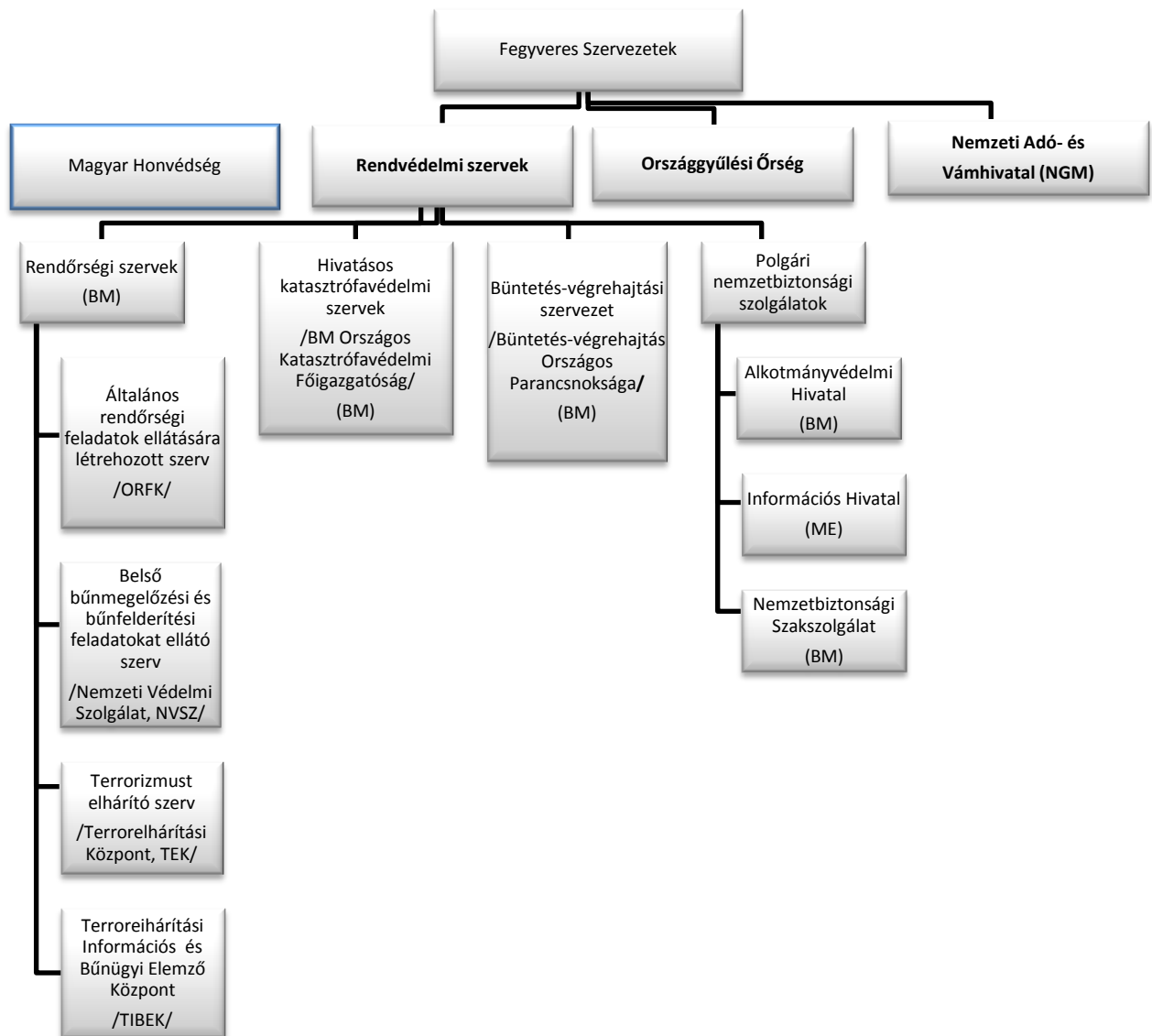
- nyomozó hatóságok (nyomozás, tárgyalásra előkészítés – rendőrség, ügyészség, egyéb nyomozó hatóságok pl.: NAV nyomozók, Nemzeti Nyomozó Iroda (NNI))
- bíróságok (büntetés kiszabása)
- büntetés-végrehajtás (személyi szabadság korlátozása, bűnelkövetők társadalomból kiemelése-elkülönítése)

A bv. szervezet egyedi, sajátos feladatokat lát el, hiszen nincs más szervezet, amelynek ilyen jellegű állami feladat lenne meghatározva.

Az állami jelző arra utal, hogy e feladatok megvalósítása kizárólag az állam szerveinek a kötelezettsége és tevékenységét állami költségvetés keretein belül látja el.

A büntetés-végrehajtási szervezet elhelyezkedése a fegyveres szervezetek rendszerében

A zárójelben lévő rövidítések a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet. által meghatározott feladatkörök alapján lettek megállapítva. (Pl.: BM Belügyminisztérium)

A bv. szervezet feladatai

Garanciális jellegű szabály, hogy a bv. szervezet feladatait törvényben kell meghatározni. (E törvény: 1995. évi CVII. törvény – a büntetés-végrehajtási szervezetről)

Feladatai:

- Szabadság-elvonással járó büntetések végrehajtása (országos bv. intézetek)
- Letartóztatás végrehajtása (megyei bv. intézetek)
- Kényszergyógykezelés végrehajtása (Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet, továbbiakban: IMEI)
- Ideiglenes kényszergyógykezelés végrehajtása (IMEI)
- Szabálysértési elzárás végrehajtása (végrehajtására kijelölt intézetek)
- A büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatok végrehajtása
- Szabadult fogvatartottak utógondozása (max. 1 év – fogvatartotti kérelemre)

3. A bv. szervezet szakfeladatai és kapcsolt szakfeladatai

A BV. szervezet feladatai szakfeladatokra és kapcsolt szakfeladatokra oszlanak. → **21/1997. IM rendelet – a Bv. szervezet Szolgálati Szabályzata.**

A szakfeladatok végrehajtása olyan – a fogvatartottakkal kapcsolatos – feladatok ellátását jelenti, melyek a büntetés-végrehajtási célok elérését segítik elő.

Szakfeladatok:

- Biztonsági szakfeladat
- Nevelési szakfeladat (reintegrációs)
- Nyilvántartási szakfeladat
- Foglalkoztatási szakfeladat
- Egészségügyi szakfeladat

A kapcsolt szakfeladatok végrehajtásán a szakfeladatok végrehajtásában történő előkészítő, azt elősegítő infrastrukturális jellegű (háttér munka) feladatok végzését értjük.

Kapcsolt szakfeladatok:

- Humánpolitikai szakfeladat
- Jogi szakfeladat
- Gazdasági szakfeladat (pü-i, számviteli, beruházási, anyagi, technikai)
- Védelmi szakfeladat (objektumvédelem)
- Informatikai szakfeladat
- Energetikai szakfeladat
- Munkavédelmi szakfeladat
- Környezetvédelmi szakfeladat
- Tűzvédelmi szakfeladat
- Hivatali szakfeladat (tájékoztatási, titkársági, ügykezelési)
- Jogszabály alapján egyéb feladatok

Az egyes szakfeladatok és a kapcsolt szakfeladatok részletes szabályait, illetve azok büntetés-végrehajtáson belüli szervezetét és rendszerét jogszabályok és egyéb jogi eszközök, szervezeti-működési szabályzatok, illetve egyéb szabályzatok határozzák meg.

4. A bv. szervezet jogállása

A bv. szervezet működését a Kormány, a belügyminiszter útján irányítja.

A bv. szervezet központi vezető szerve a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, élén a büntetés-végrehajtás országos parancsnokával.

A bv. szervezet a feladatai törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.

A bv. szervezet részére feladatot törvény határozhat meg → **1995. évi CVII. tv. – A Bv. szervezetről szóló törvény**

A büntetések és intézkedések végrehajtása felett törvényességi felügyeletet az ügyészség gyakorol. (bv. ügyész)

A bv. szervek önálló jogi személyek.

5. A bv. szervezet vezetése, irányítása

A bv. szervezet vezetése:

- Vezető szerve a Kormány
- Belügyminisztérium (belügyminiszter)
- BVOP (bv. országos parancsnoka)
- bv. szervek (bv. intézetek, bv. intézmények, gazdasági társaságok)

A bv. szervezet működését a Kormány a belügyminiszter útján irányítja.

A belügyminiszter főbb – a büntetés-végrehajtást érintő – feladatai:

- Felelős a bv. szervezet törvényes működéséért
- A bv. szervezetre vonatkozóan törvények és egyéb döntések tervezeteit készíti elő az Országgyűlés és a Kormány részére
- Rendeleteket alkot, és utasítások útján szabályozza a bv. szervezetet
- Dönt bv. szerv létrehozásáról, átalakításáról, megszüntetéséről
- Rendszerezíti a bv. szervezetnél alkalmazható kényszerítőeszközöket, fegyverzeti-, egyenruházati anyagokat, hír és biztonsági rendszereket

Az országos parancsnok a jogszabályok, az állami irányítás egyéb jogi eszközei és a belügyminiszter döntéseinek keretei között vezeti a bv. szervezetet.

A belügyminiszter a bv. szervezet részére egyedi utasítást az országos parancsnok útján adhat.

Az országos parancsnok a bv. szervezet személyi állományának szolgálati elöljárója, illetve felettese.

Az országos parancsnok képviseli a bv. szervezetet.

Az országos parancsnok főbb feladatai:

- Gondoskodik a bv. szervezet törvényes működéséről
- Előterjesztést, javaslatot tesz a belügyminiszter felé
- Utasításokat (normatív) adhat ki
- Meghatározza a már rendszeresített kényszerítőeszközök, fegyverzeti-, egyenruházati anyagok, hír és biztonsági rendszerek, illetve egyéb technikai eszközök típusát és készlet normáit

6. A bv. szervezet felépítése

a) A bv. szervezet felépítése:

- Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága
 - bv. intézetek
 - bv. intézmények
 - gazdálkodó szervezetek (kft.-k)
-

A bv. szervek önálló jogi személyek, vagyis olyan társadalmi szervezet, amely jogképes, azaz a saját nevében jogokat szerezhetséget és kötelezettségeket vállalhat. (pl.: szerződéseket köthet)

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága a jogszabályok, a belügyminiszter döntései és az országos parancsnok intézkedései alapján látja el feladatait.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága főbb feladatai:

- Előkészíti az országos parancsnok utasításait
- Felügyeli, ellenőrzi és szakmailag irányítja a bv. szervek szolgálati feladatainak végrehajtását (főosztályok útján történik)
- A bv. szervezet költségvetési keretéből biztosítja a bv. szervek részére szükséges feltételeket és ellenőrzi költségvetésüket (éves költségvetés biztosítása)
- Együttműködik a büntetések és az intézkedések végrehajtásában közreműködő, illetve a végrehajtást segítő állami szervekkel és egyesületekkel, vallási közösségekkel, alapítványokkal és személyekkel, továbbá az érintett nemzetközi szervezetekkel
- Végzi a honvédelemmel, polgári és katasztrófavédelemmel, munka- és tűzvédelemmel kapcsolatos központi feladatokat

A belügyminiszter feladatai végrehajtása keretében dönt bv. szervezet létrehozásáról, átalakításáról, megszüntetéséről.

A Belügyminiszter létrehozhat:

- Intézeteket
- Intézményeket
- Gazdasági társaságokat

A bv. intézetek a jogszabályok, az országos parancsnok intézkedései, utasításai, szakutasításai, illetve a szervezeti és működési szabályzat és az intézetparancsnok intézkedései alapján látják el feladataikat.

A bv. intézetet a parancsnok, a főigazgató főorvos vagy igazgató irányítja.

Intézetek alapíthatók:

- a büntetések és intézkedés jellegére tekintettel (országos, letöltő-, megyei házak)
- a végrehajtási fokozatra való tekintettel (fegyház, börtön, fogház)
- a fogvatartottak életkorára, nemére tekintettel (Fk. Tököl, Kalocsa-női)
- a kóros elmeállapotúak gyógykezelésére, elmemegfigyelésére és kivizsgálására tekintettel (IMEI)
- a végrehajtás egyéb, sajátos körülményeire tekintettel (HSR-körlet, KBK, anyagyermek körlet)

Intézmények alapíthatók:

- a bv. szervek anyagi-technikai ellátására (KAR- központi anyagraktár)
- Szociális és egészségügyi feladatok ellátására (Igal, Pilisszentkereszt)
- Személyi állomány oktatására, továbbképzésére (Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Büntetés-végrehajtási tanszék, Bv. Oktatási, Továbbképzési és Rehabilitációs Központja – Budapest, Pilisszentkereszt)

A gazdasági társaságokat a szabadságvesztés végrehajtásának célja elérése érdekében hozzák létre.

Bv. törvény 83. § (1) A szabadságvesztés végrehajtásának célja az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.

7. A bv. szervezet személyi állománya

A bv. szervezet **személyi állománya** olyan személyekből áll, akik rendelkeznek:

- a munkakör betöltéséhez szükséges személyi, egészségi, fizikai feltételekkel,
- megfelelő iskolai végzettséggel, szakképzettséggel,
- valamint azokkal a pszichikai adottságokkal, amelyek alkalmassá teszik őket arra, hogy feladatukat fogvatartott emberek között emberséges módon lássák el.

A **rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban álló, illetve munkaviszonyban álló** személy csak olyan munkakört láthat el, amelyhez a hivatásos szolgálati jogviszony létesítésének sajátos feltételei nem szükségesek.

Személyi állomány intézeteknél, intézményeknél:

- Hivatásos szolgálati jogviszonyban állók (*2015. évi XLII. törvény – HSZT*)
- Rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban állók (RIASZ) *HSZT, 4/2019 (III. 11.) BM rendelet*)
- Munkaviszonyban állók (*2012. évi I. törvény – Munka Törvénykönyve*- fegyveres biztonsági őrök tagjai is lehetnek)

Gazdasági társaságoknál:

- Hivatásos szolgálati jogviszonyban állók
- Munkaviszonyban állók

8. A bv. intézetek szolgálati tagozódása**A bv. intézetek szolgálati tagozódása:**

- Intézetparancsnok, helyettese(i)
- Vezetői közvetlen
- Biztonsági osztály
- Bv. osztály
- Gazdasági osztály
- Személyügyi és személyzeti osztály
- Egészségügyi osztály
- Informatikai osztály

9. A szakterületek alapvető feladatai**Vezetői közvetlen:**

- Jogtanácsos (jogi képviselet, szerződések ellenjegyzése, jogi tanácsadás, véleményezések)
- Fegyelmi referens, nyomozó tiszt (fegyelmi, szabálysértési, büntetőügyek intézése)
- Lelkész (vallási tevékenység végzése)
- Belső ellenőr (szabályszerűségi, pénzügyi ellenőrzés, célellenőrzések végzése)

Biztonsági osztály:

- Megszervezi és végrehajtja a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését
- Megszervezi és végrehajtja az objektumok védelmét
- Végrehajtja a fogvatartottak szállítását, előállítását, egyéb célból történő kísérését
- Biztonsági szemlét, biztonsági vizsgálatot és átfogó biztonsági ellenőrzést végez
- Kezeli, vezeti a szolgálati okmányokat
- Objektum védelmi és riadó tervet készít, azokat oktatja
- Gyakoroltatja, oktatja a rendkívüli események megelőzésének, megszakításának, felszámolásának módjait.

Bv. osztály:**A. Nevelői (reintegrációs) csoport:**

- Tervezi, szervezi, irányítja és végrehajtja a fogvatartottak rehabilitációs, nevelési és kezelési tevékenységét
- Megismeri, formálja és értékeli a fogvatartottak személyiségét, jellemét, magatartását.
- Feljegyzéseket, véleményeket készít és meghatározott esetekben felvilágosítást ad a fogvatartottakról
- Szervezi és irányítja az oktatási, művelődési és egyéb szabadidős programokat
- Elősegíti a fogvatartottak szabadulását, segíti őket a szabadéletbe történő visszailleszkedésben
- Fegyelmezési és jutalmazási feladatokat lát el

B. Körlet felügyelők – főfelügyelők:

- Biztosítják az elhelyezési körletek belső rendjét, tisztaságát
- Végzik és irányítják a körleten a fogvatartottak anyagi ellátását, tisztálkodását, étkeztetését, mozgatását
- Betartják és betartatják a Házirendet, a Napirendet és az egyéb előírásokat

C. Nyilvántartó csoport:

- Fogvatartottak befogadás, nyilvántartása
- Előállítás, szállítás megszervezése
- Fogva tartás kezdő- és utolsó napjának megállapítása
- A szabadítás előkészítésében és végrehajtásában való részvétel
- Kapcsolattartás a társ szervekkel és felvilágosítás adása a nyilvántartásból
- Fogvatartotti ügyek intézésében történő részvétel

D. Büntetés-végrehatási pártfogó felügyelő

- a feltételes szabadsággal összefüggésben készítendő pártfogói vélemény elkészítése
- meghatározott esetekben környezettanulmányok elkészítése
- a gondozás és az utógondozás keretében végzett reintegrációs tevékenység
- a feltételes szabadság tartama alatti pártfogó felügyelet végrehajtása

Gazdasági osztály:**A. Pénzügy, számvitel és bérgazdálkodás:**

- Pénzügyi tervek készítése, pénzügyi feladatok ellátása
- Jóváhagyott előirányzat felhasználásának szervezése, koordinálása, irányítása, ellenőrzése
- Költségvetési beszámolók, negyedéves mérlegek elkészítése
- Nyilvántartja és kezeli a fogvatartottak pénz-, okmány- és értékletétjeit, illetve keresményüket

B. Ellátás és üzemeltetés:

- Fogvatartotti és állományi ruházatot, anyagi-, technikai eszközöket, élelmiszereket raktároz, nyilvántart és selejtez

- Javítási, karbantartási munkákat végez
- Fenntartja, szervezi az intézet gépjárműparkját

Személyügyi és Szociális osztály:

- Gondoskodik az állománytábla szerinti létszám biztosításáról
- Javaslatot tesz a kinevezésekre
- Előléptetésekkel, jutalmazásokkal, nyugdíjazással kapcsolatos feladatokat lát el
- Vezeti a személyügyi nyilvántartást
- Segélyezési, üdültetési, lakásügyi kérdésekben intézkedik
- Egyéb szociális feladatokat lát el, valamint különböző ügyiratokat kezel

Egészségügyi osztály:

- Szervezi és végzi a személyi állománnyal kapcsolatos egészségügyi feladatokat
- Szervezi és végzi a fogvatartottak orvosi, gyógyszer-, gyógyászati-, kórházi-, fogászati ellátását
- Közegészségügyi és járványügyi feladatokat lát el

Informatikai osztály:

- Fogvatartotti Alapnyilvántartási rendszer (FANY) üzemeltetése, karbantartása
- Személyi állomány oktatása, szakmai képzése
- Az informatikai biztonsági szabályzat (IBSZ) betartása, betartatása
- Az információáramlás figyelése, optimalizálása és koordinációja
- Informatikai, technikai háttér biztosítása karban tartása

A bv. intézetek szolgálati tagozódása – pl. a vezetői közvetlenhez tartozó beosztások – a helyi sajátosságokhoz igazodóan eltérnek, ezért a fenti szolgálati tagozódás csak általánosságban értendő!

10. A 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) rendészeti igazgatási alkalmazottakra vonatkozó rendelkezései

Az új jogviszony (rendvédelmi igazgatási szolgálati viszony, a továbbiakban: Riasz.) szabályozási bázisa a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati viszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.), azonban figyelembe veszi a Hszt, a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.), a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) szóló törvény rendelkezéseit.

Az új szabályozás legfőbb alapvetése, hogy az érintett személyi körbe tartozót (a továbbiakban: rendvédelmi alkalmazott) kizárólag az új jogviszonyban lehet foglalkoztatni a jogviszonyban a rendvédelmi szerveknél. Meghatározza továbbá az igazgatási jogviszonyban alapvetően betölthető munkaköröket.

Célja: az egységes alapok megteremtése, a HSZT.-hez közelítő kötelmi rendszer kialakítása, rendelkezéseinek a szükséges eltérésekkel történő alkalmazása.

Az igazgatási jogviszony jellege, alanyai

Az igazgatási jogviszony az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a rendvédelmi alkalmazott között létrejött különleges foglalkoztatási viszony, amelyben mindkét felet a sajátos rendvédelmi körülményeknek megfelelő kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg.

Az igazgatási jogviszonnyal kapcsolatos munkáltatói jogokat a rendvédelmi szerv szervezeti egységének vezetője gyakorolja. *(állományilletékes parancsnok)*

A rendvédelmi alkalmazott az igazgatási jogviszonyból fakadó kötelmeit feladatainak megvalósítása érdekében egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.

A rendvédelmi szerv a rendvédelmi alkalmazott részére a jogviszonyából fakadó kötelmeihez igazodó, azok teljesítéséhez szükséges feltételeket és törvényben megállapított díjazást, juttatásokat és kedvezményeket biztosítja.

Az igazgatási jogviszony létesítésének feltételei

Igazgatási jogviszony azzal a cselekvőképes, tizennyolcadik életévét betöltött, állandó belföldi lakóhellyel rendelkező, büntetlen előéletű, magyar állampolgárral létesíthető,

- a) aki rendelkezik a munkakörhöz meghatározott, legalább érettségi végzettséggel,
- b) aki a munkakör ellátására egészségi szempontból alkalmas,
- c) aki elfogadja egyes alapvető jogainak e törvény szerinti korlátozását,
- d) aki nem áll – a Hszt. 287/L. §. (3) bekezdés d) pontjában meghatározott – bűncselekmény miatt indult büntetőeljárás hatálya alatt, és
- e) akinél nem állnak fenn az igazgatási jogviszony létesítését kizáró körülmények.

Az igazgatási jogviszony létesítéséhez szükséges, a Hszt.-ben meghatározott adatokat és tényeket az igazgatási jogviszonyt létesítő személynek kell igazolnia eredeti okirattal vagy annak hiteles másolatával.

A belügyminiszter a 4/2019. (III. 11.) BM rendelet 3.§. (3) bekezdésében állapítja meg azokat a munkaköröket, amelyeknél az igazgatási jogviszony létesítésének feltétele az e törvényben meghatározottak szerint kifogástalan életvitel ellenőrzéshez szükséges hozzájárulás.

Az igazgatási jogviszonyba jelentkező életvitelét az állományba vétel előtt, de legfeljebb évente egy alkalommal a jogviszony fennállása alatt ellenőrizni kell.

Szolgálati viszony az előzőekben meghatározott feltételeken túl akkor létesíthető vagy tartható fenn, ha az igazgatási jogviszonyban álló tag, vagy az e jogviszonyba jelentkező:

- a) írásban hozzájárul a Hszt. 1. mellékletben meghatározott személyes adatai és bűnügyi személyes adatai kezeléséhez,
- b) írásban hozzájárul életvitelének kifogástalanságának ellenőrzése érdekében a felvételét megelőzően és a szolgálati viszony tartama alatt történő ellenőrzéséhez,
- c) csatolja a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozójának a 2. melléklet szerinti nyilatkozatát.

A szolgálati viszony létesítését kizáró körülmények

Nem létesíthető szolgálati viszony azzal:

- a) aki büntetett előéletű,
- b) aki a betöltendő szolgálati beosztásnak megfelelő foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll,
- c) aki büntetlen előéletű, de a bíróság bűncselekmény elkövetése miatt büntetőjogi felelősségét jogerős ítéletben megállapította,
- d) akivel szemben a bíróság kényszergyógykezelést alkalmazott, a kényszergyógykezelést megszüntető végzés jogerőre emelkedésétől számított három évig,
- e) akivel szemben a bíróság próbára bocsátást alkalmazott, a próbaidő, annak meghosszabbítása esetén a meghosszabbított próbaidő elteltétől számított három évig,
- f) aki büntetőeljárás – ide nem értve a magánvádas vagy pótmagánvádas eljárást – hatálya alatt áll,
- g) aki korábban már állt szolgálati viszonyban és szolgálati viszonya a 80. § (1) bekezdés f) vagy g) pontja, vagy a 86. § (2) bekezdés b)–d) pontja alapján szűnt meg, a szolgálati viszony megszűnését, továbbá – ha az később telik le – a büntetőjogi jogkövetkezmények megszűnését követő öt évig.

A fenti kizáró októl az állományilletékes parancsnok eltekinthet, ha a mentesítés már bekövetkezett.

Nem létesíthető igazgatási jogviszony olyan személlyel, akinek munkaköre nemzetbiztonsági ellenőrzés alá esik és a nemzetbiztonsági ellenőrzés során kiállított biztonsági szakvélemény szerint a biztonsági feltételeknek nem felel meg. Ha feltétel a nemzetbiztonsági követelményeknek való megfelelés, az igazgatási jogviszonyt létesítő személynek ehhez a jelentkezéskor írásban hozzá kell járulnia.

Az igazgatási jogviszony kinevezéssel és annak elfogadásával határozatlan vagy e törvény rendelkezése alapján határozott időre létesül.

Szolgálati viszony létesítése áthelyezéssel, próbaidő

Ha a szolgálati viszony létesítése hivatásos szolgálati jogviszonyból, kormányzati szolgálati jogviszonyból vagy a Magyar Honvédség hivatásos katonai állományából áthelyezéssel történik, próbaidő kikötésére nem kerül sor.

Ha a szolgálati viszony közszolgálati jogviszonyból, közalkalmazotti jogviszonyból, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyból vagy igazságügyi alkalmazotti jogviszonyból áthelyezéssel létesül, a próbaidő kikötése kötelező, azzal, hogy próbaidő legalább három legfeljebb hat hónap időtartamra köthető ki.

Ha a szolgálati viszony olyan személy áthelyezésével létesül, akinek korábbi szolgálati viszonya áthelyezéssel változott közszolgálati, közalkalmazotti, igazságügyi alkalmazotti jogviszonyra vagy rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyra, a próbaidőre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók, feltéve, hogy az érintett rendelkezik a szolgálati beosztás ellátásához előírt rendvédelmi képzettséggel.

A rendvédelmi alkalmazott a próbaidő alatt a jogszabályban meghatározott illetményre és a munkavégzéshez szükséges egyéb ellátásra jogosult.

A próbaidő alatt az igazgatási jogviszonyt bármelyik fél indokolás nélkül, azonnali hatállyal megszüntetheti.

Az igazgatási jogviszony megszüntetése

Az igazgatási jogviszony – a hivatásos jogviszonyhoz hasonlóan – kötelező jelleggel megszűnik vagy meghatározott esetekben megszüntethető.

Az igazgatási jogviszony megszűnik:

- a rendvédelmi alkalmazott halálával,
- a 70. életév betöltésével,
- ha a rendvédelmi alkalmazott a társadalombiztosítási szabályok alapján az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte,
- ha az igazgatási jogviszony érvénytelen jognyilatkozat alapján jött létre,
- a határozott időre létesített igazgatási jogviszony esetében a határozott időtartam leteltével,
- a hivatalvesztés büntetés kiszabásával,
- a törvény erejénél fogva, e törvényben meghatározott esetekben.

Az igazgatási jogviszony megszüntethető:

- közös megegyezéssel,
- lemondással,
- azonnali hatályú lemondással,
- felmentéssel,
- kormányzati szolgálati, állami szolgálati, közszolgálati, közalkalmazotti, hivatásos szolgálati jogviszonyba, katonai szolgálati jogviszonyba vagy igazságügyi alkalmazotti szolgálati jogviszonyba történő áthelyezéssel,
- más rendvédelmi szervhez történő áthelyezéssel,
- azonnali hatállyal a próbaidő alatt.

Az igazgatási jogviszony módosításának esetei:

- a) fizetési fokozatban történő előresorolás,
- b) illetmény megállapítása,
- c) a rendvédelmi alkalmazott előmeneteléhez előírt képzési, továbbképzési és vizsgakötelezettség megállapítása,
- d) a munkakör, feladatkör-változással történő módosítása,
- e) a munkavégzés helyének a település területén belüli megváltozása,
- f) magasabb munkaköri osztályba vagy magasabb munkaköri kategóriába tartozó munkakörbe besorolás,
- g) vezetői munkakörbe kinevezés,
- h) a rendvédelmi érdekből történő kirendelés (más szervhez kirendelés),
- i) tartós átirányítás.

Nem minősül a kinevezés módosításának ha:

- a) a rendvédelmi alkalmazott munkakörének megnevezése – feladatkörének változása nélkül - megváltozik,
 - b) az őt foglalkoztató szervezeti egység elnevezése – feladatkörének változása nélkül - megváltozik.
- (Ezekben az esetekben a rendvédelmi alkalmazottat negyvenöt napon belül írásban értesíteni kell.)

Kinevezéstől eltérő foglalkoztatás esetei:

1. Ideiglenes átirányítás

A rendvédelmi szerv hatékony működéséhez szükséges munkaszervezési okból, ideiglenesen a munkáltatói jogkör gyakorlójának írásbeli utasítása alapján a munkaköréhez tartozó feladatok helyett vagy mellett más munkakörbe tartozó feladatokat lát el (ideiglenes átirányítás).

Az ideiglenes átirányítást a munkáltatói jogkör gyakorlója írásban rendeli el.

Az ideiglenes átirányítás egy naptári éven belül összesen harminc munkanap időtartamban, a rész-munkaidőben foglalkoztatott esetében a harminc munkanap időarányos részében kerülhet sor.

2. Rendvédelmi érdekből történő átrendelés

Rendvédelmi érdekből eredeti munkakörében való meghagyása mellett, beleegyezése nélkül a rendvédelmi szerv bármely szervezeti egységéhez vagy a rendvédelmi szervek között és bármely helységbe meghatározott feladat teljesítésére átrendelhető (átrendelés).

Az átrendelés együttes időtartama naptári évenként a hatvan munkanapot nem haladhatja meg, amennyiben az átrendelésre közigazgatási határon belül kerül sor.

Az átrendelés együttes időtartama naptári évenként a harminc munkanapot nem haladhatja meg, amennyiben az átrendelésre más helységbe, közigazgatási határon kívül kerül sor.

Az átrendelést a munkáltatói jogkör gyakorlója írásban rendeli el.

3. Tartós átirányítás

A rendvédelmi alkalmazott a rendvédelmi szerv hatékony működéséhez szükséges munkaszervezési okból beleegyezésével a munkaköréhez tartozó feladatok mellett más munkakörbe tartozó feladatokat láthat el (tartós átirányítás).

A tartós átirányítás időtartama legalább harminc nap, de legfeljebb egy év.

A rendvédelmi alkalmazott a tartós átirányítás időtartamára havonta a rendvédelmi illetményalap 50-200%-áig terjedő mértékű megbízási díjra jogosult.

4. Rendvédelmi érdekből történő kirendelés

Rendvédelmi szerv vezetőjének döntése alapján, vagy más szerv és a rendvédelmi szerv megállapodása alapján – beleegyezésével – munkakör vagy meghatározott feladat ellátására más szervhez kirendelhető (rendvédelmi érdekből történő kirendelés).

A kirendelést a rendvédelmi szerv vezetőjének döntése alapján a szervezeti egység vezetője rendeli el.

A kirendelés határozatlan vagy határozott időre szól, de legfeljebb két évre történik.

A kirendelt rendvédelmi alkalmazott a más szervhez kirendelés ideje alatt a más szerv illetékes vezetőjének rendelkezései szerint teljesíti feladatát.

A rendvédelmi alkalmazott alapvető jogainak korlátozása

1. A szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztása

A rendvédelmi alkalmazott kötelezhető arra, hogy szolgálatteljesítési időn kívüli elérhetőségét bejelentse, a tartózkodási helyéről a szolgálati előjárást tájékoztassa, szolgálatképes állapotát fenntartsa, valamint a külföldre utazását közvetlen vezetőjének bejelentse.

A rendvédelmi alkalmazott a tartózkodási helyéről – szabadsága ideje alatt is – a szolgálatteljesítési helyére visszarendelhető.

2. A véleménynyilvánítás szabadsága

A rendvédelmi alkalmazott a részére kiadott utasítást, intézkedést – a 103. §-ban meghatározott esetet kivéve – nem bírálhatja, arról a jog- és érdekérvényesítő tevékenysége körén kívül véleményt nem mondhat.

A szolgálati rendet és a fegyelmet sértő nyilatkozatot nem tehet, a sajtónyilvánosság igénybevételével hivatalos eljárásban magánvéleményt nem nyilváníthat.

A szolgálati rendet és a fegyelmet veszélyeztető sajtóterméket nem állíthat elő és nem terjeszthet, ilyen tartalmú plakátot, hirdetményt vagy emblémát nem függeszthet ki.

Az országos parancsnok és az országos főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben megtilthatja, hogy a rendvédelmi alkalmazott az internetes felületen magánszemélyként való megnyilvánulásakor, magánvélemény nyilvánításakor a rendvédelmi igazgatási szolgálatba tartozására vonatkozó adatot hozzon nyilvánosságra.

A rendvédelmi alkalmazott nem kötelezhető arra, hogy politikai nézeteiről vagy pártszimpátiájáról – közvetlenül vagy közvetve – nyilatkozatot tegyen. A szolgálati viszonyával összefüggő jogai gyakorlásában és előmenetelében a politikai nézetei vagy pártszimpátiája hátrányosan nem érintheti és abból előnye sem származhat.

Ha a rendvédelmi alkalmazott a fenti rendelkezést megsérti, magatartását fegyelmi eljárásban kell vizsgálni.

3. Választójog

A rendvédelmi alkalmazott nem lehet országgyűlési, európai parlamenti, helyi önkormányzati vagy nemzetiségi önkormányzati képviselő, és nem tölthet be főpolgármesteri, polgármesteri vagy alpolgármesteri tisztséget.

Haladéktalanul köteles az állományilletékes parancsnoknak bejelenteni, ha az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán jelöltként nyilvántartásba vették, a jelöltségtől való visszalépését, a tisztségbe való megválasztását, valamint annak elmaradását.

4. A munka és foglalkozás szabad megválasztása

A rendvédelmi alkalmazott:

- a) szolgálati beosztásában a polgári szakképesítését a szolgálat ellátására vonatkozó szabályoknak megfelelően gyakorolhatja,
- b) más keresőfoglalkozást e törvénynek az összeférhetetlenségi szabályok figyelembevételével folytathat. (Hszt. 108–110. §.)

5. A tulajdonjog gyakorlásának korlátozása

Az országos parancsnok, az országos főigazgató vagy az állományilletékes parancsnok munkabiztonsági okból vagy a szolgálatellátás rendjének fenntartása és ellenőrizhetősége érdekében megtilthatja, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálatban a miniszteri rendeletben meghatározott egyes vagyontárgyakat, magáncélú telekommunikációs eszközöket, valamint meghatározott összeget meghaladó készpénzt vagy – a bankkártya kivételével – a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerinti készpénz-helyettesítő fizetési eszközt magánál tartson, továbbá korlátozhatja a magáncélú telekommunikációs eszközöknek a szolgálatellátás során történő használatát.

Az igazgatási jogviszony módosítása

Alapvetés, hogy az igazgatási jogviszony a rendvédelmi alkalmazott beleegyezésével módosítható.

Az igazgatási jogviszony módosításának esetei:

- a) fizetési fokozatban történő előresorolás,
- b) illetmény megállapítása,
- c) a rendvédelmi alkalmazott előmeneteléhez előírt képzési, továbbképzési és vizsgakötelezettség megállapítása,
- d) a munkakör, feladatkör-változással történő módosítása,
- e) a munkavégzés helyének a település területén belüli megváltozása,
- f) magasabb munkaköri osztályba vagy magasabb munkaköri kategóriába tartozó munkakörbe besorolás,
- g) vezetői munkakörbe kinevezés,
- h) a rendvédelmi érdekből történő kirendelés (más szervhez kirendelés),
- i) tartós átirányítás.

Rendvédelmi alkalmazottak szabadsága

A rendvédelmi alkalmazott a munkában töltött idő alapján minden naptári évben szabadság jár, amely alap- és pótszabadságból áll.

A rendvédelmi alkalmazottat évi húsz munkanap alapszabadság illeti meg.

A rendvédelmi alkalmazottnak az alapszabadságon felül besorolásától függően pótszabadság jár.

A **középfokú és felsőfokú** munkaköri osztályba sorolt rendvédelmi alkalmazott esetén a pótszabadság mértéke:

- a) „A”, munkaköri kategóriába sorolt rendvédelmi alkalmazott esetében évente 5,
- b) „B” munkaköri kategóriába sorolt rendvédelmi alkalmazott esetében évente 7,

- c) „C” munkaköri kategóriába sorolt rendvédelmi alkalmazott esetében évente 5,
- d) „D” munkaköri kategóriába sorolt rendvédelmi alkalmazott esetében évente 7,
- e) „E” munkaköri kategóriába sorolt rendvédelmi alkalmazott esetében évente 9,
- f) „F” munkaköri kategóriába sorolt rendvédelmi alkalmazott esetében évente 11 munkanap.

A vezetői pótszabadság mértéke:

- a) beosztott vezetői munkakör esetében évente 10,
- b) középvezetői és kiemelt vezetői munkakör esetében évente 15 munkanap.

Pótszabadság:

A rendvédelmi alkalmazottnak a tizenhat évesnél fiatalabb

- a) egy gyermeke után öt,
- b) két gyermeke után tíz,
- c) kettőnél több gyermeke után összesen tizenöt munkanap pótszabadság jár.

A rendvédelmi alkalmazott teljesítményértékelése, továbbképzése

A rendvédelmi alkalmazott munkateljesítményét a munkáltatói jogkör gyakorlója mérlegelési jogkörében eljárva **évente** egy alkalommal a tárgyévet követő év **február 15. és március 15.** között kell értékelnie írásban.

Az értékelt személy teljesítményét 0-100%-ig terjedő, öt teljesítményfokozatra bontott mérőskálán lehet értékelni. A teljesítménykövetelményekhez rendelt százalékos értékhez adott teljesítményfokozat tartozik.

A teljesítménykövetelményekhez és a kompetenciákhoz mint értékelési szempontokhoz rendelt százalékos értékek együttes számtani átlaga adja a teljesítményszintet, ami a teljesítményértékelés eredménye.

A teljesítményértékelés alapján a rendvédelmi alkalmazott illetménye - az alapilletmény 289/A. § (2) bekezdése alapján évente végrehajtható felülvizsgálata keretében - legfeljebb 20%-kal csökkenthető, illetve legfeljebb 20%-os mértékben növelhető, legfeljebb azonban a munkaköri kategóriában meghatározott fizetési fokozathoz meghatározott illetmény alsó vagy felső határáig.

A teljesítményértékelés eredményét a rendvédelmi alkalmazott jogosult megismerni. A teljesítményértékelésnek tartalmaznia kell az értékelt személy javaslatait, elképzeléseit a munkaköri feladataival és munkamagatartásával kapcsolatban, valamint a teljesítményértékelésre vonatkozó, a személyügyi központ által működtetett informatikai rendszerben rögzített észrevételeit.

A rendvédelmi alkalmazott jogosult az előmenetelhez, és köteles a központilag vagy a munkáltató által előírt képzésben, továbbképzésben – ideértve a vezetőképzést is – (a továbbiakban együtt: továbbképzés) részt venni.

A továbbképzést a munkáltató rendvédelmi szerv biztosítja, amely jogosult a továbbképzés lebonyolításához szükséges személyes adatok kezelésére.

A továbbképzési rendszer biztosítja a rendvédelmi alapismeretek, valamint a munkakörhöz kapcsolódó szakmai ismeretek elsajátítását.

A továbbképzés részletes szabályait a miniszter rendeletben határozza meg.

b.) egyéb rendelkezések:

A rendvédelmi szervvel rendvédelmi igazgatás jogviszonyban állókra alkalmazni kell a Magyar Rendvédelmi Kar – Hszt. XXIX. Fejezet – és a Szakszervezetre – Hszt. XXX. Fejezet – vonatkozó rendelkezéseket teljes egészében.

Az **MRK** a rendvédelmi szervek hivatásos állománya tagjainak és **rendvédelmi igazgatás** alkalmazottjainak önkormányzattal rendelkező szakmai köztestülete. Az MRK kötelező tagsági viszony alapján működik. A rendvédelmi szervvel fennálló szolgálati viszony vagy rendvédelmi igazgatás szolgálati jogviszony alapján a hivatásos állomány tagja és a rendvédelmi alkalmazott az MRK tagjává válik.

Az **MRK tisztségviselője** a hivatásos vagy **rendvédelmi igazgatás alkalmazott** állomány legalább öt éves rendészeti vagy közigazgatási gyakorlattal rendelkező tagja lehet. Az MRK tagja azonos tisztségre legfeljebb két egymást követő alkalommal választható meg.

A rendvédelmi szervvel fennálló szolgálati viszonyt vagy rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyt **érintő** ágazati jelentőségű szakmai kérdésekben a miniszter az ágazati érdekvédelmi tanáccsal egyeztet. Az ágazati érdekvédelmi tanács hatáskörébe az adott ágazatban foglalkoztatott hivatásos és **rendvédelmi igazgatás alkalmazott tagjainak** élet- és munkakörülményeire, foglalkoztatási feltételeire vonatkozó tárgykörök tartoznak, továbbá mindazok a tárgykörök, amelyek a Hszt. alapján az MRK feladatkörébe tartoznak.

11. A bv. szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrség

A büntetés-végrehajtási szervezetben a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezeti őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény (a továbbiakban: FBÖ tv.) alapján, a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Sz. tv.) a törvényben meghatározott feladatok ellátására fegyveres biztonsági őrség (a továbbiakban: FBÖ) hozható létre.

Az FBÖ létrehozását a kérelmező bv. szerv vezetője az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese részére küldött, indokolással ellátott előterjesztésben kezdeményezi, mely tartalmazza az őrség tervezett létszámát, a felállítási helyek számát, valamint az őrségutasítás és az őrutasítások tervezetét.

Az FBÖ létesítését a Rendőrség határozattal engedélyezi. A kérelmet - az érintett bv. szerv megkeresése alapján - a BVOP Biztonsági Szolgálat készíti elő. A kérelmet és az őrségutasítás, illetve őrutasítások tervezetét az őrzési tevékenység megkezdése előtt legalább 30 nappal az ORFK Rendészeti Főigazgatója részére kell felterjeszteni.

Az FBÖ működése felett a rendészeti felügyeletet a Rendőrség, a szakmai felügyeletet az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese, a működés szakmai irányítását a BVOP Biztonsági Szolgálat végzi.

Az őrségparancsnok a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény hatálya alá tartozó munkavállaló, aki felett a munkáltatói jogokat az országos parancsnok gyakorolja. Az őrségparancsnok a szolgálatát a BVOP Biztonsági Szolgálatán teljesíti. Az őrségparancsnok tervezi, szervezi és vezeti az őrség tevékenységét. Az őrségparancsnok elöljárója az őrség teljes személyi állományának.

Az FBŐ helyi irányítását az illetékes bv. szerv vezetője által kijelölt személy végzi. A napi feladatokat a szolgálatban lévő biztonsági tiszt koordinálja, aki az őrség tagjai felett ellenőrzési jogkörrel is rendelkezik.

A bv. szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrségnél alkalmazottak a rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszony mellett munkaviszonyban is állhatnak.

A bv. szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrség a következő tevékenység ellátásában működhet közre:

- a) a bv. szervek területére történő be- és kiléptetés végrehajtása,
- b) objektumvédelmi tevékenység,
- c) járőrözési tevékenység,
- d) területőrzés a bv. szervek határán kívül elhelyezkedő területen a bv. szervek anyagi javainak vagy az ott tartózkodó fogvatartottak őrzése érdekében,
- e) fogvatartotti foglalkoztatás biztosítása a bv. szervek területén belül vagy kívül

III. / II. BIZTONSÁGI ISMERETEK

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET BIZTONSÁGI RENDSZERE

1. A biztonság fogalmának értelmezése

Ahhoz, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet komplex biztonsági rendszerét elemezni lehessen fontos tisztázni a szabadságvesztés alapvető célját, mely célok mások a határozott idejű szabadságvesztés kiszabását követően és a feltételes szabadságra bocsátás kizárásával kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés esetén.

Az első szempont az adott szervezet célja és elvei

A Bv. kódex a szabadságvesztés célját meghatározza:

A **szabadságvesztés végrehajtásának célja** az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.¹

A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárásával kiszabott **életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtásának célja** a társadalom védelme érdekében az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése.²

A szabadságvesztés céljának fogalmi meghatározása a Btk. rendelkezéseivel összhangban különbséget tesz a határozott idejű és az ún. tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés között, ugyanakkor komplex módon jeleníti meg a jogintézmény kettős célját. Egyértelműen rögzíti azt a primer szakmai feladatot, amely a személyiség olyan kedvező irányba való fejlesztését jelenti, amely elősegíti, hogy az elítélt szabadulása után a társadalom jogkövető tagjává váljon. Másrészt tükrözi, hogy operatív feladatként jelenik meg az elítélt biztonságos megőrzése, amely az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítésének szükségképpen velejárója. Jelentős újítás, hogy a törvény adekvát célfogalmat határoz meg a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés esetére, amely nem lehet más, mint a társadalom védelme.

A célok definiálásakor a szóhasználatban is megjelenik az új szakmai nyelvezet (reintegráció), amely pontosabban lefedí a végrehajtási gyakorlatot, mint a szabadságvesztés céljának elérési módját.

A **reintegráció** új fogalomként 2013-ban került be a jogszabályba, ezért lényeges a fogalom tisztázása. A reintegráció magában kell, hogy foglaljon minden olyan programot, tevékenységet, mely elősegíti, támogatja a társadalomba történő visszailleszkedés hatékonyságát, a visszaesés esélyének minimalizálását, akár kizárását is. A reintegráció

¹ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 83.§. (1) bekezdés

² A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 83.§. (2) bekezdés

keretében nem szigorúan a büntetés-végrehajtási intézetben szervezett tevékenységekre kell fókuszálni, hiszen a bv. szervek más szervekkel együttműködve eredményesebben szolgálják a büntetés-végrehajtás céljának megvalósítását.

Azaz a büntetés-végrehajtás szervezetének azt kell elérnie, hogy a bv. intézetekben fogva tartott személyek a szabadulásuk után a társadalom hasznos tagjaivá váljanak, és ne kövessenek el újabb bűncselekményeket.

Természetesen az iménti meghatározás ilyen egyértelműen nem igaz a letartóztatottakra, mivel az ő esetükben az alapvető célja a fogva tartásuknak az, hogy velük szemben le tudják folytatni a büntetőeljárást. Azonban nem szabad elfelejteni, hogy ők is ugyanúgy börtön körülmények között élnek - akár több évig is -, így az ő személyiségüket is ugyanúgy rombolják a totális intézmény káros hatásai. Továbbá a nagy részük az eljárás lefolytatása után jogerős ítélettel – már elítéltként – továbbra is az intézet lakója marad.

A második különbséget az adott szervezet feladatai adják.

A büntetés-végrehajtási szervezet részére feladatot **csak törvény határozhat** meg, ennek a követelménynek alapvetően két jogszabály tesz eleget. Az egyik a Bv. Sztv., amely kimondja:

A büntetés-végrehajtási szervezet a külön törvényben meghatározott szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárási kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.³

Tehát a bv. szervezet törvény által meghatározott feladatai:

- a szabadságelvonással járó büntetések végrehajtása,
- az letartóztatás foganatosítása,
- a kényszerszergyógykezelés,
- az előzetes kényszerszergyógykezelés,
- szabálysértési elzárás végrehajtása,
- büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatok végrehajtása.

A másik feladatot meghatározó jogszabály a Bv. kódex, amely kimondja:

A szabadságvesztés végrehajtása során biztosítani kell, hogy az elítélt önbecsülése, személyisége, felelősségérzete fejlődhessen, és ez által felkészüljön a szabadulása utáni, a társadalom elvárásának megfelelő önálló életre.⁴

Az elítéltek társadalmi beilleszkedését elősegítő reintegrációs tevékenységet a végrehajtásért felelős szerv – önállóan vagy más szervezetekkel együttműködve – az elítéltek munkáltatása, munkaterápiás foglalkoztatása, továbbá általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatása, felsőfokú tanulmányok végzése, szakképzése, szakmai gyakorlat megszerzése, valamint

³ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1.§ (1) bekezdés, Hatályos: 2017.01.01.

⁴ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 83.§ (7) bekezdés

egyéb reintegrációs programok által biztosítja. A végrehajtásért felelős szerv a reintegrációs tevékenységet az elítélt személyéhez igazodó szakmai módszerekkel végzi.⁵

A reintegrációs folyamat során törekedni kell az elítélt önbecsülésének és felelősségérzetének kialakítására, fejlesztésére, a szabadulás után a munkaerő-piaci és a társadalmi életébe való beilleszkedésének elősegítésére.

Valamennyi szabadságelvonás, de különösen a szabadságvesztés büntetés vonatkozásában elvi élel jelenik meg az a kritérium, hogy a büntetőelem, a valódi büntetés a szabad élettől való megfosztásban, azaz a „bebörtönzésben” jelentkezik. Ez azt jelenti, hogy a személyi szabadságtól való megfosztáson túl az elítélt életkörülményeiben bekövetkező és a büntetéssel szükségszerűen együtt járó, az életrend meghatározottságából adódó körülményeket közelíteni kell a szabad élet viszonyaihoz. E közelítés során a bíróság ügydöntő határozatában meghatározott végrehajtási fokozatra vonatkozó jogszabályok és a rendelkezésre álló szociálpolitikai adottságok meghatározó jelentőséggel bírnak. Mindebből az következik, hogy a normalizáció kiteljesedésének mértéke minden országban másként alakul. E tekintetben a nemzetközi kötelezettségvállalásokból eredő minimális körülményeket azonban biztosítani kell.

A harmadik különbséget az adott szervezet felépítése, és működésének jellege adja. A büntetés-végrehajtás szervezete, ezen belül az intézmények és intézetek erősen hierarchizált rendszerben működnek.

2. A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszere

A bv. szervezete az állam biztonsági rendszerén belül a közrend és közbiztonság alrendszeréhez tartozik. **A bv. szervezet a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.**⁶

A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszere azon szabályok, valamint tárgyi, személyi és szervezeti elemek összessége, amely biztosítja a bv. szervezet jogszabályokban meghatározott feladatainak biztonságos körülmények közötti ellátását.⁷

A bv. intézetnek/intézménynek olyan **biztonsági rendszert** kell kialakítania, mely folyamatosan biztosítja:

- a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését,
- a bv. szerv őrzését, védelmét,
- a személyi állomány tagjainak és a bv. szerv területén tartózkodók testi épségének megővését,
- a jogszabályban meghatározott feladatok biztonságos körülmények közötti ellátását.⁸

2.1. A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszerének elemei (feltételei)

⁵ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 83.§ (3) bekezdés

⁶ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1.§ (2) bekezdés

⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 2. pont

⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 3. pont

A bv. szervezet **biztonsági rendszerének elemei:**

- a bv. szervezet tevékenységére vonatkozó jogszabályok és alacsonyabb szintű rendelkezések,
- a szervezeti egységek,
- a rendelkezésre álló személyi állomány,
- a biztonsági létesítmények, biztonsági berendezések, technikai- és kényszerítő eszközök, okmányok.⁹

2.2. A biztonsági rendszer alapokmánya¹⁰

A bv. szervek biztonságos működésének egyik feltétele, hogy a biztonsági tevékenység alapokmánya, a **biztonságrendszer-leírás** mindenkor olyan, a tényleges helyzetnek megfelelő, naprakész adatokat, információkat tartalmazzon, amelyeket alapul véve az egyes szakfeladatok végrehajtására vonatkozó helyi szabályozás elvégezhető.

Az okmány minősített adatot nem tartalmazhat. Az alapokmány mellékleteiként csatolt okmányokat azonban, - amelyek a helyi sajátosságoknak megfelelő pontos adatokat és információkat tartalmazzák az adott bv. szerv biztonságával összefüggésben - minősíteni kell.

A **gazdasági társaságokra** vonatkozó biztonságrendszer-leírást a munkáltatás-biztonsági vezető köteles elkészíteni. A **bv. intézet és a gazdasági társaság alapokmányát** - egységes szerkezetbe foglaltan - **a parancsnok (igazgató) hagyja jóvá és lépteti hatályba.**

A biztonsági rendszer alapokmánya tartalmazza:

- a bv. intézet típusát, rendeltetését,
- a biztonsággal összefüggő jellemzőit, (pl.: a bv. intézet elhelyezkedése, földrajzi környezete, a bv. intézet építészeti jellegű adottságai)

A biztonsági rendszerbe tartozó területekről, épületekről, munkahelyekről a funkció megjelölésével készítendő **vázlatrajzot** a biztonsági rendszer leírásához **mellékletként** kell csatolni.

- a fogvatartottak biztonsággal összefüggő főbb adatait, (befogadó képesség, átlaglétszám, végrehajtási fokozat szerinti átlagos megoszlás, stb.)
- a biztonsági rendszer területeit, (az intézet külső őrzésének leírása, őrhelyvázlatok, a részlegeken belüli felügyelet és ellenőrzés, a munkavégzés ideje alatti őrzés, felügyelet, ellenőrzés, szállítás, előállítás alatti őrzés, és egyéb a fogvatartottak őrzésével, felügyeletével, ellenőrzésével kapcsolatosan végrehajtandó biztonsági feladatok)
- a biztonsági feladatok ellátásának szervezeti és szolgálati időrendszerét, a biztonsági osztály elhelyezését, (a biztonsági feladatokat ellátók személyi összetétele)
- a biztonsági berendezések, technikai eszközök, fegyverek, gépjárművek, szolgálati állatok, szolgálati okmányok leírását.

⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 4. pont

¹⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 30/2017. (II.28.) OP szakutasítása a bv. szervek biztonságrendszer-leírás tartalmának meghatározásáról

A fegyverek, fegyverműszaki anyagok, kényszerítő eszközök vonatkozásában csak azt kell rögzíteni, hogy az intézet feladatai teljesítéséhez milyen típusú eszközökkel rendelkezik. Ezen túl utalni kell az eszközök feladat ellátásához való arányára, és arra, hogy az intézeti készleteket az országos parancsnok szakutasításban, a fegyverszobában elhelyezett mennyiséget az intézetparancsnok intézkedésben szabályozza, az egyes őrzési feladatokhoz rendelt fegyvert pedig az őrutasítások tartalmazzák.

2.3.A folyamatosság követelménye

A biztonsági rendszer által kialakított állapotot folyamatosan fenn kell tartani, ami azt jelenti, hogy **napi 24 órában azonos szinten kell működtetni** a biztonsági rendszert. Természetesen a rendszernek alkalmazkodnia kell bizonyos természetes körülményekhez, így pl. mások a követelmények a rendszerrel szemben éjszaka, vagy rossz látási viszonyok között. A folyamatosságot a folyamatos váltásos munkarend alkalmazásával biztosítjuk, azaz a rendszer bizonyos elemei a nap 24 órájában egyfolytában működnek. **A folyamatosságnak ki kell terjednie a fogvatartottak őrzésére, felügyeletére és ellenőrzésére, valamint a bv. szerv őrzésére és védelmére.**

Az őrzés, felügyelet, ellenőrzés fogalmával és jelentőségével, mint alapvető biztonsági tevékenységgel a következő fejezetben, a bv. szerv védelmével pedig az objektumőrzésről szóló fejezetben foglalkozunk.

Felkészülési kérdések az oktatásban résztvevők számára:

Sorolja fel a bv. szervezet törvény által meghatározott feladatait!

A bv. szervezet biztonsági rendszerének fogalma?

Ismertesse a bv. szervezet biztonsági rendszerének elemeit!

A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG, ALAPFOGALMAI, ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEI

1. A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma

1.1. A biztonsági tevékenység fogalma

Biztonsági tevékenységnek minősül a bv. szervezet biztonsági rendszerének működtetéséhez szükséges biztonsági feladatok végrehajtása.

1.2. A biztonsági tevékenység területei

- külső őrzés,
- belső őrzés, felügyelet, ellenőrzés,
- szállítás, előállítás közbeni őrzés,
- munkáltatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés,
- egyéb biztonsági feladatok közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés.

A felsorolt öt nagy területet később egy-egy fejezetben részletezzük.

1.3. A biztonsági tevékenység tartalma (főbb biztonsági feladatok)

A biztonsági tevékenység tartalmát a főbb biztonsági feladatok adják, vagyis azok a konkrét nap mint napi feladatok, melyeket a bv. személyi állománya a jogszabályok és egyéb alacsonyabb szintű rendelkezések, és eligazítás alapján végrehajt.

A meghatározott biztonsági feladatokat a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény, valamint a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet szellemiségének megfelelően, a reintegrációs célok elősegítésének figyelembe vételével, az **egyéni differenciálás elve szerint kell tervezni**, szervezni és végrehajtani.

Főbb biztonsági feladatok:

- 1) A fogvatartott őrzése, felügyelete vagy ellenőrzése. (Ez egy általános megfogalmazás lényegében ezt minden helyzetben folyamatosan ellátjuk.)
- 2) A bv. szerv, valamint a bv. intézet mellett működő gazdasági társaság, továbbá a fogvatartottak bv. szervén kívüli foglalkoztatására szolgáló terület őrzése, ellenőrzése.
- 3) A fogvatartottak előállítás, szállítása és egyéb célból történő kísérése.
- 4) A bv. szerv házirendjében, azon belül a napirendben meghatározott feladatok szervezése, végrehajtása.
- 5) A fogvatartottaktól a rájuk vonatkozó szabályok betartásának megkövetelése, ellenszegülés esetén a szabálykövető magatartás kikényszerítése.
- 6) A rendkívüli események megelőzése, megszakítása, a következmények felszámolása és a megfelelő működést biztosító állapot visszaállítása.
- 7) A bv. szerv zavartalan működéséhez szüksége belső rend biztosítása.¹¹

1.4. Az őrzés, felügyelt, ellenőrzés fogalma

A biztonsági tevékenység alapját az elítéltek vonatkozásában ellátandó őrzési, felügyeleti és ellenőrzési tevékenység jelenti, mely fogalmakat a bv. szabályzat definiál.

Az őrzés az elítélt meghatározott helyen való tartására, életének, és testi épségének megóvására, a bv. szerv és az ahhoz tartozó létesítmények, illetve területek védelmére irányuló tevékenység, amelyet jogszabály alapján rendszeresített lőfegyverrel, technikai eszközzel vagy szolgálati kutyával látnak el.¹²

Amennyiben a biztonsági tevékenység végrehajtása során a három feltétel (lőfegyver, technikai eszközök, szolgálati kutya) közül bármelyik megvalósul úgy őrzésről beszélünk. Az őrzés a legszigorúbb biztonsági tevékenység, ebből következően végrehajtása során a lehető legnagyobb körültekintéssel szükséges eljárni.

¹¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 10. pont

¹² 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 49.§ (1) bekezdés

A felügyelet az elítélt meghatározott helyen való tartózkodásának, tevékenységének folyamatos - közvetlen vagy közvetett - irányítása.¹³

Az ellenőrzés az elítélt meghatározott helyen való tartózkodásának, tevékenységének az időszakos figyelemmel kísérése.¹⁴

Az őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladatok ellátásának rendjét, a kockázatértékelési összefoglaló jelentés, az elítélt végrehajtási fokozata és a fogvatartás biztonságára való veszélyessége, továbbá a bv. intézet sajátosságainak a figyelembevételével a bv. intézet parancsnoka határozza meg.¹⁵

Az elítélt személyi kör a Bv. szabályzat értelmezésében nemcsak a szabadságvesztés hatálya alatt álló, hanem más, büntetőjogi szankcióként a szabadságuktól megfosztott személyek köre.

2. A biztonsági tevékenységet ellátó személyi állomány

A bv. szervek személyi állományának szinte minden tagja lát el biztonsági vonatkozású feladatokat, de vannak olyanok akik kifejezetten biztonsági tevékenységet végeznek. Ide sorolandó az együttműködő szervek, szervezetek állománya illetve tagjai, akik tevékenységükkel közreműködnek a szükséges biztonság kialakításában.

Két alapvető csoportot határozhatunk meg:

1. személyi állomány,
2. az együttműködő szervek.

2.1. A személyi állomány

A biztonsági tevékenységet ellátók jogállása

Ahhoz, hogy valaki biztonsági tevékenységet láthasson el, először a törvényben meghatározott jogviszonyt kell létesítenie a bv. szervvel. Az Bv. Sztv. meghatározza azokat a jogviszonyokat, amelyek létrejöhetnek egy természetes személy és a bv. szervezet között.

A bv. szervezet személyi állománya **hivatásos büntetés-végrehajtási szolgálati jogviszonyban** (továbbiakban: hivatásos szolgálati jogviszony), továbbá külön jogszabályban meghatározott munkakörök esetén, **rendészeti igazgatási szolgálati jogviszonyban és munkaviszonyban álló személyekből állhat.**

¹³ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 49.§ (2) bekezdés

¹⁴ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 49.§ (3) bekezdés

¹⁵ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 49.§ (4) bekezdés

A **gazdasági társaságoknál** és a fogvatartottak foglalkoztatására létrehozott költségvetési szerveknél alkalmazottak hivatásos szolgálati jogviszonyban, rendvédelmi igazgatási alkalmazotti **jogviszonyban** vagy **munkaviszonyban** állhatnak.

Rendvédelmi igazgatás szolgálati jogviszonyban, illetve munkaviszonyban álló személy csak olyan munkakört láthat el, **amelyhez a hivatásos szolgálati jogviszony létesítésének sajátos feltételei nem szükségesek.**

A bv. szervezet állománya olyan személyekből áll, akik rendelkeznek a munkakör betöltéséhez szükséges - más jogszabályokban meghatározott - személyi, egészségi, fizikai feltételekkel, megfelelő iskolai végzettséggel (szakképzettséggel) és azokkal a pszichikai adottságokkal, amelyek alkalmassá teszik őket arra, hogy feladatukat a fogvatartott emberek között emberséges módon lássák el.

Tehát összességében **három fajta jogviszonnyal** találkozhatunk a büntetés-végrehajtás szervezetén belül, ezek a következők:

- **hivatásos szolgálati jogviszony**, (szabályait a HSZT. tartalmazza)
- **rendészeti igazgatás szolgálati jogviszony**, (rendelkezéseit a HSZT., valamint a 4/2019. (III.11.) BM rendelet tartalmazza)
- **munkajogviszony**. (Munka Törvénykönyv, 2012. évi I. törvény)

Büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő: a büntetés-végrehajtási szervezethez tartozó, a szabadságvesztés büntetés végrehajtásával összefüggő pártfogói tevékenységet végző pártfogó felügyelő, aki pártfogó felügyelői véleményt, környezettanulmányt készít, büntetőügyben közvetítői eljárást folytat le, gondoskodik a közérdekű munka végrehajtásáról, az egyéni pártfogó felügyelői terv szerint végrehajtja a pártfogó felügyeletet, pártfogói tevékenységet lát el a büntetés-végrehajtási intézetben, végzi az utógondozást, valamint ellátja a jogszabályban meghatározott más feladatait.

Biztonsági feladatot a bv. szervezet állományának az a tagja láthat el, aki:

- kiképzett,
- ismeri az adott feladat végrehajtására vonatkozó szabályokat, valamint a feladata ellátásához szükséges mértékben a kényszerítő eszközök, fegyverzeti és egyéb szakanyagok, a biztonsági berendezések, technikai eszközök alkalmazásának és kezelésének szabályait,
- a napi szolgálatteljesítésre egészségügyi szempontból alkalmas.¹⁶

Tehát ahhoz, hogy a bv. szervezetének tagja napi biztonsági feladatot lásson el, együttesen rendelkeznie kell az itt felsorolt feltételekkel.

¹⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 5. pont

A személyi állomány tagja kizárólag olyan, jogszabályban meghatározott intézkedések megtételére jogosult, amelyre pszichikailag, fizikailag alkalmas, és amelyre kiképezték.¹⁷

A biztonsági felügyelő

Biztonsági felügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – közvetlen alárendeltségében, lőfegyverrel vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel, eligazítás és őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.¹⁸

A biztonsági felügyelő alárendeltsége

A biztonsági felügyelő főszabály szerint közvetlenül a biztonsági tisztnek van alárendelve. A mennyiben az egyes feladatok ellátása során e főszabálytól eltérő a szabályozás, ott külön kiemeljük a változást.

A biztonsági felügyelő feladatai

Ha azt akarjuk meghatározni, hogy a biztonsági felügyelőt milyen feladatok ellátására lehet beosztani, akkor röviden azt mondhatjuk, hogy az ún. főbb biztonsági feladatok bármelyikét elláthatja, természetesen a szükséges eligazítás megtörténte után. Ilyen feladatok, pl. az előállítás, szállítás, kísérés, a fogvatartottak őrzése, felügyelete, ellenőrzése, valamint különböző fegyveres biztosítási feladatok. Ezen feladatokat ör-, ügyeleti-, készenléti- és járőr szolgálat keretei között láthatja el.

A körletfelügyelő

Körletfelügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki ellátható kényszerítő eszközzel és – ha a bv. szerv vezetője eltérően nem rendelkezett – a szolgálatban lévő körlet-főfelügyelő közvetlen alárendeltségében, eligazítás, és szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.¹⁹

A körletfelügyelő alárendeltsége

A körletfelügyelő – ha a parancsnok másként nem rendelkezik – közvetlenül a körlet-főfelügyelőnek van alárendelve.

A körletfelügyelő alapvetően a belső felügyelettel és ellenőrzéssel kapcsolatos feladatokat látja el, de természetesen jelentős számban lát el biztonsági feladatokat is. Itt nem kívánunk a részletesebb fejtegetésbe bocsátkozni, a témát a belső felügyeletről szóló fejezetben tárgyaljuk.

¹⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 7. pont

¹⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 11. pont

¹⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 12. pont

A foglalkoztatási felügyelő

Foglalkoztatási felügyelő a bv. szerv azon tagja, aki az előljáró által meghatározott személy közvetlen alárendeltségében, eligazítás és őrutasítás, szolgálati utasítás, vagy munkaköri leírás, valamint annak biztonsági mellékletében meghatározottak szerint a fogvatartottak munkavégzését irányítja, felügyeli vagy figyelemmel kíséri.²⁰

Foglalkoztatási felügyelő lehet hivatásos, rendvédelmi alkalmazott és munkajogviszonyban álló személy.

	Jogviszony	Kinek az alárendeltségében	Mivel látja el feladatát	Mi alapján lát el feladatot	Milyen tevékenységet végez
biztonsági felügyelő	hivatásos szolgálati jogviszony	szolgálatban lévő BIT munkáltatás-biztonsági vezető	lőfegyverrel, vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel	eligazítás, ill. őr- vagy szolgálati utasítás	biztonsági tevékenység
körlet-felügyelő	hivatásos szolgálati jogviszony	ha a pk. eltérően nem rendelkezett a szolgálatban lévő KFFE	ellátható kényszerítő eszközzel	eligazítás, illetve szolgálati utasítás	biztonsági tevékenység
foglalkoztatási felügyelő	bv. szervezet személyi állománya	előljáró által meghatározott személy	(jogviszonyától és feladatvégzésétől függ)	eligazítás, őr- vagy szolgálati utasítás, munkaköri leírás biztonsági melléklete	fogvatartottak munkavégzését irányítja, vagy figyelemmel kíséri

2.2. Az együttműködő szervek

A bv. szervezet feladatának az ellátásában jogszabály által meghatározottak szerint más állami szervek is közreműködnek. Jogszabályi kötelezettség nélkül is lehetőség van egyes szervezetekkel (pl. karitatív szervezetek, oktatási intézmények), az egyházakkal, alapítványokkal, illetve magánszemélyekkel való együttműködésre. Az együttműködés célja a bv. szervezet feladatainak a segítése, amely számos formában (pl. a fogvatartottak anyagi segítésében, fogvatartási körülmények figyelemmel kísérésében, lelki gondozásában, a szabadulás után a társadalom életébe való beilleszkedés elősegítésében, karitatív tevékenységek végzésében stb.) megnyilvánulhat.

²⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 13. pont

Együttműködési megállapodás megkötése indokolt különösen az együttműködés huzamos időtartama, az együttműködésben megnyilvánuló feladatok, jogok és kötelezettségek összetettsége vagy büntetés-végrehajtási feladatok ellátása szempontjából való jelentősége.

Együttműködési megállapodás kötésére a bv. intézet parancsnoka, igazgatója, főigazgató főorvosa (a továbbiakban: parancsnok), ha pedig az együttműködés több bv. intézetre is kiterjed, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka jogosult. A parancsnok által kötött együttműködési megállapodásról az országos parancsnokot tájékoztatni kell.

Ha a büntetés-végrehajtási feladatok teljesítését segítő szervezetek, illetve személyek tevékenysége jogszabálysértő, vagy nem felel meg az együttműködési megállapodásban foglaltaknak, a megállapodást az előzőekben meghatározott személyek megszüntethetik, továbbá az érintett szervezetek képviselőinek vagy az érintett személynek a bv. intézetbe történő belépését megtilthatják. Ha a döntést a parancsnok hozta, erről az országos parancsnokot haladéktalanul tájékoztatja.

Természetesen nagyon fontos szerepe van az együttműködésnek a biztonság szempontjából is.

A Bv. Sztv. a következőket határozza meg:

Ha az intézkedések a személyi állomány vagy a fogvatartottak életének és testi épségének megvédésére, a fogva tartás törvényes biztosítására, a fogolyszökés megakadályozására nem elegendők, **a bv. szerv köteles más rendvédelmi szerv közreműködését kérni.**²¹

A biztonsági szempontú együttműködés alanyai tehát a más rendvédelmi szervek, így különösen a rendőrség, a nemzeti adó- és vámhivatal, a katasztrófavédelem, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok.

3. A biztonsági tevékenységet ellátók feladatait tartalmazó okmányok

A munkaköri leírás az adott munkakör betöltőjének figyelembe vétele nélkül tartalmazza egy adott munkakör feladatait, megadva a részletes feladat-meghatározást, hatáskört és felelősségi kört.

A szolgálati viszony keretében a munkáltatói jogkört gyakorló előljáró köteles:

a) a hivatásos állomány tagjának feladatait **munkaköri leírásban** rögzíteni, őt a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok és az egyéb jogszabályok szerint foglalkoztatni, részére az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés feltételeit biztosítani, annak követelményeiről őt tájékoztatni;²² A munkaköri leírás a beosztási feladatok mellett **kapcsolt feladatokat is meghatározhat.**

²¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (7) bekezdés

²² A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 101. § (1) a. bekezdés

Az **őrutasítás** az a szolgálati okmány, amelyben meg kell határozni az őrhelyre beosztottak jogállását, kötelességeit, feladatait, az annak ellátásához szükséges felszerelést, illetve az összeköttetés rendjét.²³

A **szolgálati utasítás** az a szolgálati okmány, amelyben meg kell határozni szolgálati helyre beosztottak jogállását, kötelességeit, feladatait, az annak ellátásához szükséges felszerelést, illetve az összeköttetés rendjét.²⁴

A **munkaköri leírás biztonsági melléklete** az a szolgálati okmány, amelyben a bv. szerv azon személyi állományának, akik nem őr-, vagy szolgálati utasítás alapján látják el a tevékenységet, a fogvatartás biztonságával összefüggő feladatait meghatározzák.²⁵

A biztonsági felügyelő feladatait **őrutasításban** kell meghatározni, amennyiben a fegyverrel végrehajtott védelmi, biztosítási, és őrzési feladatok végrehajtása őrhelyen történik. **Szolgálati utasításban** kell meghatározni a szolgálati helyre beosztott biztonsági-vagy körlet felügyelők feladatait.

4. A szolgálatteljesítési helyek

A **szolgálatteljesítési hely** az a helyiség, illetve terület, ahol a bv. szerv személyi állományának tagja feladatait eligazítás, őrutasítás, szolgálati utasítás, vagy munkaköri leírás alapján látja el. A szolgálatteljesítési helyhez tartozik a felállítási hely és a kijelölt mozgási terület. A szolgálatteljesítési hely lehet őrhely, illetve szolgálati hely.²⁶

Őrhely az a szolgálatteljesítési hely, ahol a bv. szerv hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja a bv. szerv védelmét és a fogvatartottak őrzését eligazítás, illetve őrutasítás alapján főfegyverrel látja el.²⁷

Szolgálati hely az a szolgálatteljesítési hely, ahol a bv. szerv személyi állományának tagja biztonsági tevékenységet eligazítás, szolgálati utasítás, illetve munkaköri leírás biztonsági melléklete alapján látja el.²⁸

5. A biztonsági tevékenység tárgya

Azok a személyek és tárgyak, akiket, és amiket a bv. szerv működésével összefüggő rendkívüli események fenyegetnek.

²³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 18. pont

²⁴ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 19. pont

²⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 20. pont

²⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 15. pont

²⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 16. pont

²⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 17. pont

Felkészülési kérdések az oktatásban résztvevők számára:

Sorolja fel a biztonsági tevékenység területeit!

Ismertesse a főbb biztonsági feladatokat!

Az őrzés fogalma?

A felügyelet fogalma?

Az ellenőrzés fogalma?

Milyen jogviszonyú személyekből állhat a bv. szervezet személyi állománya?

Ki láthat el biztonsági feladatot?

A biztonsági felügyelő fogalma?

A körletfelügyelő fogalma?

A foglalkoztatási felügyelő fogalma?

A szolgálatteljesítési hely fogalma?

Az őrhely fogalma?

A szolgálati hely fogalma?

A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG IRÁNYÍTÁSA, ELLENŐRZÉSE

12. Értelmező rendelkezések

A **biztonsági tevékenység** a fogvatartás rendjének kialakítására, fenntartására, a bv. szerv zavartalan működésének biztosítására, védelmére irányuló feladatok végrehajtása.

- a) a fogvatartott őrzése, felügyelete vagy ellenőrzése,
- b) a bv. szerv, valamint a bv. intézet mellett működő gazdasági társaság (a továbbiakban: bv. gazdasági társaság), továbbá a fogvatartottak bv. szervén kívüli foglalkoztatására szolgáló terület őrzése, ellenőrzése,
- c) a fogvatartottak előállítása, szállítása és egyéb célból történő kísérése,
- d) a bv. szerv házirendjében, azon belül a napirendben meghatározott feladatok szervezése, végrehajtása,
- e) a fogvatartottaktól a rájuk vonatkozó szabályok betartásának megkövetelése, ellenszegülés esetén a szabálykövető magatartás kikényszerítése,
- f) a rendkívüli események megelőzése, megszakítása, a következmények felszámolása és a megfelelő működést biztosító állapot visszaállítása,
- g) a bv. szerv zavartalan működéséhez szükséges belső rend biztosítása.

Zárt területnek minősülnek a bv. szerv azon helyiségei, létesítményei, ahová a be- és kilépés, valamint a bent tartózkodás rendjét a parancsnok külön szabályozza.

Fogvatartott az az elítélt, illetve egyéb jogcímen fogvatartott személy, akivel szemben a bv. szervezet a törvényben meghatározott joghátrányokat az ügydöntő határozatban, illetve az egyéb határozatban foglaltak szerint – az ott meghatározott tartamban és tartalommal – érvényesíti.

Az őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladatok ellátásának rendjét, az elítélt végrehajtási fokozatának, biztonságra veszélyességének és az intézet sajátosságainak figyelembevételével a parancsnok határozza meg. A **munkaköri leírás biztonsági mellékletében** kell meghatározni a bv. szervvel, rendvédelmi alkalmazotti, illetve munkaviszonyban állók biztonsági feladatait is.

13. A biztonsági tevékenység irányítása, ellenőrzése

A bv. szervezet biztonsági tevékenységének irányítását a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka (a továbbiakban: országos parancsnok), illetve az általa megbízott személy látja el.

A bv. szerv biztonsági tevékenységének irányítását és ellenőrzését a bv. szerv vezetője látja el. Az ezzel kapcsolatos feladatokat a biztonsági tevékenységet ellátó szervezeti egységek vezetőin keresztül is gyakorolhatja.

A bv. szervezet biztonsági tevékenységének ellenőrzésére jogosult:

- a) a bv. szervezet irányítását ellátó miniszter, a rendészeti államtitkár,
- b) az országos parancsnok és helyettesei, valamint az általuk megbízottak,
- c) a bv. törvényességi felügyeletét ellátó ügyész, a törvényesség betartására vonatkozóan.

A gazdálkodó szervezet vezetőjének közreműködése a bv. szerv biztonsági feladatainak végrehajtásában

- a) a bv. szerv biztonsági rendszerének megfelelően irányítja a bv. gazdasági társaságnál a foglalkoztatást, továbbá az őrzés, felügyelet, vagy ellenőrzés végrehajtását,
- b) a bv. szerv vezetőjével egyeztetett módon és rendszerességgel értékeli a bv. gazdasági társaság biztonsági tevékenységét, az alapján, indokolt esetben – a lehetőségek figyelembe vételével – hozzájárul a tárgyi feltételek javításához,
- c) rendszeresen beszámoltatja a munkáltatás-biztonsági vezetőt és a biztonsági tevékenység közvetlen irányításával megbízott munkáltatási egységek vezetőit,
- d) ellenőrzi a biztonsággal összefüggő feladatok végrehajtását, intézkedik a rendkívüli esemény megelőzésére, halasztást nem tűrő esetben annak megszakítására, felszámolására, intézkedéséről és annak eredményéről haladéktalanul tájékoztatja a bv. szerv vezetőjét,
- e) a bv. gazdasági társaság területén részt vesz az éves átfogó biztonsági vizsgálaton,
- f) új munkahely létesítése és a foglalkoztatás jellegének megváltoztatása előtt a biztonsági feladatokat egyezteti a bv. szerv vezetőjével.

A b), c), e) és f) alpontjában foglalt feladatok végrehajtását a bv. gazdasági társaság vezetője másra nem ruházhatja át.

A bv. gazdasági társaság vezetője a biztonsági tevékenységgel kapcsolatos – a) és d), alpontjaiban meghatározott – feladatait a munkáltatás-biztonsági vezető útján is gyakorolhatja.

A munkáltatás-biztonsági vezető:

- a) közvetlenül a bv. gazdasági társaság vezetőjének van alárendelve,
- b) ellátja azokat a biztonsági feladatokat, amelyeket a bv. gazdasági társaság vezetője – a bv. szerv vezetőjével egyeztetve – a hatáskörébe utal.

A munkáltatás-biztonsági vezető feladata:

- a) az alárendeltségébe tartozó foglalkoztatási- és biztonsági felügyelők szolgálatának megszervezése,
- b) elkészíti a bv. gazdasági társaság vonatkozásában a munkáltatás biztonságával kapcsolatos intézkedéseket,
- c) a hatáskörébe utalt területen a munkáltatás biztonságával kapcsolatos rendelkezések érvényesítése,
- d) ha olyan körülményt észlel, amelynek megváltoztatása, megszüntetése azonnali intézkedést igényel, a biztonsági tevékenységet ellátó személy(ek)nek közvetlenül utasítást adhat, valamint azt jelenti a bv. gazdasági társaság vezetőjének, továbbá a tett intézkedéséről haladéktalanul tájékoztatja a biztonsági osztályvezetőt és a szolgálatban lévő biztonsági tisztet,
- e) részt vesz a BFB munkájában,
- f) elkészíti a bv. gazdasági társaság biztonsági feladatot ellátó személyi állománya őrutasításának, szolgálati utasításának, illetve a munkaköri leírás biztonsági mellékletének tervezetét,
- g) a biztonsági tevékenységet ellátók felkészítése szükség szerint, de legalább havonta,
- h) intézkedés az üzemképtelenné vált biztonsági berendezések, technikai eszközök megjavítására, pótlására, javaslattevés a technikai rendszer fejlesztésére,
- i) a napi biztonsági feladatok végrehajtásának ellenőrzése,
- j) a hatáskörébe tartozó területen a biztonsági szemle vezetése és végrehajtásának okmányolása, a biztonsági osztályvezetővel együttműködve biztonsági vizsgálat szervezése,
- k) a munkaterületeken jelentkező biztonsági feladatok ellátása érdekében együttműködik a bv. szerv és a gazdasági társaság szakterületi vezetőivel.

A munkáltatás-biztonsági vezető ellenőrzi a bv. gazdasági társaság általi munkáltatást érintően:

- a) a munkahelyek biztonságát, az őrzési, a felügyeleti és az ellenőrzési feladatok végrehajtását,
- b) a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, a műszaki anyagok meglétét, állapotát, azok rendeltetésszerű használatát, karbantartását,
- c) a napi biztonsági- és a létszámenellenőrzés végrehajtását,
- d) a fogvatartottak motozását,
- e) a munkahelyek biztonsági okmányainak vezetését,
- f) a veszélyes eszközök, anyagok kezelését, a kiadás-visszavétel dokumentálását.

14. Belépés a bv. szerv területére

- a) A bv. szerv területére belépő személy köteles a bv. szerv rendjére és biztonságára vonatkozó előírásokat betartani.
- b) A bv. szerv területére belépni szándékozó személyt a személyazonosságának és a belépés indokának a megállapítása céljából igazoltatni kell.
- c) A bv. szerv rendjére és biztonságára veszélyes — külön jogszabályban meghatározott — tárgyak bevitelének a megakadályozása érdekében a belépni szándékozó személy ruházata és csomagja átvizsgálható.
- d) A bv. szerv területéről kilépő személy ellenőrzésére a (2)—(3) bekezdésben foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.
- e) A bv. szerv területére behajtó vagy onnan távozó járműveket át kell vizsgálni.
- f) Amennyiben az érintett a (2)—(5) bekezdésben foglalt intézkedéseknek nem tesz eleget, a személy belépésének és a jármű behajtásának az engedélyezését meg kell tagadni, a kilépésre és a jármű kihajtására csak a szükséges intézkedések megtétele után kerülhet sor.
- g) A bv. szerv rendjére és a biztonságára vonatkozó legfontosabb előírásokról szóban, illetve a részletes szabályokról — ideértve a be nem vihető tárgyak jegyzékét is — a belépni szándékozó személyeket írásban tájékoztatni kell.
- h) A bv. szervek területére való belépés, a tartózkodás és a kilépés részletes szabályait, továbbá a bv. szerv területén hivatali (szolgálati) tevékenységet végző személyekre vonatkozó sajátos rendelkezéseket külön jogszabály tartalmazza.

A személy-, illetve a gépjármű bejáratí biztonsági felügyelő a bv. szervbe érkező, onnan távozó személy be-, illetve kiléptetése előtt meggyőződik:

- a) a személy személyazonosságáról,
- b) a be- vagy kilépés jogosultságáról,
- c) a belépés okáról, arról, hogy az ügyintéző fogadja-e a belépésre jelentkezőt,
- d) a belépésre jogosító igazolvány, engedély, határozat meglétéről, érvényességéről, valóságáról.

Azokat a személyeket, akik a büntetés-végrehajtási szerv területére állandó, vagy egyszeri belépési engedéllyel lépnek be - a parancsnok rendelkezése alapján személyriasztóval és az ajtók működtetésére alkalmas kártyával lehet ellátni.

Nem kell nyilvántartást vezetni a bv. szervezet hivatásos állományába tartozó és a bv. szervvel rendészeti igazgatás szolgálati jogviszonyban, illetve munkaviszonyban álló személyekről és a bv. szerv irányítására, felügyeletére és ellenőrzésére jogosultakról.

Az intézetbe belépő személy szolgálati és önvédelmi fegyverének illetve mobiltelefonjának tárolására, megőrzésére vonatkozó szabályokat - kivétel a védett személy és kísérei - az intézet parancsnoka határozza meg.

A jármű kísérésével megbízott személy kötelességei

A gépjármű kísérésével megbízott személynek a jármű bv. szerv területén való tartózkodása alatt **meg kell akadályoznia**, hogy

- a) a járművön fogvatartott elrejtőzzön,
- b) a szállítójegyen feltüntetettől eltérő mennyiségű vagy minőségű anyagot szállítsanak be-, illetve el a bv. szervből,
- c) a járművel érkező személy és bármely fogvatartott tiltott kapcsolatot létesítsen,
- d) tiltott tárgy a bv. szerv területére be-, illetve onnan a bv. szerv tulajdonát képező tárgy, anyag vagy eszköz engedély nélkül kijusson,
- e) a jármű, vagy az azzal érkező személyek az engedélyezett útvonalat elhagyják, a bv. szerv számukra nem engedélyezett területére belépjenek.

15. Biztonsági intézkedések

A motozás

A **motozás célja** a fogvatartás rendjét vagy biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzése vagy megakadályozása, rendkívüli esemény elkövetésére alkalmas tárgyak előtalálása, tiltott tárgyak felkutatása, büntetőeljárással vagy fegyelmi eljárással összefüggő tárgyi bizonyítási eszközök megszerzése.

Biztonsági intézkedésként motozás csak fogvatartottal szemben alkalmazható.

A motozással kapcsolatos intézeti feladatokat, a végrehajtás rendjét, módszereit a bv. szerv vezetője intézkedésben köteles szabályozni. A személyi állomány tagjának konkrét feladatát ór- vagy szolgálati utasításban, munkaköri leírásban, illetve annak biztonsági mellékletében kell meghatározni. A motozásnál technikai eszköz és szolgálati kutya is igénybe vehető.

A szívritmus-szabályozóval élő fogvatartott technikai eszközzel nem ellenőrizhető.

Az elítélt motozását, illetve a ruházat átvizsgálását – ide nem értve a motozásnál közreműködő orvost, valamint a technikai eszközzel történő ruházatátvizsgálást – az elítélttel azonos nemű személy végezheti. **A motozás nem történhet megalázó, szeméremsértő módon.**

Ha a testfelület és ruházat átvizsgálására – amennyiben a ruházat nem kerül levételre – irányuló motozás **kézi fémkereső alkalmazásával történik**, a fogvatartottal ellentétes nemű személy csak úgy hajthatja végre a vizsgálatot, hogy a technikai eszköz semmilyen fizikai kontaktusba nem kerülhet a vizsgálat alá vont személy testével, ruházatával.

A test üregeinek átvizsgálását – a szájüreg kivételével – csak orvos végezheti. A testüreg orvos általi átvizsgálásának biztosítását csak a megmotozottal azonos nemű és az intézkedés biztonságos végrehajtásához szükséges létszámú személyzet végezheti. A vizsgálat során a személyi állomány biztosítási feladatokat végrehajtó tagja(i) a helyiségben csak indokolt esetben lehet(nek) jelen. A szájüreg szemrevételezéssel történő ellenőrzését a bv. intézet állományának az elítélttől eltérő nemű tagja is végrehajthatja.

A fogvatartás biztonságának fenntartása érdekében a **fogvatartottat meg kell motozni**:

- a) befogadáskor és visszafogadáskor,
- b) zárkába, lakóhelyiségbe helyezés előtt,
- c) elkülönítés, magánelzárás, biztonsági zárkába- vagy részlegre helyezés előtt,

- d) szállítás, előállítás előtt és után,
- e) foglalkoztatásra indulás előtt, foglalkoztatás befejezésekor és a körletre visszaérkezéskor,
- f) biztonsági vizsgálat, biztonsági szemle során,
- g) látogatás előtt és után,
- h) szabadon bocsátás előtt,
- i) ha feltételezhető, hogy tiltott tárgyat tart magánál.

A bv. szerv vezetője a személymotosztást a fentieken túl más esetekben is elrendelheti, így különösen:

- a) csoportos rendezvény előtt és után,
- b) meghallgatás, kihallgatás előtt és után,
- c) szabadlevegőn tartózkodás előtt és után,
- d) munkavégzés közben, előtte és utána,
- e) eltűnt tárgy, eszköz, anyag felkutatása érdekében.

7/2019.(12.19.) OP. körlevél alapján:

A fogvatartottak zárkába helyezése, valamint az onnan kiléptetése során a motosztás végrehajtása mellőzhető azokban az esetekben, ha az érintett fogvatartottak csoportosan, napirendi pont szerinti tevékenység (szabadlevegőn tartózkodás, munkára ki- és bevonulás, látogatófogadás, kiétkezés) céljából hagyják el az elhelyezési részleget, vagy érkeznek oda vissza, és motosztásuk a részleg központi bejárat pontján, a rendelkezésre álló technikai eszközök alkalmazásával (csomagvizsgáló berendezés, kapukeretes és kézi fémkereső eszköz), tapintásos és kellő arányú vetkőztetési módszerrel, szükség esetén speciálisan képzett szolgálati kutya igénybevétele, a megfelelő létszámú személyi állomány összevonásával végrehajtható.

A biztonsági ellenőrzés

A **biztonsági ellenőrzés célja** a rongálások, valamint a fogolyszökés előkészületének felderítése. Az ellenőrzés kiterjed a nyílászáró szerkezetek, a berendezési- és felszerelési tárgyak állapotára, a falak, a mennyezet, a padozat és a rácsok épségére is.

A zárkák, a lakóhelyiségek, a munkaterületek, az egészségügyi helyiségek és az elítéltek tartózkodására szolgáló egyéb helyiségek biztonsági ellenőrzését **naponta** kell végrehajtani. Azt a fogvatartottak munkáltatására szolgáló helyiségek vonatkozásában a munkakezdés előtt és annak befejezése után a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint kell elvégezni. Fokozott figyelemmel és körültekintéssel kell a biztonsági ellenőrzést végrehajtani a magas biztonsági kockázatú fogvatartottak körlet részén, zárkaiban és munkahelyein.

A biztonsági ellenőrzést alapvetően szemrevételezéssel kell végrehajtani, de a bv. szerv vezetője az intézkedés hatékonyabbá tétele érdekében további módszereket is meghatározhat. A biztonsági ellenőrzést olyan időben kell végrehajtani, amikor az **ellenőrizendő helyiségeket a fogvatartottak elhagyták** (Az ellenőrzésnél elítéltek nem lehet jelen), vagy a napirend szerint még nem használják.

A biztonsági ellenőrzést a zárkákban és a lakóhelyiségekben a körletfelügyelő, a munkahelyeken a foglalkoztatási biztonsági felelős, más helyiségekben (kórterem, tanterem, stb.) a bv. szerv vezetője által meghatározott személyek kötelesek végrehajtani. A biztonsági ellenőrzés végrehajtójának nevét, a végrehajtás idejét és tapasztalatait a bv. szerv vezetője által meghatározott módon dokumentálni kell.

Biztonsági szemle

A **biztonsági szemle célja** a biztonságra veszélyes körülmények felderítése, valamint az elítélt birtokában lévő tárgyak egyidejű és teljeskörű ellenőrzése. A bv. szerv valamennyi helyiségére és létesítményére kiterjedő átfogó biztonsági szemlét szükség szerint, de **legalább négyhavonta** kell végrehajtani, ennek során el kell végezni az elítélt motozását, ellenőrizni kell a biztonsági berendezési és felszerelési tárgyak meglétét, rendeltetésszerű használatát.

A biztonsági szemlének a bv. szerv valamennyi helyiségére és létesítményére, így a fogvatartottaktól elzártakra (személyzet irodái, vállalkozásoknak bérbe adott helyiségek, stb.) is ki kell terjednie. A biztonsági szemle során minden fogvatartottat meg kell motozni, továbbá azzal egyidejűleg biztonsági vizsgálat is végrehajtható.

A biztonsági szemlét – figyelemmel a jogszabályban meghatározott időtartamra, a végrehajtási fokozathoz és a rezsimhez igazodóan – a bv. szerv vezetője által meghatározott időpontban és létszámmal kell végrehajtani. A szemle előkészítésével, vezetésével, a dokumentumok összeállításával a biztonsági osztály vezetőjét, a bv. gazdasági társaságnál a munkáltatás-biztonsági vezetőt kell kijelölni.

A biztonsági szemle végrehajtásáról és tapasztalatairól jegyzőkönyvet kell felvenni, a feltárt hiányosságok jelentős száma vagy súlyossága esetén pedig a megszüntetést előírányzó intézkedési tervet is kell készíteni. Jóváhagyásáról a bv. szerv vezetője rendelkezik. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az előző szemle során feltárt, de még meg nem szüntetett hiányosságokat és annak okait is.

Ha az elítélt a személyes használati tárgyainak az átvizsgálásánál nincs jelen, az intézkedést – jegyzőkönyv felvétele mellett – két tanú jelenlétében kell végrehajtani. A jegyzőkönyv egy példányát az elítéltnak át kell adni.

16. A fogvatartottak munkáltatásával kapcsolatos biztonsági tevékenység

A biztonsági felügyelet szervezése, ellenőrzése

A fogvatartottak munkáltatásának biztonsága szerves részét képezi a bv. szerv és a gazdasági társaság biztonsági rendszerének, ezért azt azzal összhangban kell megszervezni, oly módon hogy a biztonsági kockázat a szükséges mértéket ne lépje túl.

A munkáltatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés megszervezése során figyelembe kell venni a **tárgyi és személyi feltételeket**, így különösen az adott munkahely biztonsági feltételeit, a munkavégzés jellegét, körülményeit, továbbá a vonatkozó tűzvédelmi-, munkavédelmi-, környezetvédelmi szabályokat, valamint az energiagazdálkodási szempontokat és a fogvatartottakra vonatkozó információkat.

Rendvédelmi igazgatás szolgálati jogviszonyban, illetve a bv. gazdasági társasággal munkaviszonyban álló személy a munkáltatás ideje alatt felügyeleti, ellenőrzési feladatot

láthat el, beosztása szerint lehet foglalkoztatási felügyelő, foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető, gépjárművezető, illetve különleges esetben – amikor nincs a munkaterületre beosztva hivatásos állományú személy – foglalkoztatási biztonsági felelős. A beosztások az adott munkahely vonatkozásában összevontan is meghatározhatók, melyről írásban kell rendelkezni.

A költségvetési munkahelyeket és a bv. gazdasági társaság üzemszékeit egymástól és a bv. szerv egyéb területeitől biztonsági létesítmények-, berendezések és technikai eszközök alkalmazásával, valamint a biztonsági tevékenység összehangolt megszervezésével **el kell különíteni**. Az adott munkaterületeken belül az egyes munkahelyeket pedig szükség szerint kell elkülöníteni egymástól.

A fogvatartottak munkáltatása a bv. szerv vezetője által jóváhagyott állandó és ideiglenes munkahelyeken, az engedélyezett fogvatartotti állománytábla és a munkáltatási szabályzatban megállapított munkarend szerint történik.

Bv. szervben belüli munkavégzés esetén az alacsony biztonsági kockázatú fogvatartottak munkavégzésére kijelölt munkahelyeken elsősorban ellenőrzéssel, a közepes biztonsági kockázatú fogvatartottak esetében felügyelettel, a magas biztonsági kockázatú fogvatartottaknál pedig őrzéssel és felügyelettel kell biztosítani a munkáltatást.

A fogvatartottak munkáltatásában részt vevő, de nem a bv. szerv állományába tartozó személyeket a rájuk vonatkozó mértékben, **írásban kell tájékoztatni** a biztonsági szabályokról, valamint a bv. szerv területén betartandó rendszabályokról. **Az érintettek a tájékoztatás tudomásul vételét aláírásukkal igazolják.**

A biztonsági tevékenység irányításával megbízott elöljáró a területre beosztott foglalkoztatási felügyelők közül minden esetben foglalkoztatási biztonsági felelőst jelöl ki.

A foglalkoztatási biztonsági felelős

A foglalkoztatási biztonsági felelős a munkáltatás közbeni biztonsági tevékenység ellátása során elöljárója az adott munkahelyre beosztott személyi állománynak.

Foglalkoztatási biztonsági felelősi feladatok ellátására elsősorban hivatásos állományú tagot kell kijelölni. Rendvédelmi igazgatás szolgálati jogviszonyban és munkaviszonyban álló munkavállaló csak abban az esetben láthat el ilyen feladatot, ha az adott munkahelyen hivatásos állományú tag nem teljesít szolgálatot.

A foglalkoztatási biztonsági felelős feladata:

- a) a biztonsági feladatokat ellátók eligazítása:
 - a munkaterület biztonsági helyzetéről,
 - a fogvatartottak összetételéről,
 - a munkarendről, a munkavégzéssel kapcsolatos követelményekről,
 - a jelzési és jelentési kötelezettségről,
 - szállítással, kíséréssel, mozgatással és motozással kapcsolatos feladatokról,

- a rendkívüli esemény bekövetkezésekor teendő intézkedésekről,
- a fogvatartottak eligazításáról,
- b) a munkára kivonuláskor és visszakíséréskor a fogvatartottak átvétele és átadása,
- c) a fogvatartottak zárt rendben történő kísérésének megszervezése a munkaterületre, a munka befejezése után a körletre,
- d) a munkakezdés előtt a munkavégzéssel összefüggő követelmények ismertetése a fogvatartottakkal,
- e) a biztonságra veszélyes szerszámok és anyagok kezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályok betartása és betartatása,
- f) a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint a munkakezdés előtt és befejezése után a munkaterület biztonsági ellenőrzésének, illetve a fogvatartottak motozásának szervezése, a végrehajtás időpontjainak és a tapasztalatok dokumentálása a munkahelyi szolgálati naplóba,
- g) a felügyeletére, illetve az ellenőrzésére bízott fogvatartottakról nyilvántartás vezetése,
- h) az ajtók zárva vagy nyitva tartására vonatkozó szabályok érvényesítése,
- i) a munkaterületre, a munkahelyre illetéktelenül érkező személyek a távozásra való felszólítása,
- j) részvétel az adott munkahelyen végrehajtott biztonsági szemlén és vizsgálaton,
- k) mezőgazdasági jellegű munkáltatás esetén az őrzéshatárok kijelölése, betartásának folyamatos figyelemmel kísérése,
- l) a kulcskezelési szabályok, valamint az egyen- és polgári ruházat tárolási szabályainak betartása és betartatása,
- m) a munkaterületre a szabályos be- és kiléptetés végrehajtása.

A foglalkoztatási biztonsági felelős ellenőrzi:

- a) meghatározott időközönként a fogvatartottak létszámát,
- b) a munkáltatást közvetlenül irányítók biztonsági tevékenységének az ellátását,
- c) a fogvatartotti foglalkoztatási engedélyek (karton) és fényképes nyilvántartások naprakészségét.

Az ellenőrzés tapasztalatait rögzíti a munkahelyi szolgálati naplóba.

A foglalkoztatási felügyelő

Közvetlenül a foglalkoztatási biztonsági felelősnek van alárendelve.

Feladatai:

- a) a munkára kivonuláskor és visszakíséréskor a fogvatartottak átvételének és átadásának biztosítása,
- b) a fogvatartottak zárt rendben történő kísérése a munkaterületre, a munka befejezése után a körletre,
- c) a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint a munkakezdés előtt és befejezése után a munkaterület biztonsági ellenőrzése, a fogvatartott motozása,
- d) a biztonságra veszélyes szerszámok és anyagok kezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályok betartása és betartatása,
- e) az ajtók zárva vagy nyitva tartására vonatkozó szabályok érvényesítése,
- f) a munkaterületre, a munkahelyre illetéktelenül érkező személyek a távozásra való felszólítása,

- g) a kulcskezelési szabályok, valamint az egyen- és polgári ruházat tárolási szabályainak betartása,
- h) a munkaterületre a szabályos be- és kiléptetés végrehajtása.

A foglalkoztatási felügyelő ellenőrzi:

- a) meghatározott időközönként a fogvatartottak létszámát,
- b) a munkaterületen lévő fogvatartottak és a fogvatartottak munkáltatásában részt vevő, de nem a bv. szerv állományába tartozó személyek tevékenységét, magatartását,
- c) a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, valamint a berendezési tárgyak meglétét, állapotát és használhatóságát,
- d) a munkaterület rendjét, a tűzvédelmi-, munkavédelmi-, környezetvédelmi- és energiagazdálkodási szabályok betartását.

Az ellenőrzés tapasztalatait rögzíti a számára meghatározott szolgálati okmányba.

A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető

Biztonsági szempontból közvetlenül a foglalkoztatási biztonsági felelősnek van alárendelve.

A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető feladatai:

- a) a fogvatartottak szakmai munkájának irányítása, ellenőrzése,
- b) a fogvatartottak tevékenységének figyelemmel kísérése, rendellenesség esetén a szükséges intézkedések megtétele,
- c) a biztonságra veszélyes szerszámok és anyagok kezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályok betartása,
- d) az ajtók zárva vagy nyitva tartására vonatkozó szabályok betartása,
- e) a munkaterületre, munkahelyre illetéktelenül érkező személyek távozásra való felszólítása,
- f) a kulcskezelési szabályok, valamint az egyen- és polgári ruházat tárolási szabályainak betartása.

A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető ellenőrzi:

- a) meghatározott időközönként a fogvatartottak szakszerű munkavégzését, létszámát,
- b) a munkaterületen lévő fogvatartottak tevékenységét, magatartását,
- c) a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, valamint a berendezési tárgyak meglétét, állapotát és használhatóságát,
- d) a munkaterület rendjét, a tűzvédelmi-, munkavédelmi-, környezetvédelmi- és energiagazdálkodási szabályok betartását.

Az ellenőrzés tapasztalatait rögzíti a számára meghatározott okmányba.

A munkáltatás során a személyi állomány tagjainak **meg kell akadályozni a fogvatartottat** abban, hogy:

- a) a kijelölt munkaterületet engedély nélkül elhagyja,
- b) illetéktelen személlyel kapcsolatot létesítsen, csomagot, levelet, üzenetet és tiltott tárgyat átvegyen, vagy átadjon,
- c) a munkaterületről szökéshez, támadáshoz használható eszközt, egyéb anyagot elvigyen, vagy ott olyat készítsen,

- d) a bv. szerv biztonságára fokozott veszélyt jelentő, így különösen mérget, alkoholt, az egészség károsítására vagy tűz okozására alkalmas anyagot magánál tartson, vagy elvigyen,
- e) anyagot, gépet, munkaeszközt, terméket (terményt) jogosulatlanul használjon, megrongáljon, használhatatlanná tegyen vagy megsemmisítsen,
- f) magáncélú munkát végezzen.

A munkáltatás felügyeletét ellátó személy **köteles jelenteni**:

- a) a biztonságot veszélyeztető körülményt,
- b) a rendkívüli esemény közvetlen veszélyét, bekövetkezését és annak a megszüntetésére tett intézkedését.

Biztonságra veszélyes anyagok kiadásának és visszavételének nyilvántartása

Biztonságra fokozott veszélyt jelentenek azok a szerszámok, eszközök, anyagok, amelyek fizikai jellemzőiknél fogva az emberi élet, a testi épség veszélyeztetésére alkalmasak, valamint a közbiztonságot veszélyeztető rendkívüli esemény – fogolyszökés, közveszély-okozás, terrorcselekmény – elkövetésére, vagy annak kísérletére, előkészületére használhatók, így különösen:

- a) amivel a biztonsági rács könnyen átvágható,
- b) amivel a falazat könnyen megbontható,
- c) amely mászásra, fal, kerítés egyéb műszaki akadály leküzdésére alkalmas,
- d) amellyel tűz okozás, robbantás, mérgezés, más súlyos egészségkárosítás végrehajtható,
- e) amellyel személy elleni támadás végrehajtható.

A nyilvántartás vezetésének szabályai

A biztonságra fokozott veszélyt jelentő szerszámok, eszközök, anyagok **tárolásáról, kiadásáról, visszavételezéséről, felhasználásáról** pontos nyilvántartást kell vezetni úgy, hogy azok útja, mozgása a beszerzéstől (beszállítástól) a felhasználásig, illetve a selejtezést követő megsemmisítésig (elszállításig) nyomon követhető legyen.

A tárolás helyén az ott lévő eszközökről, anyagokról naprakész **tételes listát kell kifüggeszteni**, melyen szerepelnie kell a gazdasági vezető és a biztonsági osztályvezető, bv. gazdasági társaság esetében pedig a munkáltatás-biztonsági vezető bélyegzővel hitelesített aláírásának.

Fogvatartott részére ezek a szerszámok, eszközök, anyagok **kizárólag munkavégzés céljából**, a munkavégzés időtartamára, az elvégzendő feladathoz szükséges mennyiségben adhatók ki. Ilyen szerszámokkal, eszközökkel, anyagokkal a fogvatartottak elsősorban felügyelet mellett dolgozhatnak.

Kiadásukat és visszavételezésüket – név, időpont (óra, perc) – megjelölésével dokumentálni kell. A felhasznált anyagok mennyiségét a nyilvántartó könyvben azonnal fogyatékolni kell, a maradványnak mindig a tényleges készletet kell mutatnia. A biztonságra veszélyes anyagok

menyiségének ellenőrzéséhez, az erre a célra szolgáló mérőedényeket, mérőpálcákat, mérlegeket biztosítani kell.

A nyilvántartást fogvatartott nem kezelheti.

A fogvatartottak a részükre kiadott szerszámokat, eszközöket, anyagokat **más fogvatartottaknak nem adhatják át**. A "biztonságra fokozott veszélyt jelentő" minősítésű szerszámokat, eszközöket, anyagokat úgy kell tárolni, hogy azokhoz **fogvatartott vagy más illetéktelen személy engedély nélkül ne férhessen hozzá**, ne tudja eltulajdonítani, rendkívüli esemény elkövetése céljából felhasználni.

A biztonságra a méretüknél fogva fokozottan veszélyes eszközöket, anyagokat (állvány, létra, palló, stb.) lehetőleg raktárban, pincében, padláson, amennyiben erre nincs mód, akkor a bv. szerv, kerítéssel külön elzárt területén, rögzítetten kell tárolni.

A veszélyes eszközökkel, anyagokkal kapcsolatos feladatokat az érintettek munkaköri leírásában, ór- vagy szolgálati utasításában, illetve a munkaköri leírás biztonsági mellékletében rögzíteni kell.

Munkahelyi szolgálati napló

A munkahelyi szolgálati napló a körleten kívüli munkáltatás során bekövetkezett események és létszámváltozások bejegyzésére szolgál.

A napló vezetésének szabályai

A munkahelyi biztonsági vezető a naplót munkakezdés előtt köteles átvenni, munka befejezése után leadni.

A létszámellenőrzéseket az őrutasításban, szolgálati utasításban, és a munkaköri leírás biztonsági mellékletében foglalt előírás szerint kell végezni, a végrehajtását a naplóba beírni.

A munkahely ellenőrzésére jogosult eljáró az esetleges intézkedését a jelentés, intézkedés rovatba jegyezheti be

17. A bv. szerv rendjét sértő cselekmények

A büntetés-végrehajtási intézetekben a büntetés-végrehajtási célok elérése, valamint az intézetek előtt álló feladatok végrehajtása érdekében a fogvatartottak végrehajtási fokozatának megfelelő rendnek és fegyelemnek kell lennie. Ennek megfelelően meg kell teremteni a büntetés-végrehajtási intézet zavartalan működéséhez szükséges biztonsági feltételeket.

A biztonsági feladatok végrehajtása során egyik fő feladat a fogva tartás biztonságát, a büntetés-végrehajtás rendjét sértő, vagy veszélyeztető **események megelőzése**, a bekövetkezett események megszakítása, felszámolása.

A feladatok végrehajtásához, azonban a szükséges mértékű rend, fegyelem, és biztonság megléte esetén is bekövetkezhetnek olyan események, amelyek zavarólag hatnak, vagy akadályozzák a büntetés-végrehajtási intézetek tevékenységét. Ebből kiindulva a büntetés-végrehajtási szerv rendjére, biztonságára sokféle esemény, történés és cselekmény lehet veszélyes.

Történés jellegű események az emberi cselekedettől független olyan természeti csapások, vagy katasztrófák, amelyek bekövetkezésükkel veszélyeztetik a büntetés-végrehajtási szerv biztonságának személyi és tárgyi feltételeit. Ilyen jellegű események: a földrengés, az árvíz, a villámcsapás, tűz, a nukleáris baleset vagy a rendkívüli időjárás.

A cselekmény jellegű események közé az olyan emberi cselekedetek tartoznak, amelyek a biztonság személyi és tárgyi feltételeit a biztonsági rendszabályok megsértésével veszélyeztetik. Ezek közé sorolhatók a személyi állomány tagjai által, a fogvatartottak által elkövetett cselekmények, valamint a büntetés-végrehajtási szerv ellen kívülről elkövetett rendbontó, támadó jellegű cselekmények.

A rendkívüli esemény fogalma

Rendkívüli eseménynek minősül minden olyan esemény, amely a fogvatartás biztonságát súlyosan sérti, vagy veszélyeztet, és külön intézkedések bevezetését teszi szükségessé, így különösen

- a) a terrorcselekmény,
- b) a fogolyzendülés,
- c) a bv. szerv létesítményét, eszközeit, járműveit, valamint a személyi állomány tagját vagy az elítéltet ért támadás,
- d) a bv. szerv létesítményéből vagy járművéből való erőszakos kitörés,
- e) a fogolyszökés,
- f) az elítélt öngyilkossága,
- g) az elítélt halála,
- h) a bv. szerv létesítményét vagy járművét veszélyeztető elemi csapás, vagy jelentős tüzeset

Egyéb esemény fogalma

Az olyan cselekmény, történés, amely nem minősül rendkívüli események, azonban az intézet működési rendjét befolyásolja.

Az események csoportosítása

- a) a személy állománnyal kapcsolatos események

- b) a fogvatartottakkal kapcsolatos események
- c) a Bv. szervek működését, biztonságát veszélyeztető események
- d) szervezeti események

Az események fajtái

Az események fajtáit annak alapján különböztetjük meg, hogy az **elkövetésük milyen módon, és formában, milyen cselekményekkel történik**. Alapja pedig az, hogy a büntetés-végrehajtási szerv biztonságának melyik eleme az elkövetett cselekmény, illetve történés esetén a veszélyeztetés tárgya.

Ezek alapján lehet:

- a) biztonság személyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető esemény,
- b) a biztonság tárgyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető esemény,
- c) biztonsági rendszabályokat sértő, vagy veszélyeztető esemény.

Biztonság személyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető esemény

Ezen cselekmények **csak aktív módon követhetők el**. A büntetés-végrehajtási szerv biztonságára azért veszélyesek, mert a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését ellátó személyi állomány személye elleni erőszak alkalmazásával, lehetőséget teremtenek további események elkövetéséhez.

A személyi feltételt sértő cselekmények irányulhatnak valamely jogi tárgy ellen is, így bűncselekménynek is minősülhetnek, amelyek lehetnek:

- a) a személyi állomány bármely tagjának megtámadása,
- b) hivatalos személyek elleni bűncselekmények.

Biztonság tárgyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető esemény

Ezen cselekmények, illetve történések tárgya a büntetés-végrehajtás **létesítményei, épületei, területei, technikai eszközei, műszaki és biztonsági berendezései**.

Az által sértik, vagy veszélyeztetik a büntetés-végrehajtási szerv biztonságát, hogy a fontosabb létesítmények és berendezések (technikai. eszközök, műszaki biztonsági berendezések) megrongálásával, lehetőséget teremtenek más események elkövetésére, vagy működészavar bekövetkezésére, így akadályozzák a büntetés-végrehajtási szerv zavartalan működését.

Ezen cselekmények lehetnek:

- a) rongálás,
- b) rombolás,
- c) gyújtogatás,
- d) tűzokozás
- e) robbantás, vagy ezekkel való fenyegetés,
- f) terrorcselekmény.
- g) elemi csapás

Biztonsági rendszabályokat sértő, vagy veszélyeztető esemény

A biztonsági rendszabályok a szabadságvesztéssel, letartóztatással összefüggő legalapvetőbb jogszabályok fogantatását, a büntetés-végrehajtási szerv zavartalan működését biztosítják, megsértésük esemény bekövetkezéséhez vezethet.

Ezen cselekmények tárgya tehát, elsődlegesen valamilyen rendszabály, de irányulhat a biztonság más eleme ellen is. Az elkövetés módja ezen cselekmények esetén akár passzív, akár aktív is lehet, amelyek a következőkben nyilvánulhatnak meg:

- a) az engedetlenség,
- b) utasítás megtagadás,
- c) munkamegtagadás,
- d) táplálkozás megtagadás,
- e) zárkatorlaszolás,
- f) fogolyszökés,
- g) fogolyzendülés.

OBJEKTUMVÉDELEM

KÜLSŐ ŐRZÉS, OBJEKTUMVÉDELEM A BV. SZERV TERÜLETÉRE TÖRTÉNŐ BE- ÉS KILÉPÉS RÉSZLETES SZABÁLYAI

1. A biztonsági osztály

1.1. A biztonsági osztály szervezeti felépítése

biztonsági osztályvezető,
biztonsági osztályvezető helyettes,
szolgálatban lévő biztonsági tiszt,
szolgálatban lévő biztonsági főfelügyelő,
szolgálatban lévő biztonsági felügyelők.

A szervezeti és működési szabályzat alapján meghatározott bv. intézetekben, ahol a belső felügyelet is a biztonsági osztály irányítása alá tartozik:

körlet főfelügyelők,
körletfelügyelők.

1.2. A biztonsági tevékenység területei és azok feladatkör szerinti szolgálati tagozódása

Külső őrzés

- a) személybejárat biztonsági felügyelő
- b) gépjármű-bejárat biztonsági felügyelő
- c) felállított őr
- d) járőr

Feladata:

- a) az intézet épületeinek, építményeinek, határának, bástyafalának, kerítésének, a nyomsáv őrzése, védelme,
- b) illetéktelen személyek bejutásának, engedély nélküli kijutásának megakadályozása,
- c) anyagi javak, termények engedély nélküli kivitelének megakadályozása,
- d) tiltott tárgyak, szökésre, támadásra alkalmas eszközök, veszélyes anyagok bejutásának megakadályozása.

Belső őrzés, felügyelet, ellenőrzés

- a) körlet-főfelügyelő
- b) körletfelügyelő
- c) elektromos zárat kezelő felügyelő
- d) belső kaput kezelő felügyelő

Feladata:

- a) a bv. intézet házirendjében meghatározott napirend feladatainak maradéktalan végrehajtása, és az abban való közreműködés
- b) a fogvatartottak viselkedési szabályaiban meghatározottak megkövetelése, betartása, betartatása, ellenszegülés esetén a helyes magatartás kikényszerítése
- c) a rendkívüli- és egyéb események előidézésének megakadályozása, megelőzése,
- d) a bekövetkezett rendkívüli esemény megszakítása és a rendkívüli esemény felszámolása
- e) a bv. szerv zavartalan működéséhez szükséges belső rend biztosítása,
- f) biztosítani a belső élet irányítását, a reintegrációs, kezelési feladatok teljesítését,
- g) meg kell akadályozni a fogvatartottak engedély nélküli mozgását, a tiltott kapcsolatok felvételét.

Szállítás, előállítás és egyéb kísérés közbeni őrzés

- a) szállítmányvezető
- b) előállítás vezető biztonsági felügyelő – előállító csoportparancsnok
- c) szállító biztonsági felügyelő
- d) előállító biztonsági felügyelő
- e) gépjárművezető

Feladata:

- a) a tevékenysége időtartama alatt a fogvatartottak őrzése,
- b) esemény bekövetkezésének megakadályozása, a bekövetkezett esemény megszakítása.

Munkáltatás közbeni őrzés, felügyelet, ellenőrzés

- a) foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető
- b) foglalkoztatási biztonsági felelős
- c) foglalkoztatási felügyelő
- d) termelésirányító, műszakvezető

Feladata:

- a) a munkáltatás alatt a fogvatartottak őrzése, felügyelete, ellenőrzése,

- b) a munkáltatás alatt a bv. szabályainak, a munka-, tűz- és balesetvédelmi előírásoknak a betartatása,
- c) a veszélyes szerszámok, anyagok szabályos kezelése.

Egyéb biztonsági tevékenység közbeni őrzés, felügyelet, ellenőrzés

- a) szabad levegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő
- b) szabad levegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő
- c) látogatást biztosító biztonsági felügyelő
- d) külkórházi őrzést ellátó biztonsági felügyelő

Feladata:

- a) az őrtasításban és a szolgálati utasításban meghatározott feladatok maradéktalan végrehajtása.

2. A büntetés - végrehajtási objektumok őrzése, védelme²⁹

A fogvatartottakkal kapcsolatos feladatok végrehajtásához szüksége van a bv. szervezetének olyan objektumokra, ahol a társadalomtól való elszigetelést a jogszabályokban meghatározott módon végre tudja hajtani. Ezek az objektumok a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények, valamint a gazdálkodó szervezetek.

A bv. objektum fogalma

A bv. objektum magába foglalja a bv. szerv személyi állományának, fegyverzeti szakanyagának és egyéb anyagi javainak elhelyezésére, a rendeltetésszerű működés biztosítására, valamint a fogvatartottak elhelyezésére, ellátására, foglalkoztatására szolgáló épületeket, létesítményeket és a hozzátartozó területeket.³⁰

Mezőgazdasági bv. intézetek esetében a rendeltetésszerű működéshez elengedhetetlenül szükséges létesítmények és a hozzátartozó területek is védendő objektumnak minősülnek.

2.1. Objektumvédelem fogalma

Objektumvédelemnek a fegyveres rendvédelmi szervek olyan fegyveres biztosítási tevékenységét nevezzük, amellyel védik az őrzésükre és védelmükre bízott objektumokat a támadó, illetve a biztonságot egyéb módon sértő vagy veszélyeztető tevékenységek ellen.

2.2. Objektumvédelem célja

Biztosítsa a meghatározott objektum sérthetlenségét, felderítse a kívülről támadók, illetve a szökést megkísérlők szándékát, megakadályozza személyek vagy csoportok erőszakos behatolását, visszaverje azok támadását, megakadályozza az onnan történő jogellenes

²⁹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 33/2016. (VIII.17.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatának kiadásáról, 23.-53. pont

³⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 23. pont

eltávozást és kedvező feltételeket teremtsen a szökni, kitörni szándékozó elkövetők elfogásához.³¹

Az objektumok elleni támadó tevékenységek célja irányulhat:

- a) a bv. objektum biztonságának gyengítésére,
- b) a bv. objektum egyes részeinek (őrtorony, gépjárműkapu) használhatatlanná tételére, megsemmisítésére,
- c) a bv. objektum birtokbavételére,
- d) a bv. objektum működésének akadályozására, zavarására,
- e) a bv. objektumban őrzött fogvatartottak kiszabadítására, kitörésük segítésére,
- f) a bv. objektumban elhelyezett lőfegyverek vagy az őrzött javak megszerzésére.

A támadó tevékenységek a következő eszközökkel történhetnek, illetve cselekvésben nyilvánulhatnak meg:

- a) fegyveresen elkövetett támadással,
- b) robbantással vagy más módon elkövetett rongálással,
- c) be nem jelentett, a rendőrség által tudomásul nem vett vagy betiltott tömegdemonstrációval, csoportosulással, amely az objektum működését zavarja.

Normál (béke) időszakban védelmi helyzetet eredményezhet, ha:

- a) a szerv közelében rendbontás, rendzavarás, tömegdemonstráció vagy más a közbiztonságot, illetve az intézet biztonságát veszélyeztető, de nem az ellen irányuló csoportosulás alakul ki,
- b) az őrhelyeket, vagy az őrzött javakat támadás éri, vagy egyes jelekből arra lehet következtetni, hogy hamarosan bekövetkezik,
- c) az intézetben súlyos rendkívüli esemény (erőszakkal elkövetett kitörés, fogolyzendülés, terrorcselekmény, stb) történt.

2.3. Az objektumvédelem jellege

A védelemre való berendezkedés jellegét és minőségét elsősorban az **objektum potenciális veszélyeztetettsége**, illetve a védelem szempontjából fontos adottságai határozzák meg, ennek a legfontosabb tényezői a következők:

- a) bv. szervben fogvatartottak létszáma, társadalomra veszélyességük szerinti összetétele,
- b) bv. szervben lévő lőfegyverek, fegyverzeti szakanyagok összetétele, mennyisége,
- c) bv. szerv hivatásos állományának létszáma, a kiképzettsége, az együttműködő erők létszáma, az együttműködés rendje,
- d) a bv. objektum földrajzi elhelyezkedése, kiterjedése, adottságai.

A bv. objektumokat őrző és védő erőknek olyan képzettségi szinten kell állni, hogy bármikor készen legyenek a hatékony intézkedésre.

³¹A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 33/2016. (VIII.17.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatának kiadásáról, 24. pont

2.4. Az objektumvédelem fokozatai

Az objektum jellegét mindig az adott helyzet határozza meg, a védelmet, az erőket és eszközöket ennek megfelelően kell alkalmazni. Az objektumőrzés a helyzettől függően alakul át objektumvédelemmé, amely különböző védelmi fokozatok elrendelésében nyilvánul meg.³²

A **védelem fokozatát** a védelem elrendelés körülményei határozzák meg. Ennek megfelelően megkülönböztetünk:

- a) megerősített őrzést,
- b) elsőfokú objektumvédelmet,
- c) másodfokú objektum védelmet.

Megerősített őrzést kell elrendelni akkor, amikor elsőfokú és a másodfokú védelmet nem igénylő esemény, ok, körülmény szükségessé teszi. (pl. az objektum közvetlen közelében zavargás van, nagy létszámú tömeg gyülekezik, és ez várhatóan veszélyezteti a bv. szerv biztonságát).

Elsőfokú védelmet kell elrendelni, ha:

- a) a személyi állomány tagját vagy az őrhelyeket megtámadták,
- b) rövid időn belül várható a támadás,
- c) az objektumon belül súlyos rendkívüli esemény történt,
- d) az objektum közvetlen környékén rendzavarás, tüntetés, illetve csoportosulás van kialakulóban.

A **másodfokú védelem** az objektum teljes védelmi fokozata. Abban az esetben kell életbe léptetni, ha az őrzés rendelkezésre álló létszám kevésnek bizonyul az eredményes ellentevékenység kifejtésére. A másodfokú objektumvédelemnek az objektum megtartásán kívül biztosítani kell a támadók elfogását vagy a támadás felszámolását az objektum területén.

A különböző **fokozatok elrendelése** vagy elérése **függ**:

- a) a támadó tevékenység jellegétől (várható vagy váratlan támadás),
- b) az objektumon belüli ellenséges tevékenységtől,
- c) a támadó erők megjelenési formájától (pl. fegyvertelen vagy felfegyverzett tömeg),
- d) a támadók létszámától,
- e) a rendelkezésre álló erők és eszközök mennyiségétől.

A védelem szolgálati tagozódása:

- a) védő csoport,
- b) biztosító csoport,
- tartalékok.

A szolgálati elemek feladatai:

Védő csoport:

- a) az őrhelyekről, illetve a kiépített tüzelőállásokból történő fokozott figyelés végrehajtása,

³² A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 33/2016. (VIII.17.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatának kiadásáról, 36. pont

- b) azonnal jelentések megtétele a védelem parancsnokának, a megjelenő támadó személyek vonatkozásában,
- c) a rendelkezésre álló eszközök alkalmazásával, az őrzött területre be-, vagy onnan kitörni szándékozó személyek feltartóztatása.

Biztosító csoport:

- a) a biztosítási övezetben a védelem szempontjából fontos terepszakaszok megszállása,
- b) a bv. szerv megközelítési útvonalainak lezárása,
- c) a készenlétbe helyezett személyi állomány, illetve a segítségnyújtás céljából érkező együttműködő erők objektumba történő bejutásának biztosítása,
- d) menekülési irányok lezárása,
- e) fegyveres támadás elhárítása.

Tartalékok:

- a) a védő csoport részére a tartalék anyagok kiszállítása,
- b) a bv. objektumon belüli rend biztosítása,
- c) az esetleges tűzoltási feladatok ellátása,
- d) a meglévő szolgálati elemek megerősítése,
- e) a veszteségek pótlása,
- f) új szolgálati csoportok létrehozása.

A biztonsági osztály beosztottain kívül, más osztályok állománya is beosztható a szolgálati feladatok végrehajtására.

3. A büntetés-végrehajtási intézetek külső őrzése

3.1. A külső őrzés alapjai

A külső őrzés célja

A külső őrzés alkalmazásával meg kell akadályozni, hogy a bv. objektumba, illetve onnan illetéktelen személy, továbbá a bv. rendjére, biztonságára veszélyes tárgy vagy anyag jogellenesen be-, illetve kijusson.

Alapelvek

A külső őrzést úgy kell megszervezni és működtetni, hogy a bv. objektumban elhelyezett legveszélyesebb fogvatartott biztonságos fogva tartása folyamatosan biztosított legyen. A külső őrzést úgy kell működtetni, hogy szükség esetén az elsőfokú objektumvédelmi állapotot rövid időn belül el lehessen érni.

Általános rendelkezések

A külső őrzést ellátó személyi állomány:

- a) a külső őrhelyen felállított biztonság felügyelő,
- b) személybejáratok biztonsági felügyelő,
- c) gépjármű bejáratok biztonsági felügyelő,
- d) járőr tevékenységet végrehajtó biztonsági felügyelő.

A külső őrzés eszközrendszere:

- a) lőfegyver,

- b) szolgálati kutya,
- c) egyéb kényszerítő eszközök,
- d) biztonsági létesítmények,
- e) biztonsági berendezések,
- f) műszaki akadályok,
- g) technikai-, jelző eszközök.

4. A bv. szerv működésének, a fogva tartás rendjének és biztonságának fenntartása érdekében alkalmazott biztonsági létesítmények, berendezések és technikai eszközök

Az intézet biztonsági berendezései és technikai eszközei³³

- a) védelmi építmények, őrhelyek és azok technikai berendezései,
- b) jelző, riasztó technikai eszközök és rendszerek,
- c) elektronikus megfigyelési eszközök,
- d) bástyafal,
- e) biztonsági kerítés,
- f) nyomsáv,
- g) biztonsági ajtók, záruk, zárrendszerek,
- h) biztonsági rács, jelzőrács,
- i) kilátásgátló,
- j) műszaki akadály,
- k) világítástechnikai berendezések, áramfejlesztő,
- l) különleges gépjárművek, és egyéb járművek,
- m) hír-összeköttetést biztosító berendezések,
- n) elektronikus távfelügyeleti eszközök,³⁴ (részletesen a biztonsági intézkedések témakörben)
- o) vezeték nélküli személyi riasztó rendszer,
- p) fémkereső, csomagvizsgáló berendezések.

Technikai őrzés az érzékszervekkel történő figyelésnek, olyan biztonsági berendezéssel vagy technikai eszközzel való kiegészítése, amely a külső felállított biztonsági felügyelőnek, a biztonsági ügyeletnek jelzi az őrzött területről kifelé irányuló mozgás, illetve a behatolási kísérlet helyét.

Védelmi építmények, őrhelyek és azok technikai berendezései

A szolgálatteljesítési helyeket úgy kell kialakítani, hogy az védjen a közvetlen támadástól és szükség esetén, védelmi állásként is használható legyen.

Őrhely az a szolgálatteljesítési hely, ahol a bv. szerv hivatásos állományú tagja a bv. szerv védelmét és a fogvatartottak őrzését eligazítás, illetve őrutasítás alapján lőfegyverrel látja el.

³³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról XII. fejezet 510-554. pont

³⁴ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 4/2017. (I.23.) OP Szakutasítása a bv. szervezet elektronikus távfelügyeleti rendszer működésével kapcsolatos feladatainak végrehajtásáról

Alkalmazhatunk még ideiglenes őrhelyet. Erről az alkalmazásáról akkor beszélünk, ha egy konkrét feladat végrehajtásáról van szó, vagy egy hosszabb időszakon keresztül működő, de áthelyezendő őrtornyokat létesítenek az intézetben.

Az őrhelynek minősülő szolgálatteljesítési helyek berendezései, felszerelése:

- a) legalább kettő és egymástól függetlenül működő hír-összeköttetési rendszer,
- b) hálózattól függetlenül működtethető világítóeszköz,
- c) asztal, szék,
- d) ventilátor (nyáron),
- e) fűtőtest (fűtési időszakban),
- f) tűzoltó készülék.

Jelző, riasztó technikai eszközök és rendszerek

A biztonság fenntartása érdekében a bv. objektumban **jelző-riasztó technikai eszközöket, rendszereket és elektronikus megfigyelési eszközöket lehet alkalmazni**. A fogvatartottak szökésének megakadályozása, illetve a zárt területeken illetéktelen személyek mozgásának jelzése érdekében a bv. szerv területét határoló bástyafal, illetve kerítés, a körletépületet körülvevő kerítés belső oldalán, valamint a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló épületek külső falán elektronikus áthatolásjelző berendezéseket lehet telepíteni.

A bv. szerv minden olyan helyiségében, ahol a fogvatartottakat rendszeresen munkáltatják, illetve foglalkoztatják és a személyi riasztó alkalmazására nincs lehetőség, ott jelzésre alkalmas eszközt kell biztosítani. A fogvatartottak elhelyezésére szolgáló zárakakat és lakóhelyiségeket **kijelző berendezéssel** kell ellátni. A bv. szerv területén a meghatározott ajtók nyitott vagy zárt állapotának ellenőrzésére állapotjelzőt kell felszerelni.

Annak ellenőrzésére, hogy a zárok és az állapotjelzők működnek, ellenőrző lámpát kell felszerelni. A büntetés-végrehajtási intézetekben alapvető követelmény, hogy a területén lévő fontosabb ajtók, átjárók, az épületek ki- és bejárati ajtóinak a zárt vagy nyitott állapotát ellenőrizni tudják. Ez úgy valósul meg, hogy az ajtókat mikrokapcsolókkal látják el, melyek jelet küldenek a biztonsági osztály technikai ügyeletére, a nyitott vagy zárt állapotról. Az ügyeleten telepített számítógép is „figyeli” az ajtók állapotát, továbbá a számítógép monitora mellett egy elektromos térképen is megjelenik az ajtók állapotának jelzése. Ezt egy kétszínű dióda jelzi. Ha zölden világít a LED dióda, akkor az ajtó élesített állapotban, ha nem világít, akkor készenléti állapotban van. Amennyiben pirosan villog a dióda, akkor élesített állapot után, ha pedig zölden villog, akkor készenléti állapotban nyitották ki az ajtót. Az állandó piros világítás a szabotázst, míg a piros és zöld szín felváltva történő villogása a vonalhibát jelzi. Az újabb biztonságtechnikai rendszerek az előzőekben leírtaktól eltérő jelzéseket is adhatnak.

Kültéri jelző, riasztó biztonsági berendezések

Ezek a berendezéseket az objektum külső, illetve belső bástyafal vonala, vagy a kerítés vonala mentén telepítik. Feladatuk, hogy a védett területről való ki- és belépést, a terület megközelítését jelezze. Ez a rendszer egyrészt a felállított biztonsági felügyelőnek (ha van), valamint a biztonsági ügyeletnek küld riasztó jelzést, ez általában hang- és fényjelzés formájában valósul meg.

Sajnos általános probléma ezekkel a rendszerekkel, hogy nagyon nagy számú ún. **téves riasztást** is produkálnak, amelyeknek többsége az időjárási hatásokból keletkezik. (eső, szél, hóesés, stb.), további gondot jelent még, hogy közvetlenül az őrzött **terület határára**

telepítik - bástyafal - így a riasztás és az őrzött terület elhagyása között eltelt idő általában igen rövidnek mondható. Ebből következően minél rövidebb az említett időtartam, annál kisebb az őrzött terület elhagyásának megakadályozására tett intézkedések eredményességének esélye.

Visszatérve a téves riasztásokra, melyek száma akár több száz is lehet egy szolgálat alatt, fennáll az a veszély, hogy a felállított biztonsági felügyelő és a technikai-rendszerkezelő a „valódi” riasztást is megszokásból tévesnek ítéli meg, illetve a figyelme lanyhul. Ennek kiküszöbölésére ajánlott a rendszert a lehető leghatékonyabban beállítani, és a technikai kezelőt viszonylag rövid időszakonként - 2-3 óra - leváltani.

- *Elektromos térérzékelő (kapacitív rendszer)*

Általában a bástya-illetve épületfal belső - ritkábban külső - részén helyezik el. Az érzékelőket **több sorban kifeszített huzalok** kötik össze, ezekhez a huzalokhoz történő közlekedés, vagy vonalakon való áthatolást (mozgást) továbbítják az érzékelőkhöz, amely érzékelők jeleket továbbítanak az őrhelyekre és a biztonsági ügyeletre, ahol az elektromos térképen hang- és fényjelzések formájában riaszt a rendszer. Mivel az egész rendszert számítógép irányítja, a beérkező riasztást a monitoron is megjeleníti. Az így beérkezett riasztások okát a technikai rendszerkezelőjének ki kell vizsgálni, és az okot rögzíteni kell a számítógépben. Az előző címszó alatt kifejtett telepítési és működési probléma erre a rendszerre a legjellemzőbb.

- *Kültéri kamerarendszer*

A biztonsági berendezések nagyon fontos eleme a **videokamerás rendszer**, ami a zártláncú televíziós rendszer eleme.

Az adott objektum fontosabb területein, épületrészein, - bejáratok, sétatáv, bástyafal, stb.- videokamerák telepítésével lehet az őrzést biztonságosabbá tenni. A kamerák által közvetített kép a biztonsági ügyeletre telepített monitorokon jelenik meg. Abban az esetben, ha bármely területről, ahová kamerákat telepítettek, riasztás érkezik, a számítógép azonnal a jelzett területen elhelyezett kamera képét kapcsolja a monitorra, és azt kimerevíti. Amennyiben újabb riasztás érkezik, akkor az előző képet átirányítja egy másik monitorra, az új riasztást pedig az előző monitorra helyezi. Így egy időben mindkét területet figyelemmel tudja kísérni a kezelő.

Vannak olyan kiemelten fontos pontjai, területei egy intézetnek, amelyeknek a folyamatos figyelemmel kísérése szükséges. Ezen területekről közvetített képeket egy-egy külön üzemelő monitorra irányítják, amelyeket kikapcsolni, vagy továbbléptetni nem lehet, ilyen pl. a személybejáratok kapu vagy a fegyverszoba.

- *Infrasugaras és mikrohullámú áthatolás jelző*

A berendezés két egységből áll, egy adóból - ami a sugárzást kibocsátja - valamint a vevőből - ami a sugárzást érzékeli.

Ez a berendezés egy adott területre történő ki- és behatolás tényét jelzi azáltal, hogy a behatoló megszakítja a sugárzás folytonosságát. A telepítéskor egymás fölé több adót és vevőt helyeznek el a hatékonyság növelése érdekében. A berendezést lehetőleg óvni kell a nedvességtől, páratól, mert működési zavarokat okoz. Alkalmazásra kerülhet még mikrohullámú áthatolás jelző, mikrohullámú doppler, duál érzékelő.

Bástyafal

A büntetés-végrehajtási szerv külön meghatározott területét - az épülettel határolt szakasz kivételével – lehetőség szerint **bástyafallal kell körülvenni**. A bástyafal megfelelő szilárdságú és a biztonsági célokat kielégítő építőanyagból készüljön (pl. hagyományos építőanyag, betonelemek, stb.). A talajszinttől mért magassága legalább 4 méter, a beton alap szélessége minimum 50 cm, mélysége minimum 100 cm, a vastagsága legalább 40 cm legyen. A felülete sík, perem, illetőleg rés nélküli, a színe világos. A bástyafalon díszítések a városképbe illeszkedés érdekében kialakíthatók, de ez a biztonságot nem veszélyeztetheti.

A bástyafalat úgy kell kialakítani, hogy azon kapaszkodásra, elrejtőzésre, **mászásra alkalmas kiszögellés ne legyen**, ha ez nem valósítható meg, akkor azokat a helyeket az áthaladást nehezítő műszaki akadállyal kell ellátni. Műszaki akadályként elsődlegesen **pengeéles dróthengert** kell telepíteni. Ez az utóbb említett helyzet sokszor fennáll a gyakorlatban, mivel a bástyafalra igen sok biztonságtechnikai berendezést, eszközt, világítótesteket, stb. telepítenek. Ezen berendezések és eszközök telepítésénél figyelembe kell venni azt, hogy ne lehessen azokat különböző események - így különösen fogolyszökés - megvalósítására felhasználni.

Biztonsági kerítés

A büntetés-végrehajtási szerv területét, vagy a hozzátartozó létesítményeket szükség szerint egy, vagy kétsoros biztonsági kerítéssel (továbbiakban: kerítés) is el lehet határolni. A kerítés földfelszíntől mért magassága legalább 4 méter legyen. A kerítés készülhet fémhálóból, lemezből, vagy pengeéles dróthengerből. A tartóoszlop lehet fémből, vagy vasbetonból, a köztük lévő távolság legfeljebb 3 m, a beton alap szélessége minimum 30 cm, mélysége legalább 100 cm. A kétsoros kerítések közötti távolság legalább 5 méter legyen. A kerítésnek 20 cm széles, 20 cm magas (talajszinttől) betonlábazatot kell építeni. A fémhálót illetve a dróthengert 15 cm-enként a lábazathoz kell erősíteni.

A kerítésen **műszaki akadályt kell elhelyezni**, amelynek célja alul a kerítés bontásának-, felül a mászás- megakadályozása. A kerítéseket szükség szerint látás gátló palánkkal lehet kiegészíteni.

Nyomsáv

A bástyafal, valamint a kerítés belső oldala mellett – amennyiben az építészeti sajátosságok lehetővé teszik – **legalább 1 méter szélességben, a kétsoros kerítés között teljes szélességben nyomsávot kell kialakítani**. A nyomsáv talaját nyomképzésre alkalmas állapotban kell tartani.

A nyomsávba való belépés tilalmát figyelmeztető táblával, a nyomsáv határát pedig egyéb eszközzel egyértelműen jelezni kell. A bástyafaltól, illetve a kerítés belső vonalától számított 5 méter távolságon belül építmény, fa vagy a terület áttekinthetőségét akadályozó, illetve az akadály leküzdését elősegítő egyéb tárgy ne helyezkedjen el.

Biztonsági ajtók, záruk zárrendszerek

A zárka ajtókat mindkét oldalon legalább 1,5 mm vastagságú acéllemezzel borított, acélszerkezetű kivitelben kell elkészíteni. Az ajtókat a büntetés-végrehajtásnál rendszeresített, legalább **három ponton záródó**, kizárólag a folyosó felől működtethető zárószervezettel

(kilincsel és zárbetéttel) kell ellátni. Az ajtókon betekintő és az ajtó zárjától független zárszerkezettel működtethető ételbeadó nyílást kell kialakítani.

A biztonsági szempontból fontosnak minősített ajtókat **állapotjelzővel** is el kell látni. A távműködtetésű ajtókra kizárólag olyan elektromechanikus zárat lehet felszerelni, amelyek feszültség nélkül zárt állapotban maradnak. Az elektromechanikus zárnak kulccsal is nyithatónak, zárhatónak kell lennie.

A bv. szerv közterületre nyíló bejáratait olyan biztonsági kapukkal kell ellátni, amely igazodik az épület jellegéhez. Az építészeti és területi sajátosságok figyelembevételével belső biztonsági ajtókat kell kialakítani és azokat a külső bejárat kapukkal zsiliprendszerben kell üzemeltetni. Az elektromos zárrendszert működtető kapcsolót úgy kell elhelyezni, hogy ahhoz illetéktelen személy ne férhessen hozzá.

Biztonsági rács, jelzőrács

A biztonsági rács lehet **rögzített** (ablakra), vagy **nyíló** (ajtó).

Rögzített biztonsági ráccsal kell ellátni a fogvatartottak elhelyezési körletének, egyéb tartózkodási helyiségeinek, a biztonsági felügyelet elhelyezési körletének, illetve a foglalkoztatási helyiségeknek az ablakait. **Nyíló biztonsági ráccsal** kell ellátni a fogvatartottak elhelyezési körletének, foglalkoztatási helyiségeknek a bejáratát, valamint a körletek és a foglalkoztatási helyiségek közötti átjárókat.

A **biztonsági rácsot** legalább 20 mm átmérőjű minőségi acélból, vagy ennek megfelelő szilárdságot biztosító anyagból kell készíteni.

Az **elektromos jelzőrácsot** úgy kell kialakítani, hogy az a rács ablakkeretből történő eltávolításának kísérlete, a rács tagok feszítése, vagy átvágása esetén a meghatározott helyen jelzést adjon. Jelzőrácsot elsősorban a közvetlenül—közterületre nyíló zárkákra, és fogvatartottak által használt helyiségekre indokolt felszerelni. A biztonsági- és a jelzőrácsot úgy kell kialakítani, hogy a függőleges vagy a vízszintes osztók közötti távolság ne haladja meg a 15 cm-t. A merevítő idomokat pedig a felhasznált anyag szilárdságának figyelembe vételével úgy kell elhelyezni, hogy a rács szerkezetét a fogvatartottak által hozzáférhető eszközzel ne lehessen megbontani és alakváltoztatásra kényszeríteni.

A biztonsági- és a jelzőrács együtt, vagy külön-külön is alkalmazható.

- Elektromos rács

A jelzőrácson belül - aminek külső tagja üreges - egy **áramkört helyeztek el**, amelynek megszakításával - fűrészelés, rácskiemelés, stb.- jelzés érkezik az ügyeleten telepített számítógéphez. A jelzőrács hátránya, hogy az elhelyezéséből adódóan közvetlenül érintkezik az időjárás viszonyaitól (szél, eső, hó, stb.), ami nagymértékben megnöveli a téves riasztások számát.

Az áramkör mellett van még egy igen hatékony biztonsági megoldás. Az üreges rács belsejében egy köracélt helyeznek el, amely fűrészelés következtében elforog, így a gyakorlatban, jelentős mértékben megnehezíti a rács tagjának teljes keresztmetszetében történő átfűrészelését.

A **biztonsági rácsokkal** kapcsolatban nagyon fontos biztonsági követelmény a **rendszeres ellenőrzésük**. Ezt naponta meg kell tenni a biztonsági ellenőrzés keretében. A zárkák, a lakóhelyiségek, a munkaterületek, az egészségügyi helyiségek és az elítéltek (fogvatartottak)

tartózkodására szolgáló egyéb helyiségek biztonsági ellenőrzését naponta kell végrehajtani, amely kiterjed a nyílászáró szerkezetek biztonságára, a falak, a mennyezet, padozat és a rácsok épségére is.

Kilátásgátló

Azon zárkák, lakóhelyiségek és fogvatartottak által használt helyiségek ablakait, ahol ezt biztonsági szempontok indokolják, kilátásgátlókkal lehet ellátni. A **kilátásgátlót úgy kell kialakítani** és olyan anyagból kell készíteni, hogy biztosítsa a zárka megfelelő szellőzését, illetve természetes megvilágítását. A kilátásgátló az ablakon belülré és kívülré is felszerelhető, vagy önálló építészeti elemként is telepíthető.

Műszaki akadály

Műszaki akadályt kell elhelyezni azokon az építményeken, létesítményeken, tárgyakon, ahol biztonsági szempontból indokolt a fel- és átjutás megelőzése, megakadályozása. A műszaki akadály kialakítását és elhelyezését a bv. szerv vezetője határozza meg. Ide sorolandó a gépjárművek illetéktelen be- illetve kijutását megakadályozó **szöges (tüskés) útzár**, valamint az **esőelvezető csatornán mászásgátló tüskék** elhelyezése.

Világítástechnikai berendezések, áramfejlesztő

Az őrzött létesítmény falát, udvarát, a bástyafal illetve védőkerítés belső oldalát, a nyomsávot sötétedéstől virradatig, erősen korlátozott látási viszonyok között nappal is meg kell világítani. A világító testeket úgy kell elhelyezni, hogy a megvilágított területet a fény összefüggően érje, a terület megfigyelését ne zavarja, valamint a kültéri kamerák számára is megfelelő fényviszonyokat biztosítson.

Az őrhelynek minősülő szolgálatteljesítési helyet és az ott szolgálatot teljesítő biztonsági felügyelőt megvilágítani nem szabad.

Hálózati áramszünet esetén a biztonsági világítást a szükséges teljesítményű áramfejlesztővel, továbbá akkumulátoros kézi fényszóróval, elemlámpával vagy elemlámpával kell biztosítani.

Az áramfejlesztő üzemképességét havonta kell ellenőrizni. Az ellenőrzés tényét az áramfejlesztőhöz kiadott üzemi naplóban kell rögzíteni.

Gépjárművek, hír- és biztonsági berendezések, biztonságtechnikai rendszerek

A szolgálati feladatok ellátásához szükséges járművek, hír- és biztonsági berendezések, biztonságtechnikai rendszerek típusait az országos parancsnok határozza meg.

Fémkereső kapuk, csomagvizsgálók, kézi fémkereső berendezések

Ezeknek a berendezéseknek az alapvető rendeltetésük az, hogy az alkalmazásukkal a különböző **fém**ből készült a bv. szerv rendjére és biztonságára veszélyes illetve a fogvatartottak birtokában nem tartható tárgyakat előtaláljuk, a fogvatartottak és más, az intézetbe be- illetve kilépő személyek körében. A legelterjedtebb a fémkereső kapu és a kézi fémkereső. Elhelyezésüket tekintve a személybejárat kapunál lehetőleg mindhárom berendezést, a járműbejárat kapunál kézi fémkeresőt, a fogvatartottak elhelyezési körletén fémkereső kaput és kézi- fémkeresőt ajánlott alkalmazni.

5. Az objektumőrzésben és védelemben résztvevő személyek köre (az őrzést ellátók)

5.1. A biztonsági felügyelők jogállása

Biztonsági felügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – közvetlen alárendeltségében, lőfegyverrel vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel, eligazítás és őrtutasítás vagy szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.³⁵

A biztonsági felügyelő beosztható:

- a) ór-, ügyeleti-, készenléti- és járőr szolgálatba,
- b) előállítási, szállítási és kíséresi feladatra,
- c) a fogvatartott őrzésére, felügyeletére és ellenőrzésére,
- d) fegyveres biztosítási feladatra,
- e) biztonsági szemle, - vizsgálat és - ellenőrzés végrehajtására.

Őrhelyen felállított biztonsági felügyelő feladata:³⁶

- a) a fogvatartottak, a rábízott épület, illetve terület őrzése, védelme,
- b) az őrhely és a szolgálat szabályos átadás-átvétele,
- c) az őrtutasítás, az eligazítás és a szolgálati előljáró utasítása alapján történő szolgálatellátás,
- d) megakadályozni, hogy a bv. objektumba, illetve onnan illetéktelen személy, illetve a bv. rendjére, biztonságára veszélyes tárgy vagy anyag jogellenesen be-, illetve onnan kijusson,
- e) haladéktalanul intézkedni, valamint jelentést tenni a bv. objektum rendjére, biztonságára veszélyes körülmények észlelése esetén.

Az őrhelyen tilos minden olyan tevékenység, ami veszélyezteti a feladat biztonságos végrehajtását, illetve az őrhelyen szolgálatot ellátó biztonsági felügyelő figyelmét a szolgálati feladata ellátásától elvonja így különösen:

- a) az őrhelyet engedély nélkül elhagyni,
- b) a lőfegyvert, felszerelést illetéktelen személynek átadni, szabályellenesen hordani, őrizetlenül hagyni, rendeltetésellenesen kezelni,
- c) tiltott tárgy átadás-átvételét megengedni, tiltott kapcsolatot engedélyezni,
- d) aludni, bódult állapotot előidéző szert fogyasztani,
- e) szórakoztató elektronikai, nem szolgálati hírközlő, kommunikációs és egyéb technikai eszközt (számítógép, játékgép, mobiltelefon, stb.) az őrhelyre kivinni, valamint az ilyen jellegű szolgálati eszközt nem szolgálati célból igénybe venni,
- f) a feladat ellátásával nem összefüggően – különösen szórakozás céljából – olvasni.³⁷

³⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 11. pont

³⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 303. pont

5.2. A biztonsági felügyelő kötelessége:

- a) a biztonsági felügyelő köteles a közvetlen szolgálati előjárója utasítását, parancsát végrehajtani,
- b) ha a biztonsági felügyelőt a szolgálat ellátásában zavarják, vagy akadályozzák, illetve a bv. szerv biztonságát egyéb módon veszélyeztetik, az ezzel összefüggő cselekmény megszüntetésére köteles intézkedni,
- c) a biztonsági felügyelő a szolgálatteljesítési helyére érkező szolgálati előjárójának – amennyiben az a feladatai ellátásában közvetlenül nem akadályozza – köteles tiszteletadást teljesíteni és jelentést tenni.³⁸

Ha a biztonsági felügyelőt a szolgálatának ellátásában rosszullet vagy más ok akadályozza, azt haladéktalanul jelenti vagy jelzi a szolgálatba lévő biztonsági tisztnak.

5.3. A biztonsági felügyelő fegyvere, felszerelése, ruházata

A fegyverét attól függően, hogy milyen feladatot lát el, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, meghatározott őrhelyekre vonatkozóan az őrutasítás külön pontjában a parancsnok határozza meg. A biztonsági felügyelő szolgálati öltözetét – az öltözködésre vonatkozó rendelkezések alapján, az időjárási viszonyokat és a végrehajtandó feladatot, valamint az egységességet figyelembe véve – a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, illetve a bv. gazdasági társaság munkáltatás-biztonsági vezető határozza meg.

5.4. A biztonsági felügyelő ellenőrzésére vonatkozó szabályok

A bv. szerv vezetője és a biztonsági osztályvezető, továbbá helyetteseik, valamint a bv. gazdasági társaság által működtetett őrhelyek tekintetében fentiek mellett a bv. gazdasági társaság vezetője és a munkáltatás-biztonsági vezető és helyetteseik az őrhelyen szolgálatot teljesítő biztonsági felügyelő ellenőrzésére a szolgálatban lévő **biztonsági tiszt jelenléte nélkül is jogosultak**.³⁹

Az egyéb (pl. polgári egészségügyi intézményben, előállítás során, munkáltatás közben, stb.) őrzési feladatokat ellátó bv. szervezet tagjait a biztonsági tiszt jelenléte nélkül ellenőrizheti előjárója (intézetparancsnok, intézetparancsnok-helyettes, biztonsági osztályvezető, biztonsági osztályvezető helyettes, az országos parancsnokság biztonsági szakterületet ellenőrző munkatársai) is.⁴⁰

A bv. szervezet lőfegyverrel felszerelt tagjától a lőfegyver elvételét megkísérelni tilos.⁴¹

³⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 304. pont

³⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, IV. fejezet 99. pont

³⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 306. pont

⁴⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 38/2016. (VIII. 29.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Alaki Szabályzatának kiadásáról, 188. pont

⁴¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 290. pont

Alapvető elvárás az ellenőrzés végrehajtásával kapcsolatban, hogy tilos az őrt az őrhelyen rejtett megközelítéssel ellenőrizni, lőfegyverének elvételt megkísérelni, vagy olyan megtévesztő magatartást tanúsítani, amely őt a feladat ellátásában zavarja, illetve eseményt okozhat.

5.5. Biztonsági felügyelő intézkedései

A külső őrhelyen szolgálatot teljesítő biztonsági felügyelő intézkedései:

d) **jó látási viszonyok** esetén

- amennyiben az ellenőrzésére jogosult előjárójának közeledését észleli, teljesítsen tiszteletadást, és tegyen jelentést,
- amennyiben a váltás érkezik, készüljön fel a szolgálat átadására,
- amennyiben a fentiekben túl más személy közelíti meg az őrhelyet, a nyomsáv vonalát, az őrzésére bízott területet, haladéktalanul szólítsa fel megállásra, illetve távozásra. Ha a közeledő személy a felszólításnak nem tesz eleget, a biztonsági felügyelő kényszerítő eszköz alkalmazására jogosult és köteles. Az intézkedést követően – amint arra lehetősége van – arról tegyen jelentést az előjárójának.

e) **rossz látási viszonyok** esetén, amennyiben észleli, hogy az őrhelyéhez, vagy az őrzésére bízott területhez valaki közeledik, akkor a lőfegyverét helyezze készenléti állapotba és az érkezőt szólítsa fel megállásra, illetve saját maga megnevezésére.

- amennyiben az érkező személy jogosult az őrhely közelében tartózkodni, szólítsa fel, hogy jöjjön közelebb, hogy azonosítani tudja. Ha meggyőződött róla, hogy a személy azonos azzal, akinek nevezte magát, az a) pontban meghatározottak szerint járjon el,
- amennyiben a közeledő illetéktelen személy, akkor őt felszólítással tartóztassa fel, és azonnal tegyen jelentést a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak.

Ha a közeledő személyt a biztonsági felügyelő azonosította és a személy jogosult az őrhely közelében tartózkodni, akkor engedje tovább.

6. Járőrszolgálat

6.1. A járőr fogalma

A járőr a hivatásos állomány azon tagja, aki eligazítás és őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján, meghatározott útvonalon haladva figyellel és egyéb ellenőrzési feladat ellátásával hajt végre biztonsági tevékenységet.

6.2. A járőrszolgálat elrendelésére jogosult személyek

A járőrszolgálat elrendelésére a parancsnok, a rendkívüli esemény felszámolását irányító előjáró, a biztonsági osztályvezető, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, valamint akadályoztatása esetén a szolgálatban lévő biztonsági főfelügyelő jogosult.

6.3. A járőrszolgálat fajtái

a) **Eseti járőrszolgálat**

Egy konkrét esemény, történés okán végrehajtandó védelmi, illetve őrzési tevékenység. Elrendelésére akkor kerül sor, amikor bizonyos időszakokban egy- egy konkrét területen figyelmet, felderítést, vagy területzárást kell végrehajtani.

Pl.: rossz látási viszonyok zavarják az őrzött terület átláthatóságát, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésekor egy meghatározott terület figyelése, illetve a területről való kijutás megakadályozása.

b) Állandó járőrszolgálat

A biztonsági rendszer részeként, rendszeresen alkalmazandó védelmi, illetve őrzési tevékenység. Az állandó járőrszolgálat megszervezése akkor indokolt, ha az intézet külső határainak védelmét erre alapozzák, vagy tagolt, nagy területen fekvő, főként mezőgazdasági intézetek esetében a területek ellenőrzésére útiránytervben meghatározottak alapján hajtják végre.

Az útirányterv

Az útirányterv nem más, mint állandó járőrszolgálat estén a járőrök menetvonalának vázlata. Elvárás az útiránytervvel szembe, hogy könnyen áttekinthető legyen, ne legyen túl bonyolult, vizuálisan érdekes legyen. (minden járőrutvonal külön színnel legyen jelölve.) Az útirányterv tartalmazza a járőr haladási útvonalának irányát, az ellenőrzési és bejelentkezési pontokat.

6.4. A járőrszolgálat formái

- a) gyalogos,
- b) kerékpáros,
- c) gépjárműves,
- d) szolgálati állattal végrehajtott.

A járőrszolgálatot ellátók fegyverrel vagy más kényszerítő eszközzel, illetve hírósszeköttetést biztosító eszközzel vannak ellátva a végrehajtandó feladat és a terület jellegének függvényében. Az eseti járőrszolgálat feladatait az elrendelő előljáró eligazításban, az állandó járőrszolgálat feladatait a parancsnok szolgálati utasításban vagy őrutasításban határozza meg.

6.5. A járőrőrzési tevékenységet ellátó biztonsági felügyelő alárendeltsége, feladatai

Közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt alárendeltségébe tartozik.

Feladatai:

- a) az őrutasításban, szolgálati utasításban és az eligazítás során meghatározottak alapján, a megadott útvonalon haladva figyelje a kijelölt épületeket, területet,
- b) amennyiben a meghatározott területen illetéktelen személyt észlel, szólítsa fel megállásra vagy távozásra, ha szükséges intézkedjen és arról tegyen jelentést,
- c) a meghatározottak szerinti helyen, illetve időben a rendszeresített technikai eszközön jelentkezzen be a szolgálati előljárójának,
- d) amennyiben többen hajtanak végre járőrtevékenységet, a járőrök tartsanak egymással folyamatos látó- és/vagy halló kapcsolatot, intézkedés esetén segítsék, illetve biztosítsák egymást.⁴²

⁴² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 313. pont

7. A büntetés- végrehajtási szerv területére történő be- és kilépés szabályai

A büntetés-végrehajtási szervbe történő be és kilépés szabályait törvényi szinten a **Bv. Sztv. 14. §** szabályozza, további részletes szabályokat tartalmaz a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló **44/2007 IRM rendelet**, valamint a **BSZ és a 56/2017 OP szakutasítása**.

7.1. A be- és kilépés általános (törvényi szintű) szabályai⁴³

1. A bv. szerv területére belépő személy köteles a bv. szerv rendjére és biztonságára vonatkozó előírásokat betartani.
2. A bv. szerv területére belépni szándékozó személyt a személyazonosságának és a belépés indokának a megállapítása céljából igazoltatni kell.
3. A bv. szerv rendjére és biztonságára veszélyes - külön jogszabályban meghatározott - tárgyak bevitelének a megakadályozása érdekében a belépni szándékozó személy ruházata és csomagja átvizsgálható.
4. A bv. szerv területéről kilépő személy ellenőrzésére a (2)-(3) bekezdésben foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.
5. A bv. szerv területére behajtó vagy onnan távozó járműveket át kell vizsgálni.
6. Amennyiben az érintett a (2)-(5) bekezdésben foglalt intézkedéseknek nem tesz eleget, a személy belépésének és a jármű behajtásának az engedélyezését meg kell tagadni, a kilépésre és a jármű kihajtására csak a szükséges intézkedések megtétele után kerülhet sor.
7. A bv. szerv rendjére és a biztonságára vonatkozó legfontosabb előírásokról szóban, illetve a részletes szabályokról - ideértve a be nem vihető tárgyak jegyzékét is - a belépni szándékozó személyeket írásban tájékoztatni kell.
8. A bv. szervek területére való belépés, a tartózkodás és a kilépés részletes szabályait, továbbá a bv. szerv területén hivatali (szolgálati) tevékenységet végző személyekre vonatkozó sajátos rendelkezéseket külön jogszabály (44/2007 (IX.19.) IRM rendelet) tartalmazza.

7.2. A be- és kilépés részletes szabályai a 44/2007. (IX.19.) IRM rendelet, a Biztonsági Szabályzat, valamint az 56/2017. OP szakutasítás alapján

A bv. szerv területére beléphet:

- a) a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának tagja;
- b) a hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy;
- c) a fogvatartotthoz látogatási céllal érkező személy;
- d) a szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábon lévő elítélt;
- e) a bűnmegelőzési célú látogatás keretén belül az oktatási intézmények oktatója, valamint 14. életévét betöltött tanulója, hallgatója;
- f) a bv. szerv parancsnoka, igazgatója, főigazgató főorvosa, ügyvezető igazgatója által engedélyezett személy;

⁴³ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 14.§ (1) bekezdés

- g) a fogvatartott nem védőként eljáró jogi képviselője, törvényes képviselője, illetve meghatalmazás alapján eljáró egyéb képviselője (a továbbiakban: fogvatartott képviselője).

A bv. szerv területére belépő személyt a belépés szabályairól, illetve a bv. szerv rendjére és biztonságára vonatkozó előírásokról **írásban, indokolt esetben, szóban is tájékoztatni kell.** Az írásos tájékoztatót olyan helyen kell kifüggeszteni, ahol az még a beléptetés megkezdése előtt mindenki számára látható és olvasható. A tájékoztató minta az OP Szakutasítás⁴⁴ melléklete.

A bv. szervek személy- és gépjármű bejárat kapuinak zsiliptereiben, **egy időben annyi személy, illetve gépjármű tartózkodhat**, amennyi a biztonsági tevékenységet végző személyi állomány részére biztosítja a be- és kiléptetések biztonságos végrehajtásához szükséges átláthatóságot.

A **személybejáratnál elhelyezett fémkeresőt** folyamatosan bekapcsolt állapotban kell tartani, ettől eltérni csak különösen indokolt esetben a bv. szerv vezetője jóváhagyásával lehet.

A bv. szerv területére belépő személy köteles

- a) a személyazonosságát igazolni és a belépés indokát közölni;
- b) betartani a bv. szerv rendjére, a házirendre és a fogva tartás biztonságára vonatkozó előírásokat.

A fent előírtak hiányában az érintett személy beléptetése, illetve a bv. szerv területén való további tartózkodása megtagadható, és az érintett személy onnan eltávolítható.

Az **ittas vagy bódult állapotban lévő személy** beléptetését meg kell tagadni. Az ittas állapot ellenőrzéséhez annak megállapítására alkalmas eszköz igénybe vehető. Az ellenőrzést lehetőleg külön (motozó vagy váró) helyiségben kell elvégezni, ha az érintett személy az ellenőrzéshez nem járul hozzá, a belépését meg kell tagadni, ezzel egyidejűleg a helyszín azonnali elhagyására kell felszólítani. Amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, az eltávolítására **a rendőrség segítségét kell kérni.**

Abban az esetben, ha a belépni szándékozó személy a személyazonosságának igazolásában, a ruházata és személyi poggyása átvizsgálásában nem működik közre, a bv. szerv területére történő beléptetését **meg kell tagadni.**

Abban az esetben, ha a személybejárat és a gépjármű bejárat elkülönülten működik, a gépjárművel belépő személyek ruházatát kapukeretes és/vagy kézi fémkeresővel **át kell**

⁴⁴ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 56/2017. (VII.14.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a bv. szervek területén tartózkodás részletes szabályairól

vizsgálni. A járműveket és rakományukat – akár speciálisan kiképzett kutya igénybevétele mellett - alapos ellenőrzésnek kell alávetni.

A bv. szerv területére való belépésre szolgáló minden bejáratnál jól láthatóan elhelyezett, jól olvasható felirattal fel kell hívni a figyelmet arra, hogy **elektronikus megfigyelőrendszer működik**, valamint arra, hogy a kép- és hangfelvételt a bv. szerv rögzítheti.⁴⁵

A bv. szerv területére belépő személyt a belépési engedélyre utaló, a ruházaton elhelyezhető jelzéssel (kitűző kártya) kell ellátni, melyet a felső ruházatra tűzve köteles viselni (pl.: ügyvéd, bv. bíró, ügyész, látogató, stb.).

A bv. szerv területére nem vihető be a közbiztonságra valamint az intézet rendjére és a fogva tartás biztonságára veszélyes eszköz és anyag, így különösen:

- a) a büntetés-végrehajtásnál rendszeresített és egyes rendkívüli események felszámolásakor alkalmazottak kivételével lőfegyver, lőszer, robbanószer,
- b) gáz- és riasztó fegyver⁴⁶,
- c) szűrő- vagy vágó eszköz,
- d) alkohol, kábítószer,
- e) mobiltelefon, rádió adóvevő készülék,
- f) fényképezőgép, illetve hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék.

Fentiekben felsoroltak bevitelét kivételes esetekben a bv. szerv parancsnoka engedélyezheti.

Az OP szakutasítás a be nem vihető tárgyakat **kiegészíti** az alábbiakkal:

- **robbanóanyag,**
- **biztonságra veszélyes gyúlékony anyagok és gyújtóeszközök, lúgok, savak, maró hatású anyagok,**
- **sugárzó anyag;**
- **gáz- és riasztó fegyver, hidegfegyver (pl.: íj, nyílpuska, stb.),**
- **hegyes végű vagy éles szélű tárgyak,**
- **bódító,- és pszichoaktív szerek,**
- **infokommunikációs eszközök.**

A beviteli tilalom alá eső eszközöket a belépni szándékozó személy önként, vagy a beléptetést végrehajtó személyi állomány tagjának felszólítására **köteles a megőrzésre kijelölt helyen elzárni.**

A bv. szerv területére belépő **személy ruházata, csomagja** - a

- védett személy és a védelmét ellátó;

I. ⁴⁵ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 58. §

⁴⁶ 2004. évi XXIV. törvény, a lőfegyverekről, és lőszerokról, 2. § 32. pont

- a bíró, az ügyész, a bírósági és ügyészségi dolgozó, a pártfogó felügyelő, a közjegyző, valamint az önálló bírósági végrehajtó, végrehajtó-helyettes és kézbesítési végrehajtó; a hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy, továbbá

- a diplomáciai és a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvező személyek **kivételével**

szemrevételezéssel és technikai eszközzel (kapukeretes és kézi fémkeresővel, csomagvizsgáló berendezéssel) ellenőrizhető, indokolt esetben közvetlenül is átvizsgálható. Az intézet területére be nem vihető tárgyak tekintetében tőlük szóbeli nyilatkozat kérhető.

Figyelmeztetés: Az átvizsgálás semmilyen formája nem történhet megalázó és szemérem sértő módon!

Az ellenőrzéshez szolgálati kutya is igénybe vehető. Indokolt esetben a ruházat (tűzetes motozással kizárólag külön motozó helyiségben), kézzel, kézi fémkereső igénybevételeivel közvetlenül is átvizsgálható, melyet a bv. szerv személyi állományának a **belépő személlyel azonos nemű** tagja hajthat végre. A ruházat közvetlen átvizsgálása során az érintett személy kizárólag a felöltő vagy női kabát, elkülönített motozó helyiségben a lábbeli levételére kötelezhető.

Az alábbi beosztást betöltő személyek a **nap bármely szakában, időkorlátozás nélkül** léphetnek be a bv. szerv területére:

- a) védett személyek,
- b) alapvető jogok biztosa, illetve munkatársai,
- c) a bv. bíró,
- d) a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeletet ellátó ügyész,
- e) a Belügyminisztérium vezetői, és az ellenőrzésre kijelölt munkatársai,
- f) büntetés-végrehajtás országos parancsnoka, helyettesei, az ellenőrzési feladattal megbízott munkatársaik,
- g) a fogvatartás körülményeivel foglalkozó nemzetközi szervezet megbízott képviselője.
- h) OPCAT Nemzeti Megelőző Mechanizmus Főosztály

Amennyiben a fenti személyek közül bárki belépésre jelentkezik, a személy bejáratí bizton sági felügyelő hivatali időben a parancsnoknak, hivatali időn kívül a szolgálatban lévő bizton sági tisztnek **köteles haladéktalanul jelentést tenni**, illetve ezen személyek – a belépéskor történő bejelentés mellett – külön engedély nélkül is **jogosultak a mobil telefon bv. szerv területére történő bevitelére**.

A bv. szervezet tekintetében **operatív akciónak minősül** - az országos parancsnok, vagy az általa megbízott személy részéről elrendelt - a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának szakszolgálatai, vagy szakfőosztályai által vezetett, irányított és **a tiltott tárgyak felkutatására irányuló, előzetes bejelentés nélküli akció**. Az operatív akciókkal összefüggő be- és kiléptetések végrehajtására az „*A rendkívüli események megelőzésére, megszakítására érkező közigazgatási szervek*” alcímben meghatározottak az irányadók.

Időkorlátozás nélkül léphetnek még be:

- a) a hatósági eljárás, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak bv. intézetbe történő szállítását végző, futárszolgálatot teljesítő rendvédelmi szerv dolgozója,

- b) a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel résztvevő személy (pl. mentő, orvos),
- c) rendkívüli esemény felszámolásában résztvevő – külön tervekben meghatározott – személyek.

A bv. szerv területére belépő, **futárszolgálatot teljesítő rendőr a lőfegyvere leadása és személyazonossága megállapítása után további ellenőrzés céljából nem tartóztatható fel**, a ruházata, csomagja (futár táskája) nem ellenőrizhető. Amennyiben gépkocsival hajt be a területre, **a jármű belseje nem kutatható át**, tőle a be nem vihető tárgyak tekintetében **szóbeli nyilatkozatot kell kérni.**⁴⁷

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személyekre vonatkozó rendelkezések

A bv. szerv személyi állományának tagján kívül hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személynek minősülnek:

- a) állandó személyi védelemben részesülő állami vezető (a továbbiakban: védett személy) és a védelmét ellátó;
- b) az országgyűlési képviselő; az európai parlamenti képviselő; az önkormányzati képviselő; a kisebbségi önkormányzat képviselője; a polgármester; az önkormányzat jegyzője, illetőleg az általuk írásban megbízott személy;
- c) az országgyűlési biztos, továbbá az általa írásban megbízott személy;
- d) a bíró, az ügyész, a bírósági és ügyészségi dolgozó, a pártfogó felügyelő, a közjegyző, valamint az önálló bírósági végrehajtó, végrehajtó-helyettes és kézbesítési végrehajtó;
- e) a hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy;
- f) a bv. szerv, illetve bv. szervezet felett irányítási, felügyeleti jogot gyakorló szervek képviselője;
- g) a védő, valamint a fogva lévő sértett, a magánvádló és az egyéb érdekelt képviselője, továbbá a fogva lévő pótmagánvádló, illetve tanú érdekében eljáró ügyvéd;
- h) a nem magyar állampolgárságú fogvatartott tekintetében az állampolgársága szerinti állam diplomáciai képviselője és konzuli tisztviselője;
- i) a fogva tartás körülményeivel foglalkozó nemzetközi szervezet megbízott képviselője;
- j) a vallási közösség, továbbá a bv. szervezettel együttműködő más szervezet (személy) képviselője;
- k) a bv. szerv ellátásával és a fogvatartottak foglalkoztatásával, valamint anyanyelvük szabad használatával összefüggésben tevékenységet végző személy;
- l) a büntetőeljárásban részt vevő szakértő;
- m) kirendelt tolmács⁴⁸;
- n) a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel együttműködő személy,
- o) a katona⁴⁹ állományilletékes parancsnoka vagy annak megbízottja.

⁴⁷ A belföldi futárszolgálat tevékenységéről szóló 44/1998. (X. 14.) BM rendelet 7. § (3) bekezdés.

⁴⁸ A büntetőeljárásról szóló 2017. évi CX. törvény (a továbbiakban: Be.) 78. §-a alapján

⁴⁹ A Büntető Törvénykönyv alkalmazásában: katona a Magyar Honvédség tényleges állományú, a rendőrség, az Országgyűlési Őrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja.

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy a bv. szervezettel vagy a bv. szervvel kötött együttműködési megállapodásban foglaltak teljesítése érdekében, illetve a feladata ellátására feljogosító igazolvány, okmány, határozat, megbízólevél vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére. A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy a **bv. szerv azon területén tartózkodhat**, ahol a feladata ellátásához jelenléte szükséges. A **büntetés-végrehajtás felügyeletét ellátó ügyész a bv. szerv bármely területén tartózkodhat**.

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy

- a bv. szerv ellátásával és a fogvatartottak foglalkoztatásával, valamint anyanyelvük szabad használatával összefüggésben tevékenységet végző, valamint
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel együttműködő személyek **kivételével** a fogva tartás biztonságának a fenntartása mellett a fogvatartottal ellenőrzés nélkül beszélhet.

a) Állandó személyi védelemben részesülő állami vezető és a védelmét ellátó:

Állandó védelemben részesülő állami vezetők⁵⁰ (védett személyek):

- A köztársasági elnök,
- A miniszterelnök,
- A külpolitikáért felelős miniszter,
- Az Alkotmánybíróság elnöke,
- A Kúria elnöke,
- A legfőbb ügyész.

Speciális szabály vonatkozik a **védett személy** és kísérőik be- és kiléptetésére. A védett személyek és kísérőik be- és kiléptetése személyük, járművük és mozgásuk biztosítása a védelemhez szükséges eszközök bevitele, a parancsnok és a védelmet ellátó szervezet vezetője közötti előzetes egyeztetés szerint történik. Adott esetben még löfegyvert is bevihetnek az intézet területére - amennyiben ez a védelemhez szükséges - és az intézet parancsnokával ezt előzetesen egyeztették. Ugyancsak **bevihetik a rendszeresített löfegyverüket** az intézet területére az együttműködő szervek, akik az intézetben bekövetkezett rendkívüli esemény felszámolására lépnek be a bv. szerv területére (pl: TEK).

- Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő:

Az országgyűlési képviselő csak akkor léphet be a bv. szervbe vizsgálat céljából (amelynek keretében **ellenőrzés nélkül** beszélhet fogvatartottakkal), ha arra az **Országgyűlés vagy az országgyűlési bizottság felhatalmazást adott**. Az európai parlamenti képviselő – ebbéli minőségében – **vizsgálat lefolytatása céljából nem léphet be** a bv. szervbe és nem beszélhet fogvatartottakkal.

⁵⁰ 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről, 1. melléklet 1. pontja (módosította a 120/2018. (VII.4.) kormány rendelet)

Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő amennyiben nem az Országgyűlés, illetve az országgyűlési bizottság felhatalmazásából **letartóztatásban lévő**, vagy olyan elítélttel szeretne bármilyen formában érintkezni, aki ellen **büntetőeljárás van folyamatban** megteheti, de arra kizárólag a Büntetőeljárásról szóló törvény a kapcsolattartásra vonatkozó előírása szerint (nem hozzátartozó esetében is a **büntetőeljárás szakaszától függően az eljáró ügyész vagy bíró engedélye alapján**), **ellenőrzés mellett kerülhet sor**.

Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő saját elhatározásából szeretne bármilyen formában érintkezni olyan **elítélttel**, aki ellen nincs büntetőeljárás folyamatban, **ellenőrzés mellett megteheti**. Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő általános tájékozódás, a **bv. intézet megtekintése céljából történő beléptetése megtagadható**.⁵¹

- *A büntetőeljárásban résztvevő szakértő:*

A **büntetőeljárásban résztvevő szakértő** csak a bv. szerv vezetőjével előzetesen egyeztetett időpontban, a bíróság, illetve az ügyész szakértőként való bevonásáról szóló határozatának a bemutatása mellett léphet a bv. szerv területére.

- *A bv. bíró, bv. ügyész:*

A **bv. bírótól** és a **bv. ügyésztől** a bv. szerv területére történő belépése előtt a be nem vihető tárgyak tekintetében **szóbeli nyilatkozat** kérhető.

- *A védő, a fogvatartott képviselője, ügyvédjelölt:*

A **védő**, valamint a fogva lévő sértett, a magánvádló és az egyéb érdekelt **képviselője**, továbbá a fogva lévő pótmagánvádló, illetve tanú érdekében **eljáró ügyvéd** a kirendelésről szóló határozat vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére. A belépést engedélyezni kell, ha a védő a meghatalmazásnak a fogvatartottal való aláíratása érdekében keresi fel az intézetet. **A védő a meghatalmazásnak benyújtásáig⁵² a fogvatartottal csak ellenőrzés mellett beszélhet.** Ha a bíróság a védőt az eljárásból kizárta⁵³, az adott büntetőeljárásban nem engedélyezhető a kizárt védő bv. szerv területére történő belépése. A védő - a belépéskor történő bejelentés mellett - külön engedély nélkül is **jogosult kizárólag hangfelvételre alkalmas készülék** (pl: diktafon) bv. szerv területére történő bevitelére. A védő a fogvatartottal a bv. szerv e célra kijelölt helyiségében beszélhet.

A bv. intézet, a bíróság vagy az ügyészség jogerős határozatának kézhezvételét követően megvizsgálja az adott ügyre vonatkozó védői meghatalmazásokat. Amennyiben

⁵¹ A Legfőbb Ügyészség BV.911/2017/1. számon állásfoglalást adott ki az országgyűlési és az európai parlamenti képviselők bv. szervekbe történő belépésével, illetőleg a fogvatartottakkal történő kapcsolattartásával összefüggésben.

⁵² Be. 42. § (6) bekezdése

⁵³ Be. 67. § (3) bekezdése

megállapítható, hogy a jogerős ítélettel a **meghatalmazás hatályát veszítette**, és egyéb ügyben sincs hatályban védői meghatalmazás, úgy a védőnek a fogvatartotti nyilvántartásban engedélyezett kapcsolattartók köréből történő törlésére kell intézkedni. **Ezt követően a védő bv. intézet területére történő beléptetésére az érintett fogvatartott esetében nem kerülhet sor.**⁵⁴

A **fogvatartott képviselője lehet** különösen pártfogó ügyvéd, jogi segítő, törvényes képviselő, gyám, hozzátartozó, barát, akit a fogvatartott a fogvatartással kapcsolatos vagy bármely más ügyeinek rendezésével **írásban megbízhat**. Letartóztatottak esetében a rendelkezési jogkör gyakorlója által nem tiltott személyek járhatnak el.

A Be. szerinti védő FANY-ban rögzített adatainak egyeztetése, a személyazonossága igazolása és a feladat ellátására feljogosító okmány (ügyvédi igazolvány), meghatalmazás vagy kirendelő határozat **egyidejű felmutatása mellett léptethető be** a bv. intézetbe.

Az **ügyvédjelöltnek** az ügyvéd mellett vagy helyetteseként a bv. intézetbe történő beléptetése során **igazolnia kell**, hogy az ügy vitelére megbízást vagy kirendelő határozatot kapott ügyvéddel (ügyvédi irodával) munkaviszonyban áll (pl.: ügyvédjelölti igazolvánnyal). **Helyettesítéskor igazolnia kell továbbá, hogy a fogvatartott ügyében jogosult eljárni.** Az igazolás származhat az ügyvédjelöltet foglalkoztató ügyvédtől (ügyvédi irodától), de elfogadható a helyettesítésre jogosult ügyvédjelölt nevének az ügyvéd részére adott meghatalmazáson való feltüntetése is.

- *Kirendelt tolmács:*

Ha a letartóztatott a magyar nyelvet nem beszéli, lehetővé kell tenni a Be. szerinti védővel való érintkezés során a **tolmács igénybevételét**. A bv. intézet a **belépés engedélyezése előtt megvizsgálja** a nyilvántartásában, hogy a rendelkezési jogkör gyakorlója nem korlátozta-e, illetve nem tiltotta-e el a kapcsolattartástól a tolmácsként belépni kívánó személyt. **Ha a kapcsolattartástól nincs eltiltva, a tolmács belépését lehetővé kell tenni.**

A **tolmács** csak a védővel egyidejűleg - a kirendeléséről szóló határozat felmutatása mellett - léphet be a bv. szerv területére.

- *A hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását végző személy:*

A hatósági eljárást, illetve nyomozati cselekményt végző személy a feladata elvégzéséhez szükséges fényképezőgép, illetve hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék, hordozható számítógép bevitelére - a belépéskor történő bejelentés mellett - **külön engedély nélkül is jogosult.**

A hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy a **rendszeresített kényszerítő eszközöket - a lőfegyver kivételével - a bv. szerv területén is magánál tarthatja.**

⁵⁴ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottak nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasítása

- *A rendkívüli események megelőzésére, megszakítására érkező közigazgatási szervek:*

Rendkívüli esemény gyors megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében a Terrorelhárítási Központ, a Rendőrség, a Katasztrófavédelem és az Országos Mentőszolgálat (a továbbiakban: közigazgatási szervek) tagjainak a bv. szerv területére történő beléptetése alkalmával, a bv. szerv személyi állománya ellenőrzést nem hajthat végre. Az Országos Mentőszolgálat tagjainak a közvetlen életveszély elhárítása érdekében történő beléptetése során is ugyanezt az eljárást szükséges alkalmazni. A belépő közigazgatási szerv beosztotti állományának illetékességét, létszámukat, az általuk alkalmazott, használt eszközök, anyagok legalitását a csoport vezetőjének felelőssége összesítve igazolni.

- *OPCAT Nemzeti Megelőző Mechanizmus Főosztály*⁵⁵:

Az OPCAT Főosztály ellenőrzéseit megbízottak, külső szakértők, tolmácsok és tapasztalati szakértők (pl. volt fogvatartottak) is végezhetik. Az OPCAT Főosztály munkatársai és az ellenőrzést végzők a helyszínen a bv. szerv **személyi állományának felügyelete nélkül** bárkivel (pl. hozzátartozó, ügyvéd) beszélhetnek, ha az érintettek az ellenőrzés helyszínén tartózkodnak. Az ellenőrzést végzők számára az ellenőrzés idejére külön helyiséget szükséges biztosítani, az ellenőrök **saját kép- és hangfelvétel készítését lehetővé tevő eszközeiket használhatják.**

Az OPCAT Főosztály tagjai az előre be nem jelentett ellenőrzéseiket az adott helyszínre vonatkozó **megbízólevél és vizsgálati terv** alapján végzik, a **látogatásra bármelyik napszakban sor kerülhet.** Amennyiben az általános működéstől eltérő helyzet áll elő, úgy az OPCAT Főosztály munkatársai általános, visszavonásig érvényes megbízólevéllel is igazolhatják megbízatásukat. A megbízóleveleket az alapvető jogok biztosa írja alá és látja el bélyegzőjével.

A bv. szerv személyi állományának munkaidőn kívüli belépésre vonatkozó szabályok

A bv. szerv személyi állományának tagjai munkavégzés céljából (hivatali időben, hivatali időtől eltérő időpontban, illetve a folyamatos- váltásos szolgálati időbeosztásnak megfelelő időpontokban) léphetnek be a bv. szerv területére. Beléphetnek továbbá szabadidőben, **szabadnapon, szabadság ideje alatt személyes ügyintézés** (orvosi rendelés, pénztár, étkezés, kondicionáló terem használat, stb.) céljából is, azonban a bv. szerv területén való mozgást kizárólag az **ügyintézés helyszínére kell korlátozni.** A fogvatartottak elhelyezésére, foglalkoztatására és munkáltatására szolgáló helyszíneken történő ügyintézését kivételes esetekben a bv. szerv vezetője, vagy az általa megbízott vezető engedélyezzen.

⁵⁵ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 2/2019. (01.15.) OP körlevele a nemzeti megelőző mechanizmus zavartalan működésének biztosítására (30500/803-2/2019. ált)

A fogvatartott látogatóira vonatkozó rendelkezések

A fogvatartott látogatója a látogatási engedély alapján léptethető a bv. szerv területére. A látogató ruházatát és csomagját **ellenőrizni kell**, amihez technikai eszköz és szolgálati kutya is igénybe vehető. A látogató a járművét csak a bv. szerv arra kijelölt területére viheti be. A látogató a bv. szerv területén csak felügyelet mellett mozoghat. A látogató a fogvatartottal az erre kijelölt helyiségben beszélhet, a beszélgetés ellenőrizhető. Amennyiben olyan személy érkezik látogatási céllal, akinek neve az **értesítésen nem szerepel**, de az elítélt kapcsolattartói között nyilvántartott, a látogatás végrehajtásának irányításával megbízott vezető - az elítélt kérelme alapján - a látogatást és a belépést engedélyezheti. A nem magyar állampolgárságú elítélthez külföldről érkezett személy látogatását **lehetőség szerint soron kívül** is engedélyezni kell.

Amennyiben a beléptetett személy olyan magatartást tanúsít, amellyel a fogvatartás rendjét és biztonságát megsérti, a tevékenysége azonnali felfüggesztése mellett, a bv. szerv területéről ki kell utasítani.

A fogvatartott képviselőjének belépésére, ellenőrzésére vonatkozó rendelkezések

A fogvatartással kapcsolatos ügyben az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott **képviselő hatalmazhat meg**, akinek a képviseleti jogosultságát igazolni kell. A képviselő tevékenysége nem sértheti vagy veszélyeztetheti a fogvatartás biztonságát, illetve a végrehajtás rendjét. Nem járhat el képviselőként, akit a rendelkezési jogkör gyakorlója vagy a végrehajtásért felelős szerv vezetője a fogvatartottal való kapcsolattartásból kizárt.

Ha a képviselő **magatartása súlyosan sérti vagy veszélyezteti a fogvatartás biztonságát** vagy a végrehajtás rendjét, a végrehajtásért felelős szerv vezetője a képviselőt indokolt határozattal az elítélttel vagy az egyéb jogcímen fogvatartottal való kapcsolattartásból kizárja. A fogvatartással kapcsolatos ügyben vagy bármely más ügyben az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott képviselőjével mind írásban, mind szóban és – a fogvatartást fogantató szerv rendjének a megtartásával – a látogatás során **személyesen, ellenőrzés mellett érintkezhet**.

A fogvatartott képviselője nem léphet a bv. szerv területére, ha a fogvatartottal való kapcsolattartását a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményessége érdekében az ügyész vagy a bíróság korlátozta vagy kizárta, illetve akkor sem, ha magatartása - a rendelkezésre álló adatok alapján - az intézet biztonságát veszélyezteti.

A szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábon lévő elítéltre vonatkozó rendelkezések

A kegyelmi eljárás során az igazságügyért felelős miniszter által elrendelt szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábon lévő elítélt a Büntetés-végrehajtás Központi Kórház értesítése alapján léphet be a bv. szerv területére. **A szabadlábon lévő elítélt a bv. szerv területén felügyelet mellett mozoghat.**

7.3. A be- és kilépés dokumentumai

Be- és kilépés témakörénél lényeges tisztázni azt, hogy mit köteles dokumentumként elfogadni a személy és gépjármű-bejáratı biztonsági felügyelő.

A személyazonosítás elvégzéséhez az alábbi **érvényes arcképes okmányok** alkalmasak:

"Személyazonosító igazolvány" vagy,

"Vezetői engedély" vagy,

"Útleveı".

Szolgálati igazolvány: (lehet hivatásos, rendvédelmi alkalmazotti, munkavállalói)

b) a bv. szerv dolgozója

c) a bv. szervezet dolgozója szolgálati ügyben

d) más fegyveres rendvédelmi szerv dolgozója, pl. rendőrség, TEK.

Állandó (ideiglenes) belépési engedély a személyazonosság megállapítására alkalmas igazolvánnyal együtt:

- bv. személyi állományába tartozók a szolgálati igazolvánnyal történő ellátásig

- egyházak, továbbá a bv. szervvel együttműködő szervezetek képviselői

Személyi igazolvány, (a kártya formátumú vezetői engedély) és egyszeri belépési engedély:

e) az intézet területére belépni szándékozó polgári személy

f) a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel résztvevő személy

g) bűnmegelőzési célú látogatás keretében érkező 14. életévüket betöltött tanulók, oktatók

h) a bv. szerv vezetője által belépésre engedélyezett személyek (írók, előadók, művészek, neves sportolók stb.)

A Magyar Országgyűlés Képviselőjének Igazolványa: országgyűlési képviselő

Képviselői igazolvány a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: polgármester, önkormányzati képviselő

Kormányhivatali igazolvány a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: Kormányhivatal pártfogó felügyelői és jogi segítségnyújtói ügyintéző

Ügyvédi igazolvány, Alkalmazott ügyvédi igazolvány, ill. Ügyvédjelölt feliratú igazolvány a meghatalmazás vagy kirendelésről szóló határozattal együtt: ügyvéd

Ügyészi igazolvány: ügyész

Bírói igazolvány: bíró

Igazságügyi alkalmazotti igazolvány: bíróságokkal alkalmazotti jogviszonyban lévő személyek

Közjegyzői, illetve Közjegyző helyettesi igazolvány, az eljárásban illetékeséget igazoló okirattal: közjegyző és közjegyző helyettes

Szakértői igazolvány: a bíróság által kiállított kirendelő határozattal ellátott szakértő

BM államtitkára által kiállított Arcképes megbízóleveı: BM ellenőrzésre jogosult munkatársai

Ellenőrzési program, Megbízóleveı, Nyíltparancs a Szolgálati igazolvánnyal együtt: BVOP munkatársai

Útleveı: alapvetően a külföldi állampolgárok, illetve bárki mert a személyazonosság megállapítására alkalmas.

Arcképes konzuli igazolvány: a nem magyar állampolgárságú fogvatartott tekintetében az állampolgársága szerinti diplomáciai konzuli képviselő

Nyugdíjas igazolvány:

i) a bv. szervezet nyugállományú tagjai.

Látogatási engedély a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: fogvatartotthoz látogatási céllal érkező személy

Büntetés-végrehajtás Központi Kórház írásos értesítése a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: szakorvosi vizsgálatra jelentkező, engedéllyel távol lévő fogvatartott

Megjegyzés: a külföldi állampolgárok beléptetésének az engedélyezése kizárólagos parancsnoki hatáskör!

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személytől adategyeztetés végett, a feladata ellátására feljogosító igazolvány mellett a személyazonosító igazolvány is kérhető.

7.4. Belépésre jelentkező személyek ruházatának, csomagjának, valamint a gépjárművek ellenőrzése

A bv. szerv területére belépő személy ruházatának, csomagjának közvetlen átvizsgálása nem történhet megalázó, szemérem sértő módon. A **személyi állomány azonos nemű tagja** a ruházatot külön átvizsgáló helyiségben közvetlenül is átvizsgálhatja. Amennyiben az érintett **személy az ellenőrzéshez nem járul hozzá**, a belépését meg kell tagadni, ezzel egyidejűleg a helyszín azonnali elhagyására kell felszólítani, továbbá aki a felszólításnak nem tesz eleget, az eltávolítására a rendőrség segítségét kell kérni. **Nem léptethető be zavart állapotban lévő személy, továbbá aki az előzetes figyelmeztetés ellenére is tiltott tárgyat kísérel meg bejuttatni a bv. szerv területére.**

Abban az esetben, ha a belépésre jelentkező személy közli, hogy "**szívrítmus mesterséges fenntartására szolgáló készüléket**" visel és azt hivatalos irattal is igazolja, a ruházata csak kézzel vizsgálható át, technikai eszköz az ellenőrzéshez nem alkalmazható. A bv. szerv területére belépni kívánó személy, aki beléptetése során közli, hogy egészségi állapota miatt **életmentő gyógyszer tartására van szüksége** és azt orvosi igazolás alapján hitelesen igazolni tudja, az abban megjelölt mennyiségű gyógyszert magánál tarthatja. Az érintettnek nyilatkoznia kell a gyógyszer felhasználási formájáról, továbbá annak ellenőrzését lehetővé kell tennie a személyi állomány részére.

A járműveket és rakományukat biztonságtechnikai, illetve egyéb eszközök alkalmazásával (kamera, alvázvizsgáló tükör, létra stb.) - akár speciálisan kiképzett kutya igénybevétele mellett - alapos ellenőrzésnek kell alávetni. **Ennek során vizsgálni kell a gépjármű motor-, utas-, és szállító terét, valamint alvázat is.** A bv. intézet területén lévő munkahelyekről a **gépjárművek kiléptetése kizárólag létszámenőrzést követően** a biztonsági tisztnak, gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezetőnek történő **jelentéstétel után, annak engedélyével hajtható végre.** A bv. **intézetén kívüli munkaterületek** vonatkozásában a létszámenőrzés végrehajtását és a jármű távozásának engedélyezését külön személyek részére kell feladatként meghatározni.

7.5. A személybejárat biztonsági felügyelő

A személybejárat biztonsági felügyelő jogállása

A személybejárat biztonsági felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt alárendeltségébe tartozik.

A személybejárat biztonsági felügyelő feladatai

- a) a személybejárat kapu őrzése és védelme, a szolgálatteljesítési hely fegyveres biztosítása,
- b) a bv. szerv tulajdonának védelme,
- c) a be-, és kiléptetések végrehajtása, arról nyilvántartás vezetése, a belépési engedélyek kiállítása, ajtók működtetésére alkalmas belépő kártyák, kulcsok, illetve kitűzők és személyi riasztók kiadása-visszavétele,
- d) a kapu közelében csoportosulás, vagy más rendellenesség észlelése esetén jelentéstétel a szolgálatban lévő biztonsági tiszt felé,
- e) a személybejárat kapun illetéktelen személy bejutásának, fogvatartott szökésének, valamint a bv. szerv biztonságára veszélyes eszközök, anyagok bevitelének, illetve a bv. szerv tulajdonát képező tárgyak jogtalan kivitelének megakadályozása,
- f) a belépő személy beléptetés megkezdése előtti tájékoztatása a beléptetési eljárás menetéről, a jogairól és kötelezettségeiről,
- g) érvényt szerezni a tiltó rendelkezéseknek, illetve alkalmazni a be- és kiléptetésre vonatkozó helyi rendelkezéseket,
- h) a be- és kilépő személyazonosságának, a belépés indokának, valamint a be- és kilépésre jogosító iratok ellenőrzése,
- i) a be- és kilépők táskáinak, csomagjainak, ruházatának ellenőrzése, átvizsgálása, szükség esetén alkoholos befolyásoltságának ellenőrzése a vonatkozó rendelkezések szerint,
- j) a be- és kilépők ellenőrzésére szolgáló, rendszeresített berendezések, technikai eszközök alkalmazása,
- k) a fogvatartottakhoz érkező látogatók belépési jogosultságának, személyazonosságának ellenőrzése,
- l) a bv. szerv területén ideiglenes jelleggel dolgozó, nem a büntetés-végrehajtás alkalmazásában lévő személy(ek) be- és kiléptetése a bv. szerv vezetője által jóváhagyott engedély alapján,
- m) a beléptetés érdekében intézkedés az ügyintéző személy megkereséséről,
- n) az őrhelyen elhelyezett szolgálati okmányok pontos vezetése.

A be- és kilépésre jogosultság vizsgálata fogvatartott esetében

A nyilvántartási szakterület a bv. intézetből ideiglenesen eltávozó elítélt részére igazolványt állít ki, amely az elítélt személyazonosságának igazolására szolgál. **Az igazolvány feljogosítja az elítéltet a bv. intézetből való ki-, illetve a bv. intézetbe való belépésre.**

A személybejárat biztonsági felügyelő a fogvatartottak be- és kiléptetése során megvizsgálja:

- az engedéllyel történő intézetelhagyás esetén a távozásra jogosító iratok, valamint visszaérkezéskor az azokon feltüntetett adatok valóságát,
- az okmányok, valamint a számítógépes nyilvántartó rendszer alapján az intézetet engedéllyel elhagyni szándékozó, továbbá a szabadságvesztés megkezdésére vagy folytatására, és az elzárás végrehajtásának megkezdésére jelentkező, illetve a rendőrség által átkísért fogvatartott személyazonosságát,
- ha a fogvatartott szállítása, előállítása, illetve egészségügyi intézménybe való kihelyezése a személybejárat kapun keresztül történik, akkor az erről szóló okmány valóságát.

A szabadulási igazolás **aláírás és iratmintáját** a bv. intézet azon kijáratánál kell elhelyezni, ahol a tényleges szabadítás történik.

A személybejárat biztonsági felügyelő szolgálati nyomtatványai

Az állandó belépési engedéllyel rendelkező személyeket - ha a nyilvántartásukra egyéb lehetőség nincs - az erre a célra rendszeresített naplóba be kell vezetni. Ezt az engedélyt azon személyek részére kell kiállítani, akik rendszeresen járnak az intézetbe munkavégzés, vagy egyéb hivatalos célból.

Állandó belépési engedélyt csak az intézet parancsnoka adhat ki, ami a **személyi igazolvánnyal együtt érvényes**. Az ilyen engedéllyel rendelkező személy a részére meghatározott területen - amelyet az engedélyen fel kell tüntetni - szabadon mozoghat. A kiadott engedélyeket név és sorszám szerint nyilván kell tartani.

Az **egyszeri belépési engedéllyel** rendelkező személy adatait értelemszerűen kell rögzíteni. Ezen személyek az engedélyező rendelkezéseinek megfelelően a bv. szerv területén kísérettel, vagy anélkül mozoghatnak. Ez utóbbi esetben a vonatkozó jelzést a felső ruházaton látható módon kitűzőként kell viselni. A naplót naponta év, hó, nap bejegyzéssel kell megnyitni, és egy vízszintes vonallal kell lezárni.

Nyilvántartás az intézetbe be nem vihető tárgyak átvételéről és a nyomtatvány vezetésének szabályai

A **nyilvántartó könyvbe** abban az esetben kell rögzíteni az intézetbe be nem vihető tárgyat, ha annak megőrzése közvetlenül a szolgálati helyiségben történik. Ha a belépő személy a tárgyat saját kezűleg helyezi el a szolgálati helyiségen kívül lévő tároló rekeszben, akkor a nyilvántartást nem kell vezetni. Ebben az esetben a belépő személy a rekesz kulcsát a távozásig magánál tartja. Az így elhelyezett tárgy esetében is meg kell akadályozni, hogy ahhoz illetéktelen személy hozzájusson. A szolgálati helyiségen belül tárolt tárgyak - a tárolásuk megszűnéséig - a szolgálat átadás-átvétel tárgyát képezik.

7.6. A járműbejárat biztonsági felügyelő

A járműbejárat biztonsági felügyelő jogállása

A gépjármű-bejárat biztonsági felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt alárendeltségébe tartozik.

A járműbejárat biztonsági felügyelő feladatai

- a) megegyezik a személybejárat biztonsági felügyelő feladataival (a gépjármű-kapura értelemszerűen alkalmazva),
- b) a gépjárművek be- és kiléptetésének végrehajtása,
- c) anyagszállításkor az okmányok vizsgálata, tárolása, a jogtalan szállítás megakadályozása, illetve ennek haladéktalan jelentése a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek,
- d) a be- és kihajtó jármű átvizsgálása, a vezetőfülke, az alváz-, valamint a jármű minden elrejtőzésre vagy anyagszállításra alkalmas egyéb részeinek ellenőrzése,
- e) a járműforgalmat zavaró személyről, járműről vagy egyéb körülményről azonnali jelentéstétel a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek.

Zárt rakterű gépjárművek ellenőrzése

Azokban a bv. intézetekben, ahol nagy mennyiségű illetve méretű készáru vagy anyag szállítása történik, a bv. intézet területén működő gazdálkodó szervezet részéről, valamint minden olyan szállítmány ellenőrzését, amelyet a járműbejáráti kapunál ellenőrizni nem lehet, a jármű rakodását, valamint ki- és beléptetését a parancsnok és a gazdálkodó szervezet vezetője külön intézkedésben szabályozza.

Az intézkedésben meghatározzák a rakodás irányítását és ellenőrzését végrehajtó személy feladatait és a gépjármű be- és kiléptetésének rendjét. A járműbejáráti biztonsági felügyelő ebben az esetben csak az előzőekben felsorolt területek ellenőrzéséért felel. **A zárt rakter ellenőrzéséért az a személy felel, akit a rakodás felügyeletével megbíztak.**

A jármű kísérésének és rakodásának ellenőrzése

A gépjármű kísérésével megbízott személynek a jármű bv. szerv területén való tartózkodása alatt **meg kell akadályoznia**, hogy

- a járművön fogvatartott elrejtőzzön,
- a szállítójegyen feltüntetettől eltérő mennyiségű vagy minőségű anyagot szállítsanak be-, illetve el a bv. szervből,
- a járművel érkező személy és bármely fogvatartott tiltott kapcsolatot létesítsen,
- tiltott tárgy a bv. szerv területére be-, illetve onnan a bv. szerv tulajdonát képező tárgy, anyag vagy eszköz engedély nélkül kijusson,
- a jármű, vagy az azzal érkező személyek az engedélyezett útvonalat elhagyják, a bv. szerv számukra nem engedélyezett területére belépjenek.

A járműbejáráti biztonsági felügyelő szolgálati nyomtatványai és vezetésének szabályai

A járműforgalmi napló a bv. szervhez érkező és onnan távozó minden jármű és rakományának, valamint a rajta lévő személyek nyilvántartására szolgál. Ez a szabály nem vonatkozik a védett személyt és a védelmét ellátó személyeket szállító járművekre. Ez esetben a parancsnok külön rendelkezésben határozza meg a járműbejáráti biztonsági felügyelő feladatait. Amennyiben a járműbejáráti kapunál személyforgalom is engedélyezett, akkor a személybejáráti biztonsági felügyelő feladataira, valamint a szolgálati nyomtatványok vezetésére vonatkozó rendelkezések az irányadók.

A személy-, illetve a gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelőre vonatkozó közös szabályok

A személy-, illetve a gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelő a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás szabályairól szóló 44/2007. (IX.19.) IRM rendelet 2. § (1a) bekezdésében foglalt kivétellel a bv. szervbe érkező, onnan távozó személy be-, illetve kiléptetése előtt meggyőződik:

- a személy személyazonosságáról,
- a be-, vagy kilépés jogosultságáról,
- a belépés okáról, arról, hogy az ügyintéző fogadja-e a belépésre jelentkezőt,
- a belépésre jogosító igazolvány, engedély, határozat meglétéről, érvényességéről, valódiságáról.

Abban az időszakban, amikor nincs személybejárat-, illetve gépjármű-bejárat biztonsági felügyelő, feladatait a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – által kijelölt biztonsági felügyelő látja el.

Felkészülési kérdések az oktatásban résztvevők számára:

A bv. objektum fogalma?

Mi az objektumvédelem fogalma?

Ismertesse az objektumvédelem célját!

Sorolja fel, mi ellen irányulhat támadó tevékenység!

Milyen cselekményekben nyilvánulhatnak meg a támadó cselekmények?

Mi eredményezhet béke időszakban védelmi helyzetet?

Ismertesse az objektumvédelem fokozatait!

Ismertesse a védelem szolgálati tagozódásait!

Sorolja fel a bv. intézet biztonsági berendezéseit, technikai eszközeit és jellemezze!

Biztonsági felügyelő fogalma?

Órhelyen felállított felügyelő feladatai?

Ismertesse az órhelyen tiltott magatartásokat!

Ismertesse a biztonsági felügyelő kötelelességeit!

Ismertesse a biztonsági felügyelő ellenőrzésére vonatkozó szabályokat!

A járőr fogalma?

Kik jogosultak járőrszolgálat elrendelésére?

Ismertesse a járőrszolgálat fajtáit!

Mi az útirányterv?

Járőrszolgálat formái?

A járőrözési tevékenységet ellátó biztonsági felügyelő feladatai?

Ismertesse a bv. szervek területére történő be- és kilépés törvényi szintű szabályait!

Sorolja fel milyen eszközök és anyagok nem vihető be a bv. szerv területére!

Sorolja fel, mely személyek élveznek mentességet a bv. szerv területére történő be- és kilépéskor az ellenőrzés és a közvetlen átvizsgálás alól!

Ismertesse milyen okmányok alapján léptethetőek be a belépni szándékozó személyek!

Ismertesse a személybejárat biztonsági felügyelő feladatait!

Ismertesse a gépjármű bejárat biztonsági felügyelő feladatait!

Ismertesse a jármű kísérésének és rakodásának ellenőrzési szabályait!

BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI REINTEGRÁCIÓ

1. A szabadságvesztés végrehajtásának célja, feladata

A BTK szankció rendszerének leg súlyosabb fő büntetés neme a szabadságvesztés büntetés. A büntetés célja a társadalom védelme, annak megelőzése, hogy az elkövető bűncselekményt kövessen el. Ennek megfelelően a szabadságvesztés célja a 2013.évi CCXL. törvény alapján a következő.

Szabadságvesztés célja:

Az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként, annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.

A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárásával kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtásának a célja a társadalom védelme érdekében az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése.

Szabadságvesztés feladata:

A szabadságvesztés végrehajtása során biztosítani kell, hogy az elítélt önbecsülése, személyisége és felelősség érzete fejlődhessen és ezáltal felkészüljön a szabadulás utáni a társadalmi elvárásoknak megfelelő önálló életre.

Önbecsülés fenntartása:

- megfelelő bánásmóddal,
- értelmes tevékenységek szervezésével,
- a társadalmi hasznosság tudat kialakításával.
- ösztönző rendszer

Személyiség és a felelősség érzet fejlesztése:

- öntevékenység és önképzés biztosítása,
- a munkavégzés lehetőségének biztosítása,
- a családi és társadalmi kapcsolatok erősítésével, támogatásával,
- ösztönzéssel és fegyelmi felelősség kialakításával,
- iskolai tanulmányokban való részvétel biztosításával.

2. ⁵⁶ A bánásmód fogalma, alapelvei, valamint objektív és szubjektív elemei

A bánásmód fogalma:

A bánásmód tágabb értelemben emberek közötti viszonyt jelent. Ilyen viszony a fogva tartott és a fogva tartó közötti viszony is, amely azonban nem jelenti a fogva tartott teljes jogfosztottságát alárendeltségét és kiszolgáltatottságát. Bánásmód mindig annak a részéről valósul meg aki az adott személy magatartásáért felelős.

Bánásmód alapelve:

- tiszteletben kell tartani a fogva tartott emberi jogait,
- fogva tartottakkal emberségesen kell bánni, hiszen a fogvatartásnak nem tárgya, hanem alanya,
- tilos kínzást, embertelen és megalázó bánásmódot alkalmazni,
- tartózkodni kell mindenféle diszkriminációtól.

A bánásmód tartalma és terjedelme széleskörű és a büntetés végrehajtás egész idejére kiterjed. A bánásmód tartalmát és terjedelmét az objektív és szubjektív elemei határozzák meg.

⁵⁶ Börtönügyi szemle 2004.4. szám Dr. Csordás Sándor- Dr..habil. Vókó György : A fogvatartottakkal való bánásmód elvei és gyakorlata

Objektív elemei:

- elhelyezési körülmények
- berendezések, felszerelések
- higiéniai viszonyok
- élelmezés színvonala
- ruházat, ágynemű milyensége
- egészségügyi ellátás színvonala

Szubjektív elemek:

- személyi állomány fogva tartottakkal való viszonya.
- fogva tartottaknak a személyi állomány, ill. egymással való viszonya
- napi elfoglaltságok biztosításának színvonala
- fogva tartott jogok biztosításának megfelelősége
- fogva tartott ügyeinek, panaszainak és kérelmeinek ügyintézési színvonala

A reintegrációs tevékenység és a büntetés végrehajtási reintegrációs program fogalma és elemei, és a Kockázatelemzési és Kezelési Rendszer /KEK/

Az új BV. kódex szerint a nevelést felváltotta a reintegrációs tevékenység. Ma már reintegrációról beszélünk, amely magába kell, hogy foglaljon minden olyan programot és tevékenységet, amely elősegíti és támogatja a társadalomba történő visszailleszkedés hatékonyságát, a visszaesés esélyének minimalizálását, akár kizárását. Ugyanakkor a reintegrációs tevékenység keretében törekedni kell arra, hogy elítélt bűncselekményének társadalomra való veszélyességét és annak következményeit lehetőség szerint felismerje, és csökkentse.

3. Reintegrációs tevékenység fogalma

Reintegrációs tevékenység során törekedni kell az elítélt önbecsülésének és felelősség érzetének kialakulására, valamint a szabadulás után a munkaerő piaci és a társadalmi életbe való beilleszkedésének elősegítésére.

A reintegrációs tevékenység megvalósítását segítik a reintegrációs programok.

Reintegrációs program fogalma:

Az elítélt munkaerő piaci integrációjának elősegítését, a befogadást megelőző életkörülményeiből, életfeltételeiből eredő hiányok csökkentését, személyisége és szociális készségei fejlesztését célzó reintegrációs programok összessége.

A reintegrációs programok során az alkalmazott eljárásokat az elítélt személyiségéhez, egyéni képességeihez és szükségleteihez kell igazítani. Ennek érdekében az elítélteket egyéniesíteni kell, tehát a legszélesebb körben meg kell őket ismernünk.

Ezt a megismerést fogja segíteni az elítéltek kockázatelemzése, ill. az ez alapján elkészített egyéniesített fogva tartási programterv.

Reintegrációs program elemei:**1. A fogvatartottak foglalkoztatása**

- oktatás / alapfokú, középfokú, felsőfokú/
- szakképzés

- munkáltatás
- munkaterápiás foglalkoztatás
- közművelődés, sport és kulturális foglalkoztatás

2. Családi-társadalmi kapcsolatok támogatása:

• Intézetben belül:

- levelezés
- látogatás
- csomag
- telefon, skype használata
- vallásgyakorlás, APAC részleg lelki gondozás
- szabadulásra való felkészítés, utógondozás

• Intézetben kívül:

- a progresszív rezsim általi intézet elhagyási lehetőségek
- jutalom kimaradás, eltávozás
- intézetben kívüli látogató fogadása
- büntetés félbeszakítás
- temetésen való részvétel, súlyos beteg hozzátartozó meglátogatása
- reintegrációs őrizet
- társadalmi kötődési program
- APAC részleg

A Bv. szervezet eddig nem rendelkezett arra vonatkozó mérésekkel, adatokkal, hogy a szabadságvesztést megkezdő fogva tartottat milyen visszaesési kockázattal lehet jellemezni és az sem volt mérhető, hogy a fogvatartás során milyen fejlődésen és változáson megy keresztül, azaz a reintegrációs hajlandósága mely irányba változik. Ennek mérésére fejlesztette ki az új BV. kódex az egységes Kockázatelemzési és Kezelési Rendszert /KEK rendszer/.

KEK fogalma:

Elítélt visszaesési és fogva tartási kockázatának felmérése, értékelése és kezelése érdekében kialakított és működtetett szakmai rendszer. E rendszer lehetővé teszi a fogva tartottak egységes szempontú megismerését, a hiányosságuk feltárását, a kategorizálásukat, majd az ismeretek alapján a kockázati csoportba sorolást, valamint a feltárt szükségletekhez igazított kezelési igények meghatározását.

A kockázatelemzés olyan büntetés-végrehajtási szakmai tevékenység, amelynek során a fogva tartott vonatkozásában felmérésre és értékelésre kerül a 16/2014. IM rendeletben meghatározott kockázatszoportok kockázati értéke, mely alacsony, közepes ill. magas lehet. Ez a kockázati érték fogja meghatározni az elítéltek kockázati csoportba sorolását, valamint progresszív rezsim szabályokon belüli rezsim kiválasztását, amely általános, szigorúbb, ill. enyhébb lehet.

E rendszer előnyei abban mutatkoznak meg, hogy egyértelmű, szakszerű és differenciált iránymutatást ad az elítélt veszélyességével kapcsolatban és a programok kiválasztásához is alapvető támpontként szolgál.

A KEK rendszer célja: büntetés-végrehajtás hatékonyságának növelése, az eredményes reintegráció elősegítése, a visszaesés számának csökkentése, az egyes fogva tartási és visszaesési kockázatok feltárása, elemzése, kezelése, a fogva tartottak motivációjának elérése és fenntartása révén.

KEK elemei:

- visszaesési fogva tartási kockázatok mérésére szolgáló prediktív mérőeszközök,
- szabadságvesztés során alkalmazott progresszív rezsimszabályok,
- fogva tartási és visszaesési kockázatok csökkentésére irányuló reintegrációs célú programok.

A fogva tartott befogadását követően, de az elhelyezésére kijelölt bv. intézet befogadási és fogvatartási bizottság (továbbiakban: BFB) ülését megelőzően el kell végezni az alábbi kockázatcsoportok felmérését:

- a. fogolyszökés és annak kísérlete,
- b. öngyilkosságra irányuló magatartás,
- c. önkárosítás,
- d. bármely személy elleni erőszakos cselekmény, vagy kísérlete,
- e. a bűnözői, illetve a fogvatartotti szubkultúrában betöltött vezetői, szervezői, végrehajtói szerep, tevékenység, ha erre vonatkozóan információ áll rendelkezésre,
- f. pszichoaktív szerrel való visszaélés.

A rezsím az egyéniesítés alapelveihez igazodó, a fogva tartottakra vonatkozó reintegrációs célok megvalósítását biztosító végrehajtási környezet.

Azt, hogy melyik elítélre mely rezsimszabályok lesznek az irányadóak, azt a kockázati elemzése, a magatartása, a reintegrációs tevékenységekben való részvételének aktivitása határozza meg. Ennek megfelelően kerül bevezetésre a progresszív rezsimszabályok rendszere, amely eredményeként 1-1 végrehajtási fokozaton belül 3 rezsímkategória kerül meghatározásra: **a szigorúbb, az általános és az enyhébb.**

Progresszív rezsimszabályok fogalma:

Egy olyan tevékenység és teljesítmény alapú osztályozási rendszer, amelyben a besorolás és az előmenetel a fogva tartott együttműködési hajlandóságán, és motivációján alapul, és annak folyamatos fenntartását, illetve fejlesztését célozza, és amely a fogva tartott reintegrációs folyamatban történő érdekeltté tételével hozzájárul a reintegrációs tevékenység eredményességéhez.

A progresszív rezsimszabályok – egymásra épülő- szigorúbb, általános, és enyhébb rezsimekben valósulnak meg.

Ennek megfelelően az elítélt életrendjének szigorúságát az elérhető kedvezmények körét és mértékét, valamint szabad élethez viszonyított lehetőségeket a végrehajtási fokozaton belül, bővülő rendszerben valósítja meg.

Ha a fogva tartott kockázatértékelését a BFB végzi, az első besoroláskor az általános rezsimbe kell sorolni.

Ettől eltérően a fogvatartott:

- szigorúbb rezsimbe sorolható, ha az egyéniesített fogvatartási programtervben foglaltakat nem fogadja el, vagy a személyi állománnyal nem működik együtt, vagy
- enyhébb rezsimbe sorolható, ha a kockázatértékelése során mért kockázati érték alacsony.

Szigorúbb rezsime kategóriába kell besorolni az elítéltet:

- Ha a fogva tartás rendjét és biztonságát súlyosan megsérti,
- Ha a részére meghatározott egyéniesített fogvatartási programtervben foglaltakat nem tartja be, az együttműködést megtagadja.

Általános rezsime kategóriába kell besorolni az elítéltet:

- ha a fogvatartás rendjét és biztonságát nem veszélyezteti, vagy
- a részére meghatározott egyéniesített fogvatartási programtervben foglaltak megtartása, abban való együttműködése fejlesztésre szorul.

Enyhébb rezsime kategóriába kell besorolni az elítéltet:

- ha a fogvatartás rendjét és biztonságát maradéktalanul megtartja és a bv. intézet biztonságára kockázatot nem jelent,
- ha a bv. intézet személyi állományával szemben magatartása kifogástalan, és
- a részére meghatározott egyéniesített fogvatartási programtervben foglaltakat maradéktalanul megtartja és abban való együttműködése példamutató.

A fogvatartásért felelős szakterületek bevonásával a bv. intézetnél kell elvégezni- **legalább hathavonta**- a fogva tartottak kötelező felülvizsgálatát a rezsimbe helyezés vonatkozásában, amelyről a BFB dönt.

Az elítélt rezsimbe sorolása, a rezsimbe sorolás felülvizsgálata során a BFB értékelheti az elítélt rendkívüli események megelőzése és felszámolása érdekében tanúsított együttműködő magatartását.

Soron kívül kell vizsgálni a rezsimbe sorolást, ha:

- a bv. bíró a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát megváltoztatja,
- olyan szabadságvesztés végrehajtására érkezik értesítés, amely a szabadságvesztés végrehajtási sorrendjére kihatással van,

- a folyamatosan töltött szabadságvesztések esetén, a soron következő szabadságvesztés végrehajtási fokozata eltér az előzőtől.

4. A jutalmazás, a fegyelmi felelősségre vonás és a közvetítő eljárás szabályai

A törvényben meghatározott különböző ösztönző és fegyelmező eszközök alkalmazásával lehetőség van az elítéltek személyiségének kedvező irányú befolyásolására. A helyes magatartás pozitív megerősítését szolgálják a jutalomként adható erkölcsi és anyagi ösztönzők, de az arra legérdemesebbek rövidebb, hosszabb időt az intézeten kívül is eltölthetnek.

Az intézet rendjével, fegyelmével tudatosan szembehelyezkedők fegyelmezésére az erkölcsi és anyagi jellegű elmarasztaláson túl a legsúlyosabb esetekben magánelzárás fenytés kiszabására is sor kerülhet.

A jutalmazás a magatartás szabályozás alapvető módszere, a kívánt viselkedés megerősítése. Rendeltetése az, hogy ösztönözzön a végrehajtás célját szolgáló szabályok betartására.

A jutalmazás egy motiváló eszköz, mely akkor éri el a célját, ha figyelembe veszi az elítélt képességeit és adottságait, ha megfelelő időben és időközönként történik, és ha fokozatos.

Jutalmazást a személyi állomány bármely tagja kezdeményezhet, de minden esetben csak a miértjére tehet javaslatot. Az elítélt jutalmazását a bv. intézet parancsnokánál kezdeményezheti az elítéltek reintegrációjában közreműködő szervezet munkatársa is.

A jutalmazás kezdeményezője, illetve a jutalmazási jogkörrel rendelkező figyelembe veheti az elítélt rendkívüli események megelőzése és felszámolása érdekében tanúsított együttműködő magatartását.

A bv. kódex alapján jutalomban részesíthető az elítélt:

- példamutató magatartásért
- tanulásban tanúsított szorgalmáért
- munkában elért eredményéért
- közösségi érdekekben végzett tevékenységéért
- élet vagy jelentős anyagi érték megmentéséért
- súlyos veszély elhárításáért

Elítéltnak adható jutalmak:

- a. dicséret /szóban v. írásban/
- b. látogató fogadása soron kívül vagy látogatási idő meghosszabbítása maximum 30 perccel.
- c. kondicionáló terem díjmentes használata 1-3 hónapig terjedő időtartamban
- d. személyes szükségleteire fordítható összeg növelése 1-3 hónapig terjedő időtartamban, legfeljebb 100%-al
- e. pénzjutalom
- f. tárgyjutalom/ körét a bv. intézet parancsnoka határozza meg/
- g. végrehajtott fenytésnek nyilvántartóból való törlése
- h. látogatón bv intézeten kívüli fogadása soron kívül/alkalmanként legalább két óra/
- i. jutalom kimaradás /maximum 24 óra/
- j. jutalom eltávozás fegyház 5 nap/ év, börtön 10nap/ év, fogház , átmeneti részlegben 15 nap/ év lehet.

Az intézet elhagyással járó jutalmak nem engedélyezhetők, ha az elítélt ellen újabb büntetőeljárás van folyamatban, vagy ha a magatartási szabályokat ismételten és súlyosan megszegte.

A bv. intézet parancsnoka valamennyi jutalom adására jogosult. Kizárólag csak az intézet parancsnoka jogosult az intézet elhagyással járó jutalmak engedélyezésére, illetve a végrehajtott fenyítés nyilvántartásból való törlésére.

A látogató bv. intézeten kívüli fogadása soron kívül, a jutalom kimaradás, és a jutalom eltávozás a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén is csak kivételesen engedélyezhető, az elítélttel szemben további szabadság veszteséget kell végrehajtani.

A látogató bv. intézeten kívüli fogadása soron kívül jutalom igénybevételéhez az elítélt a havi látogató fogadáson felül jogosult. Látogató bv. intézeten kívüli fogadása, kimaradás annak az elítéltnak engedélyezhető, aki a szabadságvesztésből a büntetés egyharmadát letöltötte, és fegyházban legalább egy évet, börtönben legalább hat hónapot, fogházban legalább három hónapot kitöltött, vagy akit átmeneti részlegre helyeztek.

A kondicionáló terem használatának díjmentes biztosításáról, a személyes szükségletre fordítható összeg növeléséről, a pénzjutalomról és a tárgyjutalom adásáról a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka által kijelölt vezető a jogosult.

A reintegrációs tiszt jogosult a jutalmak közül dicséret, valamint a látogatófogadásáról soron kívül, s a látogatási idő meghosszabbítása jutalmak adására.

A látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadása, a jutalom kimaradás és a jutalom eltávozás időtartama a szabadságvesztésbe beszámít. A jutalom kimaradásra és a jutalom eltávozásra egyebekben a kimaradás és az eltávozás szabályait kell alkalmazni.

Az eltávozásra, kimaradásra, vagy látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadására távozó elítéltet arcképmással rendelkező **okmánnyal, igazolással** kell ellátni, amely a személyazonosságot, az engedélyező szervet és személyt, a távollét jogcímét, időtartamát, a kijelölt tartózkodási helyet, továbbá eltávozás esetében a rendőrségnél való jelentkezési kötelezettséget is tartalmazza. Az igazoltatásra jogosult személy felszólítására az elítélt a meghatározott igazolást köteles bemutatni. Az eltávozásról és a kimaradásról az elítélt tartózkodási helye szerint illetékes **rendőrkapitányságot értesíteni kell.**

Azzal, hogy bizonyos feltételekkel nem rendelkező fogvatartottakat kizárunk az intézetelhagyással járó jutalmazási formák adta lehetőségekből, arra sarkalljuk őt, hogy a szabályokat betartva, újabb bűncselekmény elkövetésétől tartózkodva töltsék ki a rájuk szabott szabadságvesztés idejét.

A szélesebb körben alkalmazható intézet elhagyási lehetőségek és az új rezsimkategóriák bevezetésével létjogosultságot nyerő további klasszifikációs elemek – felelősségtudatukat erősítve – **elősegítik a hosszabb szabadságvesztést töltők esetében a börtönártalmak csökkentését és a reintegrációhoz való aktív viszony kialakítását.**

A jutalmazási lehetőségek összességében – az elítéltek egymásra gyakorolt hatását is figyelembe véve – a reintegrációs hatás fokozására alkalmasak.

5. A fegyelmi felelőségre vonás rendje, és az alkalmazható fenyítések

Mindenütt, ahol emberek élnek együtt –különösen a büntetés-végrehajtásban- szükség van rendre, fegyelemre és a közösségi együttélési szabályok betartására. Éppen ezért a szabadságvesztést töltő elítéltet fegyelmi és büntetőjogi felelősség is terheli.

A bv kódex alapján fegyelmi vétséget követ el az a fogvatartott, aki:

- a büntetés-végrehajtás rendjét vétkezen megszegi,
- más fogva tartottat fegyelmi vétség elkövetésére szándékosan rábír,
- más fogva tartottnak fegyelmi vétség elkövetéséhez szándékos segítséget nyújt.

A **fenyítés célja**, hogy a fegyelemsértést elkövetőt és a többi fogvatartottat visszatartsa újabb fegyelemsértés elkövetésétől, helyreállítsa a büntetés-végrehajtás rendjét és biztonságát, továbbá, hogy a fegyelemsértést elkövetőt együttműködésre ösztönözze.

A személyi állomány bármely tagja köteles a fogva tartott ellen haladéktalanul fegyelmi eljárást kezdeményezni, hogyha a fegyelmi vétség elkövetését észleli, vagy ha tudomást szerez róla.

A bv. szervezet személyi állományának tagja a fegyelemsértés észlelését köteles haladéktalanul írásban jelenteni. A fegyelemsértésre vonatkozó bejelentést ki kell vizsgálni. Az elítélt fegyelmi felelősségéről a fegyelmi eljárás lefolytatása során kell döntení, vagy jogszabályban meghatározott feltételek esetén az attól való elterelési keretek között kell a fegyelemsértéssel okozott káros következményeket feloldani.

A fogva tartottal történt közlést követően el kell készíteni a fegyelmi lapot, melyet legkésőbb a következő munkanapon el kell jutatni a fegyelmi jogkör gyakorlójának.

A bv. rendjét vétkesen megszegő elítélttel szemben, valamint a bv. rendjének és biztonságának biztosítása érdekében a következő fenyítések alkalmazhatóak:

- a. feddés,
- b. a magánál tartható tárgyak körének a korlátozása, amely legalább1, legfeljebb 6 hónapig,
- c. a bv intézet által szervezett programokban, rendezvényeken, szabadidős programokon való részvétel korlátozása vagy eltiltása, meghatározott alkalmakra, vagy de legfeljebb 3 hónapig;
- d. többletszolgáltatások/konditerem, hűtő, vízmelegítő/ megvonása 1 hónaptól legfeljebb 3 hónapig,
- e. személyes szükségletre fordítható összeg csökkentése 6 hónapig legfeljebb 50%-al,
- f. magánelzárás::fegyházban 25 nap, börtönben 20 nap, fogházban 10 nap, ha dolgozik, akkor 5 nappal kevesebb. Ez idő alatt is engedélyezhető, hogy az elítélt dolgozzon, vagy iskolába járjon.

Letartóztatottal szemben feddés, személyes szükségletre fordítható összeg csökkentése három hónapig terjedő időre, valamint 20 napig terjedő magánelzárás alkalmazható. /Letartóztatott fiatalokú esetén a magánelzárás 10 napig terjedhet./

Magánelzárás fenyítése alatt az elítélt jogai az alábbiakban korlátozódik:

- kimaradásra és eltávozásra nem mehet,
- a védővel történő kapcsolattartás kivételével nem telefonálhat, nem levelezhet,
- nem küldhet, és nem kaphat csomagot,
- nem fogadhat látogatót, kivéve a lelkeszt, valamint a szabadulás előkészítése érdekében a leendő munkáltatóját, a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőt, és a karitatív szervezet megbízottját,
- személyes szükségleteire nem vásárolhat,
- nem veheti igénybe a bv. intézet művelődési és sportolási lehetőségeit, sajtóterméket sem olvashat.

A kettős büntetés elkerülése végett későbbiekben ezen jogait pótolhatjuk.

Ha az orvos vagy a pszichológus az elítélt egészségi állapota miatt a magánelzárás végrehajtásának megkezdését, vagy folytatását nem javasolja, a magánelzárás végrehajtását félbe kell szakítani. A bv. intézet magánelzárást kiszabó határozata ellen az elítélt és – ha a fegyelmi eljárásban eljár- a védője a bv. bíróhoz bírósági felülvizsgálat kérelmet nyújthat be. A bírósági felülvizsgálati kérelmet a határozat közlésekor nyomban be kell jelenteni, a kérelemnek a magánelzárás végrehajtására halasztó hatálya van.

6. Közvetítő eljárás:

Az új bv. kódex vezette be. A közvetítői eljárás más fogvatartott sérelmére elkövetett fegyelmi cselekmény által kiváltott konfliktust kezelő eljárás, amelynek célja, hogy egy közvetítő, harmadik személy bevonásával a sértett és a fegyelmi eljárás alá vont fogvatartott közötti konfliktus rendezésének megoldását tartalmazó, a fegyelemsértés következményeinek jóvátételét és az eljárás alá vont fogvatartott jövőbeni szabálykövető magatartását elősegítő írásbeli megállapodás jöjjön létre.

A fegyelmi jogkör gyakorlója a másik fogvatartott sérelmére elkövetett fegyelemsértés esetén, a fegyelmi eljárás vagy a már jogerős fenytetés végrehajtásának felfüggesztése, illetve a reintegrációs tiszt szerinti eljárás megszüntetése mellett az ügyet közvetítői eljárásra utalja, ha:

- a fegyelmi eljárás alá vont fogvatartott a fegyelemsértés elkövetését beismerte,
- a fegyelmi eljárás alá vont fogvatartott és a sértett a közvetítői eljáráshoz hozzájárult, és
- a fegyelemsértés jellegére, a fegyelmi eljárás alá vont fogvatartott személyére tekintettel a fegyelmi eljárás lefolytatása vagy a fenytetés végrehajtása mellőzhető.

Hozzájárulás visszavonása, illetve megállapodás hiányában a fegyelmi eljárást, a fenytetés végrehajtását folytatni kell.

7. A munkáltatás fogalma, szervezete és formái

Fogalma: A reintegrációs tevékenység azon formája, amikor az elítélt vagy a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető munkavégzése szervezeten, rendszeresen, haszon vagy bevételszerzési céllal, a munka törvénykönyvben szabályozott munkaviszonytól eltérő jogviszonyban, meghatározott feltételekkel és díjazás ellenében történik.

Célja: hogy elősegítse a fogva tartott testi és szellemi erejének fenntartását, lehetőséget adjon a szakmai gyakorlatosság megszerzésére, és segítse a társadalomba való beilleszkedést.

A fogvatartottak munkáltatása történhet az intézetben, az intézetek mellett működő gazdasági társaságoknál és szerződéses alapon külső munkahelyeken is. Az intézeteknek Munkáltatási Szabályzatot kell készíteni, mely tartalmazza a munkahelyekkel kapcsolatos minden adatot, követelményt, és a különféle besorolásokat is.

A munkavégzés mindenki részére kötelező, viszont az elítéltet nem terheli munkavégzési kötelezettség, ha:

- tankötelezettsége áll fenn,

- a várandósság a hatodik hónapot elérte, a szülést, illetve a várandósság egyéb okból bekövetkezett megszűnését követő ötvenedik napig,
- gyermekével együttesen kerül elhelyezésre,
- munkaképtelen,
- a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte vagy a szükséges szolgálati időt megszerezte

Az elítéltet a munkavégzés során megilleti:

- a törvény alapján megállapított díjazás,
- munkahelyi vagy üzemi baleset esetén baleseti ellátás és baleseti egészségügyi szolgáltatás,
- a rendszeresen végzett munka után fizetett szabadság.

Az elítéltet egyévi (254 nap) munkavégzés után húsz munkanap fizetett szabadság illeti meg.

Az elítéltek díjazásánál alkalmazott alapmunkadíj mértéke az előző évi minimálbér egyharmadában került meghatározásra, ezt minden évben Országos Parancsnoki Szakutasítás tartalmazza.

Az elítéltek díjazásánál alkalmazott alapmunkadíj mértéke az előző évi minimálbér egyharmadában került meghatározásra.

/2020. évre érvényes alapmunkadíj összege: 49.670 Ft/fő/hó./, az óradíj 286 forintnál, a napi díj 2287 forintnál nem lehet kevesebb.

A tartási költséghez való hozzájárulás összege 584 Ft /fő/nap.

A munkadíjat a teljesítmény, a ledolgozott idő, valamint az előzőek kombinációja alapján lehet megállapítani.

A munkáltató által alkalmazható pótlékok egyetlen kötelező formája az éjszakai munkához kapcsolódó 15%-os pótlék, minden másról a munkáltató dönt a munkáltatási szabályzatban.

Biztosítani kell számukra az egészséges és biztonságos munkavégzést, a védőfelszerelést, kiegészítő étkezési normákat, és ennek megfelelő eszközöket is

A munkavégzés során az elítéltekkel munkaköri leírást is kell készíteni. Az effektív munkavégzésben az előkészítő és befejező tevékenységek nem tartoznak bele.

A munkáltatásról a BFB dönt, mely során figyelembe veszi, hogy a fogva tartottak lehető legszélesebb köre vegyen részt a munkáltatásban és az ellátásukhoz szükséges lehető legtöbb terméket saját maguk állítsák elő.

Munkaterápiás foglalkoztatás:

Fogalma:

A reintegrációs tevékenység azon formája, amikor elsősorban a kényszergyógykezelt, az előzetes kényszergyógykezelt és a gyógyító-reintegráló csoportba helyezett, valamint a megváltozott munkaképességű vagy egyébként az egészségi állapota miatt a munkáltatásban részt venni nem képes elítélt foglalkoztatása szervezeten, rendszeresen, a törvényben meghatározott feltételekkel és térítési díj ellenében, büntetés-végrehajtási jogviszony keretében történik.

A bv. orvos javaslatára a BFB dönt az elítélt munkaterápiás foglalkoztatásáról, munkaidejéről, munkarendjéről.

A munkaterápiás foglalkoztatás időtartama nem haladhatja meg a **napi hat és a heti harminc órát, de el kell érnie a napi négy és a heti húsz órát.**

A munkaterápiás foglalkoztatáson részt vevő elítélt rendszeres pénzbeli térítésre jogosult, amelynek legkisebb összege napi hatórás foglalkoztatás esetén az alapmunkadíj egyharmada. A térítési díj összege az országos parancsnok által normatív utasításban, évente meghatározott összeg. **2020.évre érvényes összege: 16557 ft/fő/hó.**

Munkaterápiás foglalkoztatás esetén e törvény munkáltatásra vonatkozó szabályait kell azzal az eltéréssel alkalmazni, hogy az ilyen foglalkoztatásban részt vevő elítélt számára teljesítménykövetelmény nem írható elő.

Társadalmi és munkaerő piaci reintegrációs programok

⁵⁷ **1.TÁMOP-5.6.3-12/1-2012-0001 azonosító számú projekt: A fogvatartottak többszakaszos, társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációja és az intenzív utógondozás modellje**

A projekt **célja** :

- az ország összes büntetés-végrehajtási intézetét érintően a jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetést töltő elítéltek, a letartóztatás alatt álló személyek, valamint a kényszergyógykezeltek társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációjának elősegítése,
- és az elkövetők bűnismétlési kockázatának csökkentése érdekében komplex, egyénre szabott reintegrációs program megvalósítása, a visszafogadó környezet érzékenyítése.

2012. december 1-jétől országosan, azaz 29 büntetés-végrehajtási intézetben mintegy 115 fő helyi megvalósító kapcsolódott be a programba.

A projekt egyrészt fókuszált a célcsoport fejlesztésére (személyiség- és kompetenciafejlesztő, valamint képzési és utógondozási programokon keresztül), másrészt a modell befogadására alkalmas környezet megteremtésére, és a célcsoporttal dolgozó szakemberek felkészítésére.

A fogvatartottaknak biztosított szolgáltatások négy egymásra épülő szakaszban valósultak meg:

1. Fogvatartottak tájékoztatása, toborzása.
2. A fogvatartottak gyakorlati felkészítése.
3. Szakmaképzés megvalósítása .
4. Intenzív utógondozás, munkaerő-piaci tanácsadás két fázisban.

⁵⁷ <https://bv.gov.hu/hu/tamop>

- Munkaerő-piaci és információs szolgáltatás, álláskeresési tanácsadás, álláskeresési technikák oktatása, szabadulásra való felkészítés, jótételi programok szervezése, a természetes támogató háló megerősítése, felkészítés a visszafogadásra.

- Szabadulás utáni intenzív utógondozás, helyreállító technikák alkalmazása, családi kapcsolatok helyreállítása, illetve a bűncselekménnyel okozott sérelmek jóvátétele, a sértett és a megsértett közösség kiengesztelése érdekében.

A foglalkozások során, egymással és az intézettel hatékonyan együttműködve jutottak el a fogvatartottak a projektbe történő bevonástól, a készségfejlesztő tréningeken át a piacképes szakma megszerzéséig. A program egyénileg differenciált fejlesztésekre adott lehetőséget, hozzájárulva ezzel a bűnismétlés és a társadalmi kirekesztődés mértékének csökkentéséhez, és a társadalomba történő beilleszkedés elősegítéséhez.

⁵⁸ 2. EFOP-1.3.3-16-2016-00001 azonosító számú projekt: **A TETT-program fogvatartottak munkaerő piaci és társadalmi reintegrációjának elősegítésére, mely 2016. október 1-én indult.**

A projekt új eleme a fogvatartottak hozzátartozóinak bevonása, így 1000 hozzátartozó számára is biztosítottak a reintegrációs program humánszolgáltatásai, elősegítve a munkaerő piaci reintegrációjukat, ezáltal csökkentve a társadalmi kirekesztődésük mértékét.

A projekt az ország kevésbé fejlett (Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl) régiókra terjed ki, az ott található büntetés-végrehajtási intézetekben valósul meg.

A projekt célja - építve az előzmény projektek tapasztalataira és eredményeire - a jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetést töltő elítéltek, a letartóztatás alatt álló személyek társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációjának erősítése és az elkövetők bűnismétlési kockázatának csökkentése érdekében reintegrációs program megvalósítása.

A projektben elsősorban azon fogvatartottak vehetnek részt, akik 5 éven belül szabadulnak, tehát a közeljövőben szembesülnek a visszailleszkedés nehézségeivel.

A program egyrészt fókuszál a célcsoport fejlesztésére (személyiség- és kompetenciafejlesztő, valamint képzési és utógondozási programokon keresztül), másrészt a modell befogadására alkalmas környezet megteremtésére, a célcsoporttal dolgozó szakemberek felkészítésére.

A projekt az összehangolt reintegrációt segítő szolgáltatási rendszerben **egységes, a fogvatartottak többsége által igénybe vehető, de egyéni adottságokhoz illeszkedő fejlesztésekre ad lehetőséget,** hozzájárulva ezzel a bűnismétlés és a társadalmi kirekesztődés mértékének csökkentéséhez.

⁵⁸ <https://bv.gov.hu/hu/efop-1-3-3>

A program elemei a humánszolgáltatások keretében:

- egyéni és csoportos motivációs foglalkozások,
- munkaerőpiaci és információs szolgáltatás nyújtása,
- álláskeresési tanácsadás, kulcsképeségek fejlesztése, álláskeresési technikák oktatása
- valamint szociális ügyintézés és segítő beszélgetés biztosított az Egyéni Fejlesztési Terv alapján.

A projekt nagy hangsúlyt fektet a **resztoratív (helyreállító) technikák** alkalmazására, ahol:

- egyrészt a fogvatartotti motiváció fenntartásában különösen nagy szerep jut a **családi kapcsolatoknak**, azok minőségének.
- másrészt a helyi közösség számára megszervezett **szimbolikus jóvátételi programok** segítségével hozzájárul a fogvatartott számára a bűncselekmény okozásával, illetve annak okozatával való szembenézésre és a felelősségvállalás elősegítésére, tudatosság növelésére.

A program ezért nem csak a bűncselekmény elkövetésének szimbolikus jóvátételére irányul, hanem a letartóztatással kialakult élethelyzet kapcsán a büntetőeljárással érintett családok, a közvetlen környezet, a kisközösségek és a társadalom számára is jóvátételt tud nyújtani akár a letartóztatásban lévő fogvatartottak is.

⁵⁹ A helyreállító, resztoratív igazságszolgáltatás a büntetés-végrehajtásban

A helyreállító vagy resztoratív igazságszolgáltatás egy olyan, hazánkban még viszonylag kevésbé ismert és alkalmazott alternatív igazságszolgáltatási módszer, amely elsősorban a bűncselekmény következtében az egyén, a kapcsolatok és a közösség által elszenvedett károk helyreállítását célozza.

A resztoratív igazságszolgáltatás új lehetőséget kínál arra, hogy a börtönöket humánusabbá, ugyanakkor hatékonyabbá tegyék. A hangsúly az elkövető azon képességein és készségein van, amelyekre a bűncselekménnyel okozott kár jóvátétele és a közösségbe történő beilleszkedés alapozható.

A resztoratív technikák közül a következők alkalmazhatók a szabadságvesztés végrehajtása mellett:

- közösség érdekében végzett tevékenység,
- mediáció,
- családi döntéshozó csoportkonferencia.

1. A resztoratív gyakorlatok büntetés-végrehajtási keretek közötti alkalmazhatóságával hazánkban a **MEREPS-projekt** foglalkozott először. A projekt a mediáció és más resztoratív megoldások szerepét és lehetőségét vizsgálta börtönkörnyezetben, súlyos bűncselekmények elkövetőit és áldozatait fókuszba állítva.

⁵⁹ Budai István

Resztoratív technikák alkalmazása a büntetés-végrehajtásban Börtönügyi Szemle 2014/1.

/A MEREPS a „Mediation and Restorative Justice in Prison Settings”, azaz a ”Mediáció és helyreállító igazságszolgáltatás a büntetés-végrehajtásban” című, az Európai Bizottság Criminal Justice programja által támogatott pályázati projekt nevének rövidítése, mely az Országos Kriminológiai Intézet és a Foresee Kutatócsoport együttműködésében valósult meg./

2. Nagyon fontos az elítéltek érzékenyítése a bűncselekmény által okozott sérelmek felismerése vonatkozásában, erre szolgál a **Zákeus-program**, a Magyar Testvéri Börtöntársaság és a Magyar Bünmegelőzési Börtönmissziós Alapítvány programja.

Alapvető célok:

- az áldozatok irányába tanúsított együttérzés,
- felelősségvállalás,
- a következményekkel való szembesülés,
- a szükségletek felismerése,
- az elkövetés közösségre gyakorolt hatásának megértése,
- megbánás és jóvátétel,
- megbékélés és megbocsátás.

3. A családi döntéshozó csoport konferencia:

A helyreállító igazságszolgáltatás eszközrendszerének következő olyan eleme, amely börtönkörülmények között alkalmazva a fogvatartottak társadalmi reintegrációját segítő program, melynek során az elkövető által meghívott és a büntetés-végrehajtási intézet vezetése által jóváhagyott családtagok, barátok közösen fogalmazzák meg a szabadulás utáni sikeres reintegráció szempontjából legfontosabb kérdéseket.

Összegezve elmondható, hogy a fogvatartottak által a civil, normakövető közösség számára végzett jóvátételi tevékenység pozitív hatása kétségtelen mind az egyén, mind a társadalom vonatkozásában.

8. Az utógondozás és a pártfogó felügyelő tevékenység célja, feladatai

A Bv. kódexben a szabadulásra való felkészítés vonatkozásában bevezetett új típusú jogintézmények az elítélt eredményes reintegrációja hatékonyságának növelését célozzák, elősegítve az utógondozás keretében biztosított után követés lehetőségét is, amely által a szabadult személy részére további támogatási lehetőségek biztosíthatók. A szabadult elítélt életvitelének nyomon követése, az indokolt támogató jellegű beavatkozások megtétele hozzájárulnak a visszaesési kockázatok csökkentéséhez.

Az utógondozás nem büntetőjogi intézkedés. Jellege szerint a bv. pártfogó felügyelő által nyújtott segítő tevékenység, amelynek megkezdését az utógondozott önkéntes kérelme alapozza meg, és az, a részéről bármikor megszakítható

Az utógondozás célja az, hogy a szabadságvesztésből szabadulónak, a segítséget nyújtson a reintegrációhoz, a társadalomba történő beilleszkedéshez és az ehhez szükséges szociális feltételek megteremtéséhez.

Főbb jellemzői:

- kizárólagos tartalmi eleme a segítségnyújtás, amelynek végrehajtásához hátrányos jogkövetkezmény nem kapcsolódik, annak során magatartási szabály nem érvényesíthető;
- az utógondozott által hozott, és a pártfogó felügyelővel közösen megfogalmazott probléma kezelésére, megoldására irányul;
- a segítő folyamat célja az egészségügyi, mentális, szociális, és életvezetési nehézségek megoldásában való közreműködés, segítségnyújtás;
- a segítő folyamatban a pártfogó felügyelő által meghatározott feladatok vállalásához és teljesítéséhez az utógondozott együttműködése szükséges;
- a segítő folyamat módszerei között meghatározó az egyéni tanácsadás keretében nyújtott tájékoztatás, az egyéni esetkezelés, az ügyintézés, a csoportos foglalkozás, és a Családi Döntéshozó Csoportkonferencia módszerének alkalmazása;
- a támogatás teljes időtartama jogszabályban rendeleti szinten meghatározott, ugyanakkor azon belül kezdő- és záró időpontja jellemzően az elítélt vagy szabadult elítélt szükségleteihez igazodik.

Alkalmazhatóságának feltételei

Az utógondozás keretében bv. pártfogó felügyelői segítséget kérhet:

- a szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátott elítélt, ha a pártfogó felügyeletét a bv. bíró nem rendelte el;
- a szabadságvesztés tartamának kitöltésével szabadult személy;
- a külföldi székhelyű bv. szervtől feltételes szabadságra bocsátott vagy kitöltve szabadult magyar állampolgár, amennyiben magyarországi lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkezik;
- a magyarországi lakó-vagy tartózkodási hellyel rendelkező külföldi állampolgár, ha szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátotta a bíróság, és nem rendelte el a pártfogó felügyeletét, vagy a szabadságvesztésből kitöltve szabadult.

Az utógondozás keretében bv. pártfogó felügyelői segítségre nem jogosult:

- a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztésből szabadult elítélt;
- az elzárásból szabadult elítélt, elkövető;
- az a feltételes szabadságra bocsátott vagy kitöltve szabadult külföldi állampolgár, aki magyarországi lakó- vagy tartózkodási hellyel nem rendelkezik, vagy a bíróság mellékbüntetésként a kiutasításáról határozott.

Az utógondozás tartama

Az utógondozás keretében a bv. pártfogó felügyelő társadalmi beilleszkedését segítő támogatást nyújt az elítéltnak, ha azt a szabadulása után egy éven belül kéri. Utóbbi esetben, tehát a támogatás időtartama legfeljebb a tényleges szabadulás után megkezdett utógondozásnak kezdő napjától számított egy évig tarthat.

Az utógondozás végrehajtásának befejezése

Az utógondozás keretében nyújtott szolgáltatásoktól az utógondozott bármikor elállhat, az együttműködést megszakíthatja. A bv. pártfogó felügyelőnek törekednie kell arra, hogy a megkezdett reintegrációs folyamatot fenntartsa, az elítélt motivációját erősítse és fejlessze.

Befejezettnek kell tekinteni az utógondozási ügy iratát, amennyiben az utógondozott:

- az utógondozás keretében nyújtott támogatásokat a továbbiakban nem kéri és erről szóban vagy írásban nyilatkozik;
- az utolsó személyes meghallgatása óta három hónap eltelt és együttműködést nem tanúsít;
- az utógondozás megkezdésétől számított egy év eltelt;
- elhunyt.

Pártfogó Felügyelői tevékenység

Célja,

- **hogy a pártfogó felügyelő a büntetőeljárás és a végrehajtás folyamatában kellő súllyal legyen jelen,**
- **közvetítő szerepet lásson el az elkövető, valamint az áldozat és a társadalom között, ezáltal csökkentve a bűnismétlés veszélyét és fokozva az elkövető társadalmi reintegrációjának esélyét,**
- **és segítséget nyújtson a társadalomba való beilleszkedéshez, az ahhoz szükséges szociális feltételek megteremtéséhez.**

2011.január 1. óta a Pártfogó felügyelői Szolgálat szakmai felügyeletét országos hatáskörben a Közigazgatási és Igazságügyi minisztérium Igazságügyi Szolgálatát látja el, a pártfogó felügyelői feladatokat pedig a megyei kormányhivatalokba integrált Igazságügyi Szolgálatok végzik, a pártfogó felügyelők tevékenységén keresztül.

Az országgyűlés elfogadta a 2014.évi XXX. törvényt, mely eredményeként a megyei (fővárosi) Kormányhivatalok Igazságügyi Szolgálatát Pártfogó Felügyelői Szolgálatok által ellátott egyes, a büntetés-végrehajtással összefüggő pártfogó felügyelői tevékenységek a Belügyminisztérium irányításába kerültek.

A 2014.évi XXX. törvény, valamint a 2013.évi CCXL. törvény, és a Pártfogó felügyelő Szolgálat tevékenységéről szóló 8/2013.(VI.29.) KIM. rendelet együttesen meghatározzák a büntetés-végrehajtással összefüggő **büntetés-végrehajtási pártfogók pártfogó tevékenységei köreit, melyek a következők:**

1. a feltételes szabadságra bocsátással összefüggésben elrendelt pártfogó felügyelői vélemény készítése;

2. környezettanulmányok készítése:

- a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizárt életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt kötelező kegyelmi eljárása elbírálásához;
- a szabadságvesztés félbeszakítására irányuló kérelem indokoltságának ellenőrzése céljából;
- a reintegrációs őrizetbe helyezést megelőzően;
- a fiatalkorú befogadó részlegbe helyezését megelőzően.
- az elzárást, illetve szabadságvesztést töltő elítéltnak az adott ügyben előterjesztett kegyelmi kérelme esetében
- a társadalmi kötődés programba történő behelyezést megelőzően, a kötelezően alkalmazandó eset kivételével

3. a gondozás keretében végzett reintegrációs tevékenység;
4. az utógondozás keretében végzett reintegrációs tevékenység;
5. a feltételes szabadság tartamára törvény alapján fennálló vagy elrendelt pártfogó felügyelet végrehajtása.

A feltételes szabadságra bocsátással összefüggésben elrendelt pártfogó felügyelői vélemény készítése:

A feltételes szabadságra bocsátás tárgyában indult eljárás során a határozat meghozatala előtt a büntetés-végrehajtási bíró– feltéve, hogy a feltételes szabadságra bocsátás lehetséges időpontjáig rendelkezésre álló idő legalább **kettő hónap** – elrendelheti a vélemény beszerzését.

A véleményt a büntetés-végrehajtási szerv vezetője által kijelölt büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő készíti el.

A vélemény kiterjed az elítélt családi állapotára, iskolai végzettségére, szakképzettségére, foglalkozására, munkahelyére vagy tanulói jogviszonyának adataira, egészségügyi adataira, esetleges káros szenvedélyeire, szociális helyzetére, így különösen családi-, lakás-, valamint jövedelmi és vagyoni körülményeire.

Környezettanulmányok készítése:

- a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizárt életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt kötelező kegyelmi eljárása elbírálásához;
- a szabadságvesztés félbeszakítására irányuló kérelem indokoltságának ellenőrzése céljából.
- a reintegrációs őrizetbe helyezést megelőzően
- a fiatalkorú befogadó részlegbe helyezését megelőzően.

A környezettanulmány elkészítésére **legalább 8, legfeljebb 30 nap** áll rendelkezésre.

A gondozás keretében végzett reintegrációs tevékenység:

A reintegrációs gondozást az elítéltet fogva tartó büntetés-végrehajtási szerv büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelője hajtja végre, a reintegrációs tiszttel való szoros együttműködésben.

A reintegrációs gondozás büntetés-végrehajtási jogi intézmény, és – szemben a feltételes szabadság tartamára törvény alapján fennálló vagy elrendelt pártfogó felügyelet végrehajtásával – nem büntetőjogi intézkedés. Jellege szerint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő által nyújtott segítő tevékenység, amelynek főbb jellemzői:

- a) legfőbb tartalmi eleme a segítségnyújtás, amelynek végrehajtásához hátrányos jogkövetkezmény nem kapcsolódik, annak során magatartási szabály nem érvényesíthető;
- b) egyrészt az elítélt által hozott, másrészt a bv. pártfogó felügyelő által feltárt probléma kezelésére, megoldására irányul;
- c) a segítő folyamat célja az egészségügyi, mentális, szociális és életvezetési nehézségek megoldásában való közreműködés, segítségnyújtás;
- d) a segítő folyamatban a bv. pártfogó felügyelő által meghatározott feladatok vállalásához és teljesítéséhez az elítélt együttműködése szükséges;
- e) a segítő folyamat módszerei között meghatározó az egyéni tanácsadás keretében nyújtott tájékoztatás, az egyéni esetkezelés, az ügyintézés, a csoportos foglalkozások és a Családi Döntéshozó Csoportkonferencia módszerének alkalmazása;
- f) a reintegrációs gondozás időtartamára a Bv. tv. 185. § (2)-(3) bekezdéseiben foglaltak az irányadók

A reintegrációs gondozás kiterjed:

A büntetés-végrehajtási szervnél szabadságvesztés büntetését töltő magyar és külföldi állampolgárságú elítélte.

A reintegrációs gondozás nem alkalmazható:

- a büntetés-végrehajtási szervnél letartóztatott fogvatartottra;
- a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztést töltő elítélte;
- az elzárást, a szabálysértési elzárást és a pénzbírság, illetve a közérdekű munka helyébe lépő szabálysértési elzárást (a továbbiakban: elzárás) töltő elítélte, elkövetőre.

A bv. pártfogó felügyelőnek törekednie kell arra, hogy a megkezdett reintegrációs folyamatot fenntartsa, az elítélt motivációját erősítse és fejlessze. Fentieken túlmenően, a bv. pártfogó felügyelőnek kötelessége a reintegrációs gondozásban résztvevő elítélt ösztönzése abban, hogy a szabadulását követő, önkéntes utógondozásra is jelentkezzen, a társadalomba való visszailleszkedése további támogatása, figyelemmel kísérése és ezáltal, a visszaesési kockázata csökkentése érdekében.

Az utógondozás keretében végzett reintegrációs tevékenység:

A büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő jellemzően azokat a módszereket és technikákat alkalmazza az utógondozás végrehajtása során, amelyeket a reintegrációs gondozás keretében biztosít az elítélt részére.

A feltételes szabadság tartamára törvény alapján fennálló vagy elrendelt pártfogó felügyelet végrehajtása:

A feltételes szabadság tartamára törvény alapján fennálló vagy elrendelt pártfogó felügyelet végrehajtásának célja, hogy a pártfogolt ismételten bűncselekményt kövessen el, továbbá segítséget nyújt a társadalmi beilleszkedéséhez, az ehhez szükséges szociális készségek kialakításához és feltételek megteremtéséhez, közreműködik a sértettek érdekeinek érvényesülésében.

A pártfogó felügyelet alkalmazása nem mellőzhető:

- életfogytig tartó szabadságvesztésből szabaduló, feltételes szabadságra bocsátott elítélt esetében;
- visszaeső terhelt esetében;
- fiatalkorú terhelt esetében.

A pártfogó felügyelet a szabadságvesztésből történő tényleges elbocsátás napjával kezdődik. A feltételes szabadság tartama azonos a szabadságvesztés hátralevő részével, de legalább egy év, életfogytig tartó szabadságvesztés esetén pedig legalább tizenöt év.

9. Reintegrációs őrizet

A társadalmi visszailleszkedést elősegítő, a börtön falain kívül érvényesülő intézmény.

Célja, hogy az elítélt úgy illeszkedjen vissza a társadalomba, hogy a mindennapi élettel együtt járó helyzetekkel együtt éljen.

Ha a szabadságvesztés céljának megvalósulása ilyen módon is biztosítható, a feltételes szabadságra bocsátás esedékessége, illetve ennek kizárása vagy kizártsága esetén a szabadulás várható időpontja előtt reintegrációs őrizetbe helyezhető az az elítélt, aki azt vállalja és gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, vagy ha szándékos bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, akkor:

- nem személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt ítélték el,

- első ízben ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre vagy visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő, és
- öt évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztést tölt.

A reintegrációs őrizet időtartama

- legfeljebb egy év, ha az elítéltet gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre,
- a fentiekben meghatározottakon kívül legfeljebb tíz hónap.

A reintegrációs őrizet az elektronikus távfelügyeleti eszközök alkalmazása mellett biztosítható.

A reintegrációs őrizetben töltött tartam a szabadságvesztésbe beleszámít.

A reintegrációs őrizet az elítélt szabadságának teljes elvonását megszünteti, de mozgási szabadságát és a tartózkodási helye szabad megválasztásának jogát korlátozza.

Kérelemre indul a szabadságvesztés végrehajtása alatt egy alkalommal, elítélt vagy védője kezdeményezheti, a kérelmet a bv. intézet - értékelő véleményével és javaslatával - 15 napon belül továbbítja a büntetés-végrehajtási bírónak.

Előterjesztése:

- Előzetes vizsgálat: esedékessége előtt 3 hónappal, feltételek teljesülnek-e, és nem áll-e fenn kizáró ok.
- Feltételek és szabályokról a reintegrációs tiszt tájékoztatja az elítéltet és írásban nyilatkoztatja, hogy vállalja-e a reintegrációs őrizet feltételeit.
- BFB meghallgatja az elítéltet és felhívja, hogy 5 napon belül jelölje meg a végrehajtásra szolgáló lakást és a kapcsolattartásra jogosult személyt.
- Tájékoztatni kell arról is, ha a megjelölt ingatlan nem a saját tulajdonában vagy használatában van, a befogadó nyilatkozatot 30 napon belül mutassa be.
- Megkeresés a lakás elhelyezkedése szerint illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőhöz.
- A bv. pártfogó felügyelő felméri az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazhatóságát és a lakás körülményeit. Előbbiről 8 napon belül jegyzőkönyvet, utóbbiról pedig 30 napon belül környezettanulmányt készít. Az elítélt által meghatározott személlyel (a továbbiakban: kontaktszemély) köteles felvenni a kapcsolatot. Amennyiben az előzetesen egyeztetett időpontban a kontaktszemély nem jelenik meg, azonban utólag távollétét igazolja, a bv. pártfogó felügyelő újabb időpontot köteles megjelölni a felmérés végrehajtása céljából. Ha az ingatlan megtekintése és a felmérés elvégzése a kontaktszemély távolléte miatt ismételten akadályba ütközik, a bv. pártfogó felügyelő a továbbiakban a vizsgálatot nem köteles lefolytatni.
- Az ingatlan alkalmasságáról készült jegyzőkönyv tartalmát, annak írásba foglalását követő három munkanapon belül az elítélttel ismertetni kell. Ha az ingatlan alkalmatlan a reintegrációs őrizet végrehajtására, az elítélt egy alkalommal megjelölhet egy másik lakást. Ha az elítélt által megjelölt második ingatlanban végzett felmérés eredménye ismételten alkalmatlan minősítésű, a bv. intézet az előterjesztést mellőzheti.
- A felmérés alapján nem alkalmas az ingatlan, vagy a távfelügyeleti eszköz alkalmazhatósága kizárt, ha:
 - az ingatlanban nem áll rendelkezésre elektromos hálózat és emiatt a távfelügyeleti eszköz feltöltése nem biztosítható;

- nem áll rendelkezésre a távfelügyeleti eszköz adatforgalmazásához szükséges hálózati lefedettség és jelerősség az ingatlan valamennyi helyiségében;
- az elítélt által megjelölt kontaktszemély vagy az ingatlanban életvitelszerűen tartózkodók bármelyike kriminológiai szempontból veszélyezteti a reintegrációs őrizetbe helyezendő elítélt eredményes reintegrációját

Az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe, ha:

- az elítélttel szemben további szabadságvesztést kell végrehajtani,
- az elítélttel szemben folyamatban lévő büntetőügyben elrendelt letartóztatását a szabadságvesztés végrehajtásának idejére megszakították,
- a fogvatartása során engedélyezett reintegrációs őrizetet az elítéltnak felróható okból megszüntették,
- az egy évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztésből legalább három, egy évet meghaladó tartamú szabadságvesztésből legalább hat hónapot nem töltött le,
- a megjelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlan.

Előkészítése:

- A környezettanulmányt a megkeresés megérkezésétől számított 30 napon belül kell a bv. intézetnek megküldenie.
- Ha a lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz működtetésére alkalmatlan, vagy a befogadó nyilatkozatot tevő a nyilatkozatát visszavonja, az elítélt egy alkalommal megjelölhet egy másik lakást is.
- Jegyzőkönyv felvétele: a meghallgatásról, a befogadó nyilatkozat beszerzésének elmulasztásának a következményeiről.

Bv. bíró feladatai a reintegrációs őrizet során:

- Kijelöli az elítélt tartózkodási helyéül szolgáló lakást.
- Meghatározza, hogy a kijelölt lakás és a hozzá tartozó bekerített hely milyen célból és milyen időtartamban hagyható el.
- Előterjesztés esetében az iratok alapján dönt, az elítélt vagy a védő által benyújtott kérelem tárgyában meghallgatást tart.
- Kérelemnél, érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján utasítja el, ha elrendelését a törvény kizárja.
- A határozatot hoz a lakás kijelölésére, valamint a kijelölt lakás és az ahhoz tartozó bekerített hely elhagyásának feltételeire vonatkozó részét megváltoztathatja vagy eseti jelleggel engedélyezheti az elítélt meghatározott célból történő eltávozását.
- 5 napon belül, sürgős esetben soron kívül - az iratok alapján - határoz. Ezt az eljárást a kijelölt lakás elhelyezkedése szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró folytatja le.

A büntetés-végrehajtási bíró által kijelölt lakást és az ahhoz tartozó bekerített helyet az elítélt csak az elrendelő határozatában meghatározott célból, különösen

- a mindennapi élet szokásos szükségleteinek biztosítása,
- munkavégzés,
- oktatásban, képzésben való részvétel vagy
- gyógykezelés céljából, az ott meghatározott időben és az úti cél meghatározása mellett hagyhatja el.

A reintegrációs őrizet elrendelését követően a bv. intézet feladatai:

- Az elítélt szabadon bocsátásának előkészítése,
- Az elítélt átszállítása a kijelölt lakás helye szerint illetékes megyei (fővárosi) bv. intézetbe.
- Az érintett elítéltet a reintegrációs őrizetbe történő szabadon bocsátást megelőzően legkevesebb egy munkanappal - dokumentáltan - oktatásban kell részesíteni a büntetés-végrehajtási bíró végzésében foglalt, továbbá az általánosan követendő viselkedési és az előírt magatartási szabályokról, a távfelügyeleti eszköz működtetéséről, működéséről, amit számára meg kell mutatni. A tájékoztatásnak ki kell terjednie az eszköz lehetséges jelzéseinek értelmezésére és az ezek alapján elvárt tevékenységekre. Az oktatást a bv. intézet parancsnoka által kijelölt személyek kötelesek végrehajtani.
- A szabadon bocsátás során az elítélt okmány-, érték- és tárgyleletét részére át kell adni. Tájékoztatni kell arról, hogy az esetlegesen érvényességi idejét veszítő személyi okmányok pótlása csak a bv. bíró - kijelölt terület e célból történő elhagyására vonatkozó - előzetes engedélyével lehetséges.
- Az elektronikus távfelügyeleti eszközök beüzemelése.
- A bv. intézeten kívüli jogszerű tartózkodásról szóló igazolás kiállítása és átadása.
- Az elrendeléséről szóló határozat továbbítása a szabadon bocsátó bv. intézetnek, ha az elítéltet már átszállították, továbbá a kijelölt lakás helye szerint illetékes megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságnak.
- A bv. intézet kijelölt bv. pártfogó felügyelője a reintegrációs őrizetbe helyezés engedélyezéséről szóló bv. bírói határozat kézhezvételét követően, a szabadítást megelőzően tájékoztatja az elítéltet:
 - az ellenőrzési feladatairól;
 - személyéről és elérhetőségéről;
 - a kapcsolatfelvétel módjáról;
 - az általa nyújtott, az elítélt eredményes reintegrációját elősegítő támogatás formáiról.

A tájékoztatásról jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek egy példányát a reintegrációs őrizetbe helyezett elítélt részére kell átadni.

Ellenőrzése:

1. bv. szervezet,
2. az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, és
3. a kijelölt lakás szerint illetékes bv. pártfogó felügyelő végzi.

A bv. pártfogó havonta, de ha azt tapasztalja, hogy az elítélt a reintegrációs őrizet egyes szabályait megszegi, azonban az még nem teszi indokolttá a reintegrációs őrizet megszüntetésének kezdeményezését; vagy az elítélt élethelyzetében olyan változás áll be, amely miatt fokozott reintegrációs célú támogatásra szorul, úgy az ellenőrzések gyakoriságát fokoznia kell.

Az ellenőrzés tapasztalatairól a bv. pártfogó felügyelő öt munkanapon belül készíti el a jelentést. Abban az esetben, ha az ellenőrzés során megállapításra kerül, hogy az elítélt a reintegrációs őrizet végrehajtása alól szándékosan kivonja magát, vagy a távfelügyeleti eszközt szándékosan megrongálta vagy eltávolította, vagy a bv. bíró által előírt magatartási

szabályokat súlyosan megszegte, a bv. pártfogó felügyelő a jelentését soron kívül köteles elkészíteni és a bv. intézet parancsnoka útján haladéktalanul továbbítani a bv. bírónak.

A nem szabotázs jellegű jelzések kivizsgálása elsődlegesen a bv. intézet intézeti ügyelet feladata. Ennek keretében köteles telefon útján az elítélttel felvenni a kapcsolatot és tájékoztatást kérni a jelzés okáról. Ha többszöri próbálkozás ellenére nem sikerül telefon útján az elítélttel való kapcsolatfelvétel, hivatali munkaidőben értesíti a bv. pártfogó felügyelőt, aki személyesen ellenőrzi az elítéltet. A személyes ellenőrzés végrehajtására kizárólag a bv. pártfogó felügyelő hivatali munkaidejében kerülhet sor. Az ellenőrzés eredményéről annak végrehajtását követően a bv. pártfogó felügyelő soron kívül köteles értesíteni az intézeti ügyeletet. Ha az ellenőrzés során megállapítást nyer, hogy az elítélt a magatartási szabályokat súlyosan megszegte, vagy a távfelügyeleti eszközt szándékosan megrongálta, vagy eltávolította és kivonta magát a végrehajtás alól, a bv. pártfogó felügyelő a bv. intézet parancsnoka útján haladéktalanul kezdeményezi a bv. bíró intézkedését.

Hivatali munkaidőn kívül, ha nem sikerül telefon útján az elítélttel való kapcsolatfelvétel, és a távfelügyeleti eszköz nem rendeltetésszerű működésére és a meghatározott magatartási szabályok megszegésére vonatkozó jelzések értékelése alapján további intézkedések foganatosítása indokolt, vagy ha a szabotázs jellegű cselekmény elkövetése egyértelműen megállapítható, az intézeti ügyelet haladéktalanul értesíti az ingatlan területi elhelyezkedése szerint illetékes megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság tevékenység-irányítási központját. A megtett intézkedésekről az intézeti ügyelet a következő munkanapon hivatali munkakezdetkor köteles tájékoztatni a bv. pártfogó felügyelőt.

Megszüntetése:

- ha, végrehajtandó szabadságvesztésről, új büntető ügyről érkezik értesítés,
- ha, az elítélt a magatartási, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz vállalt alkalmazási szabályait megszegi, az elektronikus távfelügyeleti eszközt megrongálja vagy használhatatlanná teszi.
- ha a befogadó nyilatkozatot tevő személy a nyilatkozatát visszavonja,
- ha a lakás alkalmatlanná válik az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazhatóságához.

Megszüntetéséről a bv. bíró a bv. intézet előterjesztésére soron kívül, iratok alapján határoz. Az előterjesztéshez csatolni kell a rendőri, illetve a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői jelentést. Az előterjesztésben meg kell jelölni azt az időpontot, amikortól a távfelügyeleti eszköz jelzése alapján az elítélt a reintegrációs őrizet alól kivonta magát, továbbá ha az elítélt nem lelhető fel, kezdeményezni kell elfogatóparancs kibocsátását. Ha az elítélt ismeretlen helyre távozik, a büntetés-végrehajtási bíró a reintegrációs őrizet megszüntetéséről szóló határozat meghozatalával egyidejűleg elfogatóparancsot bocsát ki.

10. Társadalmi kötődés program

A program alapvető feladata a szabad élethez közelítő fogvatartás megteremtése, a szabadulást követő befogadó környezet erősítése, szükség esetén biztosítása, a korábbi munkahelyre történő visszahelyezés elősegítése, amennyiben ez nem lehetséges, úgy új munkahely felkutatása, esetlegesen közfoglalkoztatás megteremtése. A program kiemelt feladata a társadalmi kapcsolatok erősítése, valamint a szabadulás utáni lakhatás megteremtése. Mindezen feladatok végrehajtása céljából nélkülözhetetlen a reintegrációs tiszt és a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő szoros együttműködése. A programelemek

megvalósításának eredményességét a reintegrációs tiszt és a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő időszakosan ellenőrzi, értékeli, és indokolt esetben módosítja.

A Bv. kódex módosítása értelmében azt az elítéltet, akit első alkalommal ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre és a vétség miatt kiszabott szabadságvesztés tartama az egy évet nem haladja meg, kérelmére társadalmi kötődési programba kell bevonni. A bv. intézet ennek lehetőségéről a befogadástól számított tizenöt napon belül írásban tájékoztatja az elítéltet, és egyidejűleg az elítéltet írásban nyilatkoztatja arról, hogy kérelmezi-e a bevonását. A kérelem alapján az elítélt társadalmi kötődés programba történő bevonásáról külön döntést hozni nem kell, a kérelem elutasításáról a bv. intézet parancsnoka határozattal dönt.

Azt az elítéltet, akit első alkalommal ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre, és annak tartama a két évet nem haladja meg, a bv. intézet bevonhatja a társadalmi kötődés programba. A társadalmi kötődés programba helyezést az elítélt és a védője is kérelmezheti. Ez esetben a döntés megalapozása érdekében a bv. intézet megkeresésére az elítélt által megjelölt letelepedés helye szerint illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő környezettanulmányt készít.

Nem vonható be a társadalmi kötődés programba az az elítélt, akivel szemben

- újabb szabadságvesztés végrehajtására érkezik értesítés, vagy
- újabb büntetőeljárás indult.

A társadalmi kötődés program feladata:

- a befogadó környezet erősítése, illetve szükség esetén segítség a családi kapcsolatok helyreállításához,
- a korábbi munkahelyre történő visszahelyezés elősegítése, ha ez nem lehetséges új munkahely keresése, ezek hiányában a közfoglalkoztatás megteremtése,
- további társadalmi kapcsolatok lehetőségének a feltárása,
- a lakhatás megteremtésének elősegítése.

A társadalmi kötődés programba bevont elítélt részére a bv. intézet **egyéni reintegrációs programot** készít, amely alapján végrehajtja az elítélt gondozását.

A büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő az egyéni reintegrációs program kidolgozásában és megvalósításában közreműködik. A programelemek megvalósításának eredményességét a bv. intézet a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő bevonásával értékeli, és szükség szerint módosíthatja azokat. Az értékelés keretében a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő háromhavonta jelentést készít a befogadó környezettel történő együttműködés eredményeiről.

A társadalmi kötődés megtartása érdekében az elítélt jogosult:

- havonta legalább öt, de legfeljebb tíz nap eltávozásra azokon a napokon, amelyeken nem végez munkát,
- felügyelet nélkül külső munkahelyen dolgozni,
- tanulmányok és képzések bv. intézeten kívüli folytatására.

A társadalmi kötődés programba bevont elítélt köteles:

- a reintegrációs programban számára meghatározott szabályokat megtartani, és
- a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelővel együttműködni.

Az elítelt társadalmi kötődés programba történő bevonását meg kell szüntetni, ha

- a bv. intézet elhagyásával, a bv. intézeten kívüli munkáltatással vagy tanulmányok folytatásával kapcsolatos magatartási szabályokat megszegi,
- súlyos vagy ismételt fegyelmi vétséget követ el, vagy
- kizáró ok következik be.

A társadalmi kötődés programba történő bevonás megszüntetéséről a BFB az általános szabályok szerint hozza meg a döntést.

PSZICHOLÓGIA

1. A totális intézetek jellemzői

Ebben a fejezetben a totális intézetek, köztük a börtön jellegzetességeiről, a személyiségre gyakorolt hatásairól lesz szó. Majd a következő fejezetben a különös bánásmódot igénylő fogvatartotti csoportok leírása következik, amelyekben támpontokat adunk a velük való bánásmód formálására, leírjuk speciális jellemzőiket, amelyek a börtönben való alkalmazkodásukat befolyásolják.

A totális intézet fogalma

A totális intézet Erving Goffmann megfogalmazása alapján olyan intézet, ahol a bentlakókat a társadalomtól valamilyen ok miatt elszigetelik, életük szigorú szabályok szerint, uniformizáltan, erőteljes irányítás és állandó ellenőrzés mellett folyik egy meghatározott cél elérése érdekében. Mindez az elszemélytelenedés irányába hat, a személy belekényszerül egy sablonos, a konform viselkedést előnyben részesítő világba.

Ilyenek lehetnek: börtönök, hagyományos elmeógyógyintézetek, kolostorok.

Jellemzői:

- Sok hasonló szituációban lévő személy él egy intézetben, akiket valamennyi időre elzárnak a társadalomtól.
- Erősíti a dependenciát, függőségi helyzetet teremt, ami a társas készségek elsatnyulását okozhatja.
- Stigmatizálhat (megbélyegez), ezáltal befolyásolja a környezetnek a személlyel kapcsolatos véleményeit, reakcióit, viselkedését,

Különböznek azok a totális intézmények ahol önként vállalt az elszigetelődés (pl.: kolostor) és ahol kényszerből történik (pl.: börtön).

A fentiekén túl a börtönt, mint totális intézetet jellemzi:

- Az elszigetelés fizikai, technikai eszközei veszélyességet sugallnak.
- A szabad életben az alapvető élettevékenységek (alvás, étkezés, munka, szórakozás) általában más-más helyszínen, változatosan, különböző emberek társaságában, nagyrészt önálló döntés alapján folynak le. Ezzel ellentétben, a totális intézetekben ezek egy helyen összpontosulnak, mindig több társ jelenlétében zajlanak.
- Mindenkitől ugyanazt a viselkedést követelik meg.
- A napi tevékenységek szigorú rend (házirend, napirend) szerint zajlanak, az egész rendszert felülről irányítják.

A totális intézet személyiségre gyakorolt hatása

A totális intézet hatásai a személyiségre:

- A szabályok, reménytelenség és az uniformizáltság miatt a bentlakó elveszítheti a magáról és másokról kialakult képét.
- Érzelmi stresszel, frusztrációval telített helyzet, amelyet agresszív módon vezetnek le.
- Kialakul az informális hierarchia.
- Sykes szerint a megfosztottság (depriváció) 5 típusa jellemzi a börtönbe kerülők életét (szabadságtól; javaktól és szolgáltatásoktól; heteroszexuális kapcsolatoktól; autonómiától; biztonságtól való megfosztottság).

A környezet tehát személytelen, a szigorú rend is ezt erősíti, az egyhangúság, az unalom, frusztráció érzése, és a személy megfosztottsága a fogvatartottakban erős érzelmi stresszt okoz. A börtönbe kerülés ráadásul megfosztja őket a kapcsolataiktól, szabad akaratuktól, munkájuktól, hobbijuktól – mindazon dolgoktól, amelyek a mindennapokban a stresszt enyhíthetnék.

A fogvatartottak számára a túlélés érdekében fontos, hogy megtanuljanak alkalmazkodni, és ennek számtalan formája létezik. Ilyen a visszavonulás a helyzetekből; az együttműködés megtagadása, ami rövid ideig tart általában, majd követi valamelyik másik alkalmazkodási forma; meghonosulás a börtönben; megtérés, ahol a „jó rab” szerepét játssza el, és ezzel előnyökhöz jut.

A védekezés egyik lehetséges formája a fogvatartottak között kiépülő **informális (bizalmas, nem hivatalos) hálózat**. Ez a hálózat a hivatalosan működő, szabályos intézeti élet mögötti illegális, sajátos törvényekkel szabályozott szerveződés. Fő célja, hogy a fogvatartottak önbecsülését és viszonylagos önállóságát visszaadja, akik így védekeznek a totális intézet személyiségromboló hatásai ellen. Az informális hálózatnak a személyzet szempontjából vannak:

- előnyei: a hálózat egy-egy tagja a többi fogvatartotttól információt adhat, továbbá sok energiát is elszív a fogvatartottaktól – pl. az itt kialakuló barátságok, szorosabb kapcsolatok lefoglalják őket, a kint elvesztett kapcsolatokat ezek pótolhatják
- hátrányai: nehéz ezeket a hálózatokat megismerni, ugyanakkor az intézetet érintő komoly, olykor rendkívüli eseményhez vezető történések itt dőlnek el, pl. gyógyszerek és drogok terjesztése, zsarolások.

2. Eltérő bánásmódot igénylő fogvatartottak

A totális intézet személyiségre gyakorolt hatásait vizsgálva a fogvatartottakról általában tettünk megállapításokat. Az alábbiakban néhány speciális fogvatartotti csoportot emelnénk ki, amelyek pszichológiai jellemzőik alapján igényelnek speciális bánásmódot.

1. Letartóztatottak

Az ebbe a csoportba tartozó fogvatartottak életkorukat, élethelyzetüket, iskolai végzettségüket, bűncselekményüket, büntetett előéletüket tekintve rendkívül sokszínűek.

Általános jellemzőjük a jövőkép bizonytalansága, amely a büntetőeljárás kimenetelétől függ. A letartóztatott kiszakad addigi környezetéből, a szabad élet szabályai semmivé válnak, helyette a totális intézet hatásai érvényesülnek. A leghumánusabb módon végzett befogadás is megalázó, lealacsonyító lehet számukra: lefényképezik, átkutatják őket, elveszik és letétezik személyes dolgaikat, nyilvántartási számot kapnak. Nagyon erős a kontraszt a szabad élet és a sok tekintetben a fegyház fokozatra jellemző elhelyezési körülmények között, ez az adaptációt kezdetben megnehezítheti.

Az elfoglaltság hiánya, az állandó bizonytalanság érzése a pszichés tüneteket felerősíti (nő a szorongás, gyakoriak a hangulati ingadozások, depresszió, önkárosító gondolatok, ill. cselekedetek, váratlan viselkedésváltozások). Elkezdődik egy önigazolási folyamat, amellyel bűncselekményüket magyarázzák.

A letartóztatott fogvatartottak viselkedése tehát változékonyabb, kiszámíthatatlanabb, ez a velük való bánásmódot megnehezíti.

2. Első büntényesek

Az első büntényesek ítéleti ideje általában rövidebb, rendelkeznek a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségével, ezért a kezdeti adaptációs nehézségeken túljutva kellően motiváltak arra, hogy alkalmazkodjanak a bv. intézet rendjéhez, szabályaihoz. Igyekeznek elkerülni a fegyelmi büntetést, mivel egyes intézetekben ez a feltételes szabadulás megítélésénél kizáró ok.

Különleges figyelmet abból a szempontból érdemelnek, hogy segíteni kell őket abban, hogy felismerjék: a társadalomba való visszailleszkedésüket nem az segíti elő, ha az informális hierarchia szabályaihoz alkalmazkodnak (börtönre szocializálódnak).

3. Visszaesők (többszörösen visszaesők, súlyos visszaesők)

A fogvatartottak kétharmad része tartozik ebbe a csoportba. A visszaesők személyisége a szabadságvesztés-büntetések hatására változáson megy keresztül: a kezdeti extroverziót, impulzivitást, alkalmazkodásra való képtelenséget felváltja az introvertálódás (befelé fordulás), szorongás, túlkontrolláltság. Ezt a folyamatot börtönszocializációnak nevezzük. Ennek azonban nem egy érett, rugalmas kontroll az eredménye, hanem egy túl merev, sablonos, konformista, a külső körülményektől függő viselkedés.

Bár sokan közülük a szabályokat felszínesen betartják, időszakosan a felhalmozódó feszültségek indulati levezetést nyernek. Ez abból fakadhat, hogy felismerik, életük nagy részét „elvesztegették”, az újabb büntetésekkel egyre kevesebb esélyt látnak a visszailleszkedésre (családi kapcsolataik meglazultak, megszakadtak, tartósan sosem vállaltak munkát).

4. Fiatalkorúak

A fiatalkorú fogvatartottak a kamaszkor minden jellemző vonását magukon viselik, bizonyos szempontból azonban eltérnek az átlagos serdülőkötől.

Az átlagnál alacsonyabb intellektus jellemzi őket, ami gyakran szocializációs problémákkal társulva vezet az iskolázottság terén tapasztalható lemaradáshoz. Sokuknak az általános iskolai tanulmányok befejezése is nehézséget jelent, középiskoláig pedig nagyon kevesen jutnak el. Az iskolában tapasztalt sikertelenség énképükbe beépül, amely csökkenti a további tanulási motivációt, emiatt munkahelyeken is nehezebben helyezkedhetnek el.

A deviáns fiatalnak korábbi kudarcai miatt feszültségtűrése is rosszabb, könnyebben sodródik, a deviáns csoportok körében nagyobb elismerést kaphat. Mint minden kamaszt, őket is jellemzik a gyakran szélsőséges és gyorsan változó érzelmek, indulatok. Ezek a tulajdonságok azonban náluk intenzívebben jelentkeznek, és gyakran indulatvezérelt, meggondolatlan cselekedetekhez vezetnek.

A családról kortársaikhoz képest korán leválnak, ennek hátterében változatos családi problémák állnak. A fentiek miatt a család mint megtartó közeg nem működik, a kamasz így elsodródik, máshol keres elfogadást, kötődést.

A totális intézetek jellemzőit és a serdülőkorúak igényeit összehasonlítva a következőket láthatjuk:

A serdülő:

A totális intézet:

kalandvágyó, érdeklődő, a környezet felé fordul	unalmas, egyhangú, eltávolít az emberektől
szeretne kitűnni, sok szerepet kipróbálni, az egyéniségét megtalálni	egy meghatározott szerepbe kényszerít, mindenkitől ugyanazt a viselkedést követeli
függetlenségre vágyik	függőségre kényszerít
határait próbálgatja, megkérdőjelezi a tekintélyt	felülről irányít, kötelező tekintélytiszteletet vár el
igénye van az intimszférára	minden a társak jelenlétében zajlik
megszilárduló nemi identitás	felnőtt minta hiánya, nemi szerepek torzulásának veszélye
intenzív, szélsőséges érzelmek és indulatok	fegyelmet vár el, nem tolerálja a szélsőséges megnyilvánulásokat
énképe, identitása, önértékelése formálódik	antiszociális énképhez, vagy alacsony önértékeléshez vezethet

Hangsúlyozzuk, hogy serdülőkorban a személyiség fejlődése még nem zárul le. Esetükben a börtön okozta krízis találkozik a személyiségfejlődés egy kritikus pontjával, ami lehetőséget ad arra, hogy a személyiségfejlődés kedvezőbb irányba haladjon. Ez csak akkor lehetséges, ha olyan segítséget kapnak, ami az elfogadáson és a társadalmilag elfogadott értékek közvetítésén alapul, egyébként hasonló problémákkal küzdő társaik antiszociális irányú fejlődését követik.

5. Nők

A női fogvatartottak aránya Magyarországon 6-7% a teljes börtönpopulációban, amely visszatükrözi a világon mindenhol tapasztalt arányokat. Kezelésük során a nemi szerepükhöz tartozó személyiségvonásokból kell kiindulni, miszerint a fokozottabb érzelmi-hangulati vezéreltség, az anyaszerep, a családi kötődések fontossága az, ami meghatározza viselkedésüket. Az ezektől való megfosztottság a kezdeti időszakban súlyosabb problémákat okozhat, illetve hosszabb fogvatartás esetén ismétlődően krízishelyzetekhez vezethet.

A női elkövetők eredményesebb kezelését az oldottabb légkörű, a kezelésre és képzésre orientált börtönökben lehet megvalósítani, ahol többféle munkalehetőség, több önállóság vár rájuk, valamint intenzívebb kapcsolattartás a hozzátartozóikkal.

6. Hosszú tartamú szabadságvesztésre ítélték

A hosszú tartamú szabadságvesztésre ítélt fogvatartottak számára kritikus helyzet, amikor kimondják jogerős ítéletüket és szembesülnek azzal, hogy akár 10-15 évet is börtönben kell tölteniük. A korábbi bizonytalanság megszűnik, de helyébe az a probléma lép, hogy a kezdetben beláthatatlannak tűnő időt hogyan fogják elviselni.

Jellemzően kétféle viszonyulás figyelhető meg:

- Egy részüknek az ítélet elviselését megkönnyíti, hogy bizonyos idő elteltével képesek értelmes tevékenységekre fordítani az idejüket, és ezt hosszabb távon fenntartani.
- Akiknek ez nem sikerül, azok üres, értelmetlen éveknek élik meg a szabadságvesztés időtartamát, és belső feszültségeik az idő elteltével nem csökkennek. Ennek sokféle következménye lehet a viselkedés szintjén: konfliktuskereséstől a depressziós időszakokig. Ezek a fogvatartottak azok, akik saját feszültségeikkel szemben is tehetetlenek, ezt indulatvezérelt cselekedetekben vezetik le, pl. rongálással.

A hosszú ítéletesek egy részének magatartása hasonlóan alakulhat a visszaesőknél leírtakhoz.

Általában nagy problémát okoz számukra jelentősebb kapcsolataik elvesztése, amely az ítélet bármely időszakában bekövetkezhet, és az addig kialakított viszonylagos egyensúly felborulásához vezet. Ilyen esetekben a fogvatartottakra nagyobb figyelmet kell fordítani, segítve a krízishelyzet megoldását.

7. Lelki- és viselkedészavarokkal küzdő fogvatartottak

A lelki- és viselkedészavarok közül bármelyikkel találkozhatunk a fogvatartottak körében. Leggyakrabban mégis a különböző személyiségzavarok és az értelmi fogyatékoság okoz problémát. A diagnózis megállapítása a szakember feladata (IMEI), kezelésük legtöbbször speciális csoportba helyezéssel oldható meg (gyógyító-terápiás részleg).

Az ilyen fogvatartottakat általában az jellemzi, hogy az alkalmazkodásuk súlyosan zavart, vagy az arra való képtelenség (értelmi fogyatékoság), vagy a szabályok elutasítása miatt.

Normál körleten ezért nem tarthatók, mert folyamatosan konfliktusokat gerjesztenek maguk körül, ezzel társaik életét és a személyzet munkáját is megnehezítve.

A konfliktusok jellemzően agresszív módon oldódnak meg: vagy ők viselkednek erőszakosan, vagy ők válnak annak áldozatává. Körükben gyakori az önkárosítás, ez részben a feszültség levezetésének megszokott módjává válik, részben pedig manipulatív jellegű.

Kezelésük azért nehéz, mert a problémák okát nem saját magatartásukban, hanem környezetükben látják.